

Svebilius. Catechismus. 1746.

UNIV. BIBLIOTH.
* 1805 *
HELSINGFORS

P. 709

24

Prirkertainen

Klostoimitus,

LUTHERUEN

Wahän

Catechismuren

Yliße,

Kysymysten ja Was-
tausten

Cautta

Edes pandu

OLAUS SWEBILIUXelda

A. Ups.

Sen suuren hyödytyren tähden
nyt Suomeksi käättu,

Ja

Cuningalisen Maijestetin

Privilegiumilla.

STOCKHOLMSSA,

Prändättu Cuning. Kiri. Prän-

táj. Henr. Christ. Merckelin

Leskeidä, Wionna 1746

1753
Således omgäfvad
denne Känslan

Prisca Johans
dotter är mit
namn mig
til heder och
ingen skam
den som denna
bekänt är
var eller vara
~~och~~ han
skäl til helve
to Lra mar ma
bata

S FRIEDRICH med
GUDS Nåde, Sweriges,
Göthes och Wändes Ko-
nung 2c. 2c. 2c. Landt-Grefwe til Hes-
sen 2c. 2c. Giøre witterligit at hos
Dß hafwer Wår Tro-Man, Biskop
i Borgo Stift, Dß älskelig Wyrdige
och Wällårde Doctor Daniel Juslenius
i underdånighet anhållit, at honom
må förunnas Wårt nådiga Privile-
gium at låta trycka framledne Erkie-
Biskopens Swebilii af honom på Fin-
ska Språket öfversatte Cateches. Och
aldenstund detta arbete förmodes haf-
wa god nytta med sig, och således
förtienar genom Trycket göras all-
mänt; Ty wele wi härmed och i kraft
af detta Wårt Öpne Bref nådeligen
hafwa förundt Biskopen Doctor Da-
niel Juslenius Wårt nådiga Privile-
gium på bemålte Finska Cateches, så
at ingen utom hans, eller efter des
dödeliga fränfalle, utom hans anhö-
riges tilstånd må på Tolf åhrs tid

den samma här i Riket eftertrycka,
eller utomlands tryckt införa; wid
Femhundra Daler Silfvermynts
Böter och Exemplarens Confiscation.
Det alle som wederbör hafwe sig
hørsammeligen at esterrätta. Til yt-
tärmera wisso hafwe Wi detta med
Egen Hand underskrifwit och med
Wårt Kongl. Sigill bekräfta låtit.
Stockholm i Råd. Cammaren den 19
Maji 1742.

FRIEDRICH.

(L. S.)

Gust. Boneaufchiöld.

Caicein Christittuin Suomalaiſten !

S Inun Raſkaimman
Maamiesteni tarperi
ja ylösrakennuxeri,
heidän callimmasa uſcoſansa ja
pyhäſä waelluxefansa, tämä
Kuozin Kieleſtä käättö, wä-
hänen, mutta caicci autuus-
ten tarpelliſet cappalet ſiſälläns
pitäwä Kirja ulosannetan: ſy-
dämmeliſellä rucourella Jumaa-
lan tngö, että hän JESUren
Chriſturen meidän HERRam-
me tähden, annaiſi ſen, hänen
Corkeimman Nimens cunniari
tehdyn olla, ja hänen kōghän
Seuraeundans caſwannori ja
wahwiſtuxeri Armoſa! ſillä eh-
kä minä aſun taambana teiſtä
eroitettu, on Jumata cuitengia
minun todittajani, että minä
ſydämen pohjaſta caicciä teitä
JESUres Chriſtures halajan;
ja ſitä rucollen, että teidän

rakkauden enäminin ja enäms
min yldäkylläiseri tulis caickis
naises tundemises ja ymmärs
rores: että te coettelisitte mi-
kä paras olis, ja olisitte wil-
pittömät, ei kellenän pahen-
nuxeri Christusen päivän asti:
täntetyt wanhurscauden hedel-
millä, jotca JESUren Chri-
sturen cautta teisä tapahtuwat
Jumalan kijtorexi ja cumiari!
Phil. 1: 8, 11. Psal. 137: 5, 6.

Kirjoitin Scarasa, Ländisellä Gö-
tein Maalla, päivänä Marrascuusa;
Buonna 1745.

DANIEL JUSLENIUS.

D. MART.

D. MART. LUTHERU^{REN}
Catechismus.

I.

**Jumalan Kympmenen
Käsky sanat.**

Cuinga nuoren Causan pitä näs
mät yllkertaistest oppiman.

Ensimmäinen Käsky.

Sinä HERRA olen sinun
Jumalas. Ei sinun pidä
pitämän wieraita Jumalita mi-
nun edesäni.

Mitä se on? **Wastaus.**

Meidän pitä pelkämän ja racasta-
man Jumalata, plisen caiccia, ja
Hänen ainoan päällens uscoman ja
turwaman.

Toinen Käsky.

Ei sinun pidä turhan lausui-
man sinun HERRAS Jumalas
Nimee; Sillä ei HERRA pidä
sitä rangaisemata, joca Hänen
Nimens turhan lausui.

Mitä se on? **Wastaus.**

Meidän pitä pelkämän ja racasta-
man Jumalata, niin etten me Hänen

Nimens kautta kiroille, wanno, nois-
du, walhettele eli ketän petä. Mutta
että me caikis meidän hädisäm ja tuf-
Eisam sitä auvem huudam, rucoilem,
Eijtäm ja ylistäm.

Colmas Käsky.

Muista ettäs pyhität Lepo-
päiwän.

Mitä se on? Wastaus.

Meidän pitä pelkämän ja raeasta-
man Jumalata, niin etten me saar-
na ja Hänen sanans ylöncaho: Mut-
ta pidämme sen pyhänä, mielelläm
sitä euulemmie ja opimme.

Neljäs Käsky.

Cunniolta sinun Isäs ja sinun
Äitäs, ettäs menestwisit ja olisit
pittäijällinen maan päällä.

Mitä se on? Wastaus.

Meidän pitä pelkämän ja raeasta-
man Jumalata, niin etten me meidän
Wanhembitam, Esiwaldam ja Is-
sändiäm ylöncaho, engä wihoita;
mutta pidämme heitä cunnias, pal-
welem heitä, olemma heille euuliaiset,
raeastam heitä, ja pidämme heitä mei-
dän silmäim edes.

Wijdes Käsky.

Ei sinun pidä tappaman.

Mitä se on? Wastaus.

Meidän pitä pelkämän ja raeasta-
man Jumalata, niin etten me meidän
ruuhtäm, ruumin ja hengen
puos

puolesta wahingoise, engä mitän
wäärästä händä vastaan tee: Mutta
että me händä autamme, holhomme
ja hengen waaras warjelem.

kuudes Käsky.

Ei sinun pidä huorintekemän.

Mitä se on? Waslaus.

Meidän pitää pelkämän ja racastaman
Zumalata, niin että me olem
puhtat ja cunnialliset ajatuksis, pu
heis ja toisä, ja että isecukin awio
puolisotans racasta ja cunniasa pitää.

Seitsemäs Käsky.

Ei sinun pidä warastaman.

Mitä se on? Waslaus.

Meidän pitää pelkämän ja racastaman
Zumalata, niin etten me meidän
lähimmäisem raha ja calua pois o
ta, eli jolla culla wääräydellä ja pe
toyella meillem saata: Mutta että me
autamme, niin että hänen coluns ja
elatuksens tulis enätysi ja warjelluxi.

kahdeksas Käsky.

**Ei sinun pidä wäärä todistusta
sanoman sinun lähimmäi
stäs vastaan.**

Mitä se on? Waslaus.

Meidän pitää pelkämän ja racastaman
Zumalata, niin etten me meidän
lähimmäisem päälle walhettele, engä
petä ja panettele händä, eli saata paha
sanomata hänen päällens: Mutta
että me wastaan hänen edestans, hywin

Hänestä ajattelem ja puhum, ja caicci
asiat parhain päin käännämme.

Yhdexäs Käsky.

Ei sinun pidä pyytämän si-
nun lähimmäises huonetta.

Mitä se on? Waslaus.

Meidän pitä pelkämän ja racasta-
man Jumalata, niin etten me meidän
lähimmäisem perindo eli omaisutta,
taicca huonetta pyydä, engä jongun
oikeuden muodolla, ja Lain warjon
alla ikellem omista: Mutta meidän
pitä auttaman händä, että hän sais
omans pitä ja nautita.

Kymmenes Käsky.

Ei sinun pidä himoizeman si-
nun lähimmäises emändätä,
eikä hänen palveliatans, pijs-
cans, carjans, eli juhtans, taic-
ca muuta cuin hänen omans on.

Mitä se on? Waslaus.

Meidän pitä pelkämän ja racasta-
man Jumalata, niin etten me wedä,
engä haucuttele meidän lähimmäisel-
däm, hänen emändätans eli pal-
collistans: Mutta paremmin autam,
että he mahtawat olla alallans ja teh-
dä mitä he owat welcapäät.

Mitä Jumala caicista näistä Käskyistä
sano? Waslaus:

Täin sano hän:

Minä olen HERRA sinun Ju-
malas, wäkewä ja kiiwas co-
staja,

staja, Joca ezin isäin pahat te-
got lasten päälle, colmanden
ja neljännen polween, jotca Mi-
nua wihawat: ja teen laupius-
den monelle tuhannelle, jotca
Minua racastawat, ja Minun
käskyni pitävät.

Mitä se on? **Wastaus.**

Jumala uhca rangaista caickia nijs-
tä, jotca nämät käskyt rickowat ja
ylise käywät. Sentähden pitä mei-
dän Hänen wihaans pelkämän, niin
etten me Hänen käskyjäns rico: Mut-
ta armonis ja caickia hywä lupa Hän
niille caikille, jotca Hänen käskyns pi-
tävät. Sentähden pitä meidän Hän-
dä racastaman, Häneen turwaman,
ja mielelläm Hänen käskyns jälken
tekemän.

II.

Uscon Tunnustus.

Cuinga nuoren cansan pitä tä-
män yrifertaisest oppiman.

Ensimmäinen Uscon Cappale.

Isästä Jumalasta, ja Luomisesta.

Minä uscon Jumalan päälle,
Isän Caickiwaldian, taiwan
ja maan Luojan.

Mitä se on? **Wastaus.**

Minä uscon, että Jumala on mi-
nun ynnä caickein muiden luotuis

kanka luonut: andanut minulle ruu-
 min ja sielun, silmät, korvat ja
 kaikki muut jäsenet, tiedon, toi-
 men ja ymmärryksen, ja nämät kaikki
 vielä nyt voimas pitää. Anda myös
 minulle runsasti, jokapäivä ravin-
 non ja verhon, codon ja huonet,
 vaimon ja lapset, pellon, carjan,
 ja kaikki mitä minä ruumin ravin-
 noyi tarvißen. Vielä sitte, suojele
 ja warjele minua, kaikki myös wahin-
 got, ja pahudet minun päähdäni estä
 ja torju. Ja kaikki nämät teke Hän
 paiki minun ansiotani, omasta sulasta
 Armostans ja Isällisestä hymydestäns:
 Joiden kaikkiin edestä minun tule
 Händä kiittä, ylistä ja cunnioitta,
 Händä cuulla ja palwella: Se on to-
 tinen tosi.

Toinen Uscon Cappale.

Sumalan Pojasta, ja Luuastureesta.

Ja minä uscon Jesuren Chri-
 sturen päälle, Hänen ainoan
 Poicans meidän HERRAM.
 Joca sikis Pyhästä Hengestä;
 Syndyi Neithestä Mariasta;
 pijnattin Pontius Pilaturen
 alla; ristiti päälle naulittin,
 cuoletettin ja haudattin; Mas-
 astui helwettiin; Colmandena
 väiwänä nousi ylös cuolluista;
 ylös Taimaseen, istui Isän
 Juh

Jumalan Caictiwaldian oikialla Kadella. Sielä on tulewa duomiheman eläwitä ja cuolleita.

Mitä se on? Waslaus.

Minä uscon, että JEsus Christus totinen Jumala, Isästä ennen iancaicisutta syndynyt, ja myös totinen Ihminen, Neikestä Mariasta syndynyt, on minun Herran; Joca minun cadotetun ja duomitun ihmisen lumahti, caikista synneistä, euolemasta ja perkeleen wallan alda wapahiti ja päästi, ei cullalla eikä hopyalla, mutta Hänen pyhällä ja callilla werelläns, ja wiattomalla piinallans ja euolemallans, että minä Hänen omans olisin, Hänen waldacunnasans Hänen allans eläisin, ja Händä iancaicisesta wanhurscaudes, wiattomudes ja autundesä palwelisin, nijncuin Hän on cuolluista ylösnofnut, elä ja hallike iancaicisesti: Se on totinen tosi.

Colmas Uscon Cappale.

Pyhästä Hengestä, ja Poh.ittamisestä.

Minä uscon Pyhän Hengen päälle. Yhden pyhän Christillisen Seuracunnan, pyhän ihmisten yhteyden. Syndein anderi saamisen. Ruumin ylösnousumisen. Ja iancaicisen elämän, Ainen.

Mitä se on? Waslaus.

Minä uscon ja tunnustan, etten mi.

nä omasta ymmärryestäni ja toima-
 stani, taida Jesuxen Christuxen mi-
 nun H^{er}ran päälle usco, eli Hänen
 tygöns tulla, mutta Pyhä Hengi on
 minun sihen Ewangeliumin eautta eu-
 kunut, lahjoillans walistanut, oikias
 uscos pitänyt, pyhittänyt ja wahwi-
 stanut, nijneuin Hän coco Christicun-
 nan mailmas, euku, coco, walaise,
 pyhittä ja Jesuxen Christuxen tygö
 wetä, ja oikias Uscos ylöspitä, josa
 Seuracunnas Hän minun ja caickein
 muiden uscowaisten synnit jocapäi-
 wä armollisesti andexi anda, ja sitte
 wijmeisnä päiwänä minun ja caicki
 muut ihmiset cuolluista ylös herättä,
 ja nijn minulle ja caikille Christin
 uscowaisille ijancaickisen elämän an-
 da: Se on totinen tosi.

III.

Isä meidän Rucous.

Euinga nuoren cansan pitä tä-
 män yrkkertaisest oppiman.

Isä meidän joca olet taiwaisa.

Mitä se on? Wastaus.

Tällä esipuhella tahto Jumala mei-
 tä wetä wahwast uscoman, että Hän
 on meidän oikia Isäm, ja me Hänen
 rackat lapsens, että me sitä rohkiame-
 mast, wahwas turwas Händä rucoilli-
 sim nijneuin hywät lapset wanhim-
 ans tarpeitans anowat.

Ensimmäinen Rucous.

Pyhitetty olecon Sinun nimes.

Mitä se on? **Wastaus.**

Jumalan nimi on kyllä ihestäns pyhä, mutta me rucoulem tätä rucouyes, että se meildäkin pyhitettäisiin.

Euinga ja cosca se tapahtu? **Wastaus.**

Cosca Jumalan sana selkiästi ja puhtasti opetetän, ja me sen jälkeen, niincuin Jumalan lasten tule, jumalifesti elämme. Sijhen meitä auta O Tairvallinen Jsa! Mutta joca toisin opetta ja elä, cuin Jumalan sana neuwo, se häwäise meidän seasam Jumalan Nimen. Sijtä warjele meitä, O Tairvallinen Jsa!

Toinen Rucous.

Lähestulcon Sinun waldacundas.

Mitä se on? **Wastaus.**

Jumalan waldacunda lähesty kyllä ihestäns, ilman meidän rucoustem, mutta me rucoulemme tätä rucouyes, että se meidängin tygöm tulis.

Euinga ja cosca se tapahtu? **Wastaus.**

Cosca meidän tairvallinen Jsäm anda meille Pyhän Hengens, että me Hänen armonis cautta useome Hänen sanans, niin että me tätä mailmas jumalifesti, ja sitte tairwas ijancaic kifesti eläisimme.

Colmas Rucous.

Olecon Sinun tahtos, niin maansa cuin tairwaisa.

Mitä se on? **Wastaus.**

Jumalan hyvä ja armollinen tahto kyllä tapahtu, ilman meidän rucousta, mutta me rucouilem tässä rucoues, että se myös meidän seasans tapahtuis.

Euinga ja cosca se tapahtu? **Wastaus.**

Cosca Jumala estä meidän lihallsen Tahtom, ja caicki pahat neuvot, ja perkelen aivotuyet särke ja tyhjäksi teke, jotca ei salli meidän Jumalan Nime pyhittä, ja Hän en waldacundans meidän tygöm tulla; Ja cosca Hän meitä sanasans ja oikiasa uscosa loppuun asti wahwana pitä. Näin Hän en hyvä ja armollinen tahtons tapahtu.

Nelläs Rucous.

Uña meille tänäpäinä meidän jocapäiwäinen leipäm.

Mitä se on? **Wastaus.**

Jumala tosin caickille ihmisille, ja pahoillengin anda jocapäiwäisen leipwän, ilman meidän rucousta: Mutta me rucouilem tässä rucoues, että Hän annais meidän ymmärtä, että se leipä, jolla me rawitan, on Häneldä annettu: Ja kistoyella meidän jocapäiwäisen leipäm nautita.

Mitä jocapäiwäinen leipä on? **Wastaus.**

Caicki mitä ruumin rawinnoxi ja tarperi tule, cuin on ruoca, juoma, waattet, coto ja cartano, peldo, raha, ja tavara, hyvä puo

puolisa, cuuliaiset lapset, uscollinen perhe, hurscas ja hywá esivalda, hywá hallituxen meno, tarpellinen ilma, rauha, terweys, hywát tarwat, cunnialliset menot, uscolliset ystáwát, hywát kylán miehet, ja muita sencaldaisita.

Wifdes Rucous.

Anna meille meidän syndin anderi, niucuin mekin anderi annamme meidän welwollistem.

Mitá se on? Waslaus.

Me rucoilemma tása rucouyesa, ettei meidän taiwallinen Isám cahois meidän syndeiám, ja niiden táhden hyljáis meidän rucoustam. Sillä en me ole mahdolliset sitä saaman, cuin me rucoillem, engá myös ole sitä ansainnet: Mutta että Hám caieki meille armostans annais, sillä me teemme syndiá monella muoto jocapäiwá, emmeká muuta ansaike cuin rangastuxen, niin me myös tahdom syndámestám anderi anda, ja tehdá niille hywá, jotca meitä wastan ricfowat.

Cuudes Rucous.

Ja álá johdata meitä kiusaureen.

Mitá se on? Waslaus.

Ei Jumala ketán kiusa, mutta me rucoilemme tása rucouyesa, että Jumala tahdois warjella meitä, ettei perkele, mailma ja meidän oma li

Hän ; wiettelis ja saattais meitä es-
pääseoon , epäilyihin ja muihin suuris-
hin syndeihin ; ja jos me niistä kiusas-
tan , että me wijmeiin woittaisim.

Sietemäs Rucous.

Mutta päästä meitä pahasta.

Mitä se on ? **Wastaus.**

Me rucoulem tässä rucouyes , niin-
cuin yhteisesti , että meidän racas tai-
wallinen Isäm wapahtais meitä kaik-
sta pahasta , ruumin , sielun , ta-
waran ja cunnian puolesta ; Ja että
Hän wijmeiin cosea cuoleman hetki lä-
hesty , annais meille hyvän lopun , ja
ottais meidän armollisesti tästä mur-
hen laxosta tygöns tairwaseen.

Sillä Sinun on waldacun-
da woima ja cunnia ijancäicki-
sest , Amen.

Mitä se on ? **Wastaus.**

Etä minä totisest uscon taincaidai-
set rucouyet meidän tairwalliselle Is-
sällem otollisyyti ja Häneldä cuulduyti.
Sillä Hän on Isä käästennyt meidän näin
rucouilla , ja luvannut meitä cuulla :
Amen , Amen , se on totisest , totisest ,
nämät pitä näin tapahtuman.

IV.

Wyhä Lasten Sacramenti.

Cuinga nuoren cansjan pitä tä-
in oppiman , ja yrkertaisesti ym-
märtämän.

I.

Mitä Caste on? **Wastaus.**

Caste ei ole ainoastans paljas wesi, mutta on wesi Jumalan käskeyn suljettu, ja Hänen sanans cansa yhdistetty.

Eutcasta ne Jumalan sanat ovat?

Wastaus.

Meidän HERRA JESUS CHRISTUS sano P. Mattheuxen tykönä wijmeises lugus:

Mengät ulos caickeen maailmaan, ja opettacat caickia cansoja, ja castacat heitä Nimeen Isän, ja Pojan, ja Pyhän Hengen.

2.

Mitä hyöbytystä Casteesta on? **Wastaus.**

Caste saatta syndein andeyi saamisen, wapahta cuolemasta ja perhelest, ja anda ijanceaikkisen elämän caikille niille, jotea Jumalan sanat ja lupauyet uscowat.

Eutcasta ne Jumalan sanat ja lupauyet ovat? **Wastaus.**

Meidän HERRA JESUS CHRISTUS sano Marc. tykönä, wijmeises lugus:

Joca usco ja castetan, se tule autuari: mutta joca ei usco, se cadotetan.

3.

Cuinga wesi taita niin corkkat assiat matcaan saatta? **Wastaus.**

Ei tosin wesi sitä ikestans tee,

mutta Jumalan sana, joka wedett
 canſa ja tykönä on, ja Uſco, joka
 Sanan wedesä uſcoo, ja ſen päälle
 ikens luotta. Sillä weſi ilman Ju
 malan ſanata, ei ole muu kuin weſi
 ja ei Easte. Mutta ſana yhdiſtetty
 weden canſa, on Easte, ſe armon
 elämän weſi, ja uuden ſyndymifen
 peſo Pyhäſä Hengeſä, niincuin P.
 Pawali ſano Tituxen tygö 3. luguſ:

Hänen Laupiudens cautta Hän
 meidän autuaxi teki, uuden ſyn
 dymifen peſon ja Pyhän Hen
 gen uudixen cautta, jona Hän
 meidän päällem runsaſti wue
 dattanut on, meidän Lunasta
 jam Jeſuxen Chriſtuxen caut
 ta: Että me Hänen armonſ
 cautta, wanhurſcaxi tulifim, ja
 perillifixi ijancuictifeen elämään
 toiwon jälken. Tämä on toti
 nen ſana.

4.

Mitä Easte merkiſe? Waſtaus.

Että ſe wanha Aldami, joka meifä
 wielä on, jocupäiwäifien catumuxen
 ja parannuxen cautta, ſyndein ja
 calckein pahain himoin canſa, pitä
 upotettaman ja cuoletettaman. Ja
 jälkens jocupäiwä ylöſnouſeman uufi
 ihminen, joka pyhydes, wanhur
 ſcaudes ja puhtaudes ijancuictiſeſt,
 edes elämän pitä.

Eusa se on kirjoitettu? **Wastaus.**

P. Pawali sano Romarein tygö, 6. lusus :

Me olem Christuren canssa haudatut Easten cautta cuolemaan. Että nijneuin Christus on ylös herätetty cuolluista, Isän cunnian cautta. Nijn pitä meidängin uudesta elämästä waeldaman.

V.

Rippi ja Synnin Väistö.

Cuinga rikertaiset pitä opetetaman Synnin tunnuftaman.

Mikä Rippi on? **Wastaus.**

Ripissä on cari cappaletta.

Ensimmäinen, että me tunnuftam meidän syndim. Toinen että me otam Rippi Isästä synnin päästön, nijneuin ihe Jumalalda, ja en me mitän siitä epäile, mutta wahwast uscom, että synnit ovat sen cautta Jumalan edes taiwais meille andesi annetut.

Eutca synnit meidän pitä Rippi, Isän edes tunnuftaman? **Wastaus.**

Jumalan edes pitä meidän tunnuftaman ikem caickiin syndein wicas pääxi, nijn hywin nihsingin, joita emme tunne eli tiedä, nijneuin me teem Isä meidän rucouyes. Mutta Rippi, Isän edes, pitä meidän nimitä sama

lämän ainoastans ne synnit, euit
me tiedämme ja tunnemme meidän sy-
dämesäm, ja omatundo waiwarwat.

Eutea ne ovat? **Wastaus.**

Eako sinun **Säätyäs**, Jumalan
Kymmenen Käskyn jälkeen, jos sinä
olet **Isä**, **Äiti**, **Poika**, **Tytär**, **Isä-
sändä**, **Emändä**, taikka **Palcollinen**, **2c.**
Jos sinä olet ollut **cowacorwainen**,
uscomatoim, **laisca**, **wihainen**, ja rie-
tas **töisä** ja **puheisa**, **2c.** Jos sinä
olet muiden mielen **rickonut** **puheilla**
taikka töillä, **warastanut**, **walhes-**
tellut eli **lugunpitämättömydest** tehnyt
jotakin wahingota, ja **toisen oman**
turmellut.

Pare sijs minun eteeni **lyhykäinen**
Ripin muoto?

Näin pitää sinun **Rippi** • **Isäs** edes
sanoman ja tunnustaman:

Tunniallinen **racas Herra**, minä
rucoilin teitä **cuuleman** minun **Rip-**
piäni, ja **väästämän** minua Jumalan
puolest minun **synneistäni**. Jos sinä
olet **Palcollinen** niin sano:

Minä **waiwainen** **syndinen**, tun-
nustan **izeni** **wicapääxi** **caicxiin**
syndeihin, **erinomaisest** **tunnustan**
minä **teidän edesän** **minuni** **Palcollise-**
xi: 2c. **Mutta** (sen **pahembi**) **en** **minä**
palwele **Isändäni** **uscollifest**, **sillä** **en**
minä **ole** **wonesä** **asiasa** **tehnyt** **niis-**
cuin **perhen** **wanhemmilda** **minulle**
etty **oli**; **Minä** **olew** **wihoittanut**
hei-

Heidän ja saattanut toruman ja Piroileman; minä olen ollut laiska ja antanut tulla monda wahingota. Minä olen ollut rietas puheisa ja töisä, ollut karsimätöin ja napisewa, riidellyt ja torunut wertaisteni canssa, &c. Näitä caickia minä cadun, ja rucoilen armo; minä tahdon mielellän minuniani parata.

Perhen wanhin sanocan näin:

Grimomaisesti tunnustan minä teidän edesän, etten minä ole uscollifest, minun lapsiani ja perhettäni caswattanut, engä ole totuttanut heitä Jumalata cunnioittaman. Minä olen Piroillut, ja Jumalan Nimen turhan lausunut, ollut myös pahayi esimersä Piri sekä puheilla että töillä, minä olen minun läsnä asuwilleni paljo wahingota tehnyt, monda panetellut, wäärällä mitalla callisti ja petollisesti myhnyt. Ja mitä hän enä Jumalan Käskyjä ja säätyäns wastian on tehnyt.

Jos ei joku taas löydyä ikens tain caldaisita taicka surembita syndejä tehnexi, niix älkän niixtä enämbi lucua pitäkö, eli pidemmälä eziö ja ajatelo ylös hänellens syndejä, tehdärens Kipistä ikellens omantunnon waiwa, waan sanocan yhden eli caxi jcuin hän tietä, näin.

Grimomattain tunnustan minä teidän edesän, että minä kerran Piroilin, kerran puhuin rietaita puheita, kerran
sita

fitä N. fitä N. tein. Ja andacan sitte
 sillans olla. Jos ei hän taas yhtän
 nimittä tiedä, kuin mahdotoin olla taita
 ta, niin älkän myös erinomattain jo-
 tacuta sanoa, vaan ottacan syndein
 anderi saamisen täsä yhteises Ripin ta-
 was, kuin hän Jumalalle teke Rippi-
 Isäns edes. Sano edespäin.

Minä wainainen syndinen ihmi-
 nen, joca synnis, &c.

Nijn myös:

Laupias Jumala racas Taimalli-
 nen, &c.

Tähän Rippi, Isä sanocan:

Jumala olcon sinulle armollinen ja
 wahwistacon sinun Uskos, Amen.

Ja sanocan wielä:

Uskoteos että minun anderi anda-
 misen on Jumalan anderi andaminen?

Wastaus: Ucon.

Rippi, Isä sanocan wielä:

Nijneuin sinä uscot, niin sinulle
 tapahtucon.

Ja minä meidän Herran Jesuxen
 Christuxen käskyn jälken annan caicci
 sinun syndis anderi, Nimeen Isän,
 ja Pojan, ja Pyhän Hengen.

Mene Rauhaan.

Mutta jotca ovat omantunnon rasituxes
 taicci murhes ja ahdistuxes, niistä taita Ripi
 pi Isä itse kolla pidemmällä vobän Raama-
 tun todistuxilla lobbutta, ja Ucon berättä:
 Tämä on ainostans Rippi niille nuorille ja
 vertaisille.

Tämä on Christuksen läsky kuin hän sanoo.

Minä annan sinulle taivahan wals
 dacunnan awaimet, mitä ikä
 nänäs sinä maan päällä sidot, sen pitä
 oleman sidotun taivais. Ja mitä
 ikänänäs sinä päästät maan päällä,
 sen pitä oleman päästetyn taivais:
 Ottacat Pyhä Hengi, joille te syns
 nit andexi annatte, niille ne andexi
 annetan, ja joille te ne pidätte, niille
 ne owat pidetyt.

Matth. 16: v. 19. Joh. 20: v. 23.

VI.

Altarin Sacramenti.

Cuinga nuoren cansan pitä sen
 oppiman, ja yrikertaisest ym
 märtämän.

Mitä Altarin Sacramenti on? Wastaus.

Se on meidän HERRAN JESUXEN
 Christuksen totinen ruumis ja veri,
 leiwän ja wijnan alla, meille Chri
 stityille syöda ja juoda, ike Christus
 xelda säättö ja asetettu.

Cusa se on kirjoitettu? Wastaus.

Niijn kirjoittawat pyhät Ewangeli
 sterit: Mattheus, Marcus, Lucas,
 ja P. Pawali.

Meidän HERRA JESUS Chri
 stus, sinä yönä jona hän petet
 tin, otti leiwän, kiitti, mursi
 ja annoi opetuslastens, ja sa
 noi: Ottacat ja syökat, tämä

on minun ruumin, joca teidän edestän ulosannetan, se tehkät te minun muistoreni.

Samallamuoto ehtollisen jälken, otti hän myös calkin, kiisti, annoi heille ja sanoi: Otta-
cat ja juocat tästä caicki, tämä on sen uuden testamendin cal-
ki, minun weresäni, joca tei-
dän ja monen edestä uloswuod-
datetan, syndein andexi anda-
misexi, se tehkät, nijn usein cuin
te juotta, minun muistoreni.

Mitä hywä tämä syöminen ja juominen
mataan saatta? Waslaus.

Sen andawat nämät sanat tietä:
Teidän edestän ulos annettu ja u-
loswuodatettu, syndein andexi an-
damisexi. Nimittäin, että meille tässä
Sacramentis syndein andexi anda-
mus, elämä ja autuus sen caldaisten
sanain kautta annetan: Sillä cusa
syndein andexi andamus on, siinä myös
on elämä ja autuus.

Cuinga ruumillinen syöminen ja juominen
tatta nijn corkkat asiat mataan
saatta? Waslaus.

Syöminen ja juominen ei sitä tee
Mutta ne sanat jotca tässä seisowat
Teidän edestän ulos annettu ja u-
loswuodatettu, syndein andexi an-
damisexi. Jotca sanat, ynnä sen
ruumillisen syömisen ja juomisen can-
sa

sa, ovat pääcappalet tässä Sacramentis. Ja joca usco ne sanat, hän saa mitä ne lupawat, nimittäin syndein anderi andamuyen.

Cuca tämän Sacramentin kelwollisest
nautiße? Waslaus.

Vastota ja ruumillisest igens wal-
mista, on kyllä hywä ja ulkonainen
tapa, mutta se on oikein mahdollinen
ja kelwollinen, joca usco nämät sa-
nat: Teidän edestän ulos annettu
ja uloswuodatettu, syndein anderi
andamisexi. Mutta joca ei usco niistä
sanoja, waan epäile, se on mahdo-
toin ja kelwotoin, sillä se sana (tei-
dän edestän) waati aiwan uscollista
sydäntä.

**Quinga nuoren cansan pi-
tä oppiman heitäns huomene-
dain ja ehtona sinuaman.**

Huomenehdain.

Cosca8 nouset, niin sinua sinuas näin:

Nimen Isän, ja Pojan, ja Pyö
hän Sengen, Amen.

Sitte pone polwilles taicka lue seisoalda, Isä
meidän: Ucon Cappalet ja myös
tämä rucours.

Minä tiitän sinua minun Taima-
linen Isän, Jesuxen Christu-
sen sinun ruckan Poicas cautta, ettäs
tänä yönä minua caikesta warasta ja
wahingosta armollisest wariellut olet.
Ja rucoulen sinua, että myös tänä-

pån warjelisit minua caikesta synnistä ja pahudesta: että minun elämäni ja caicki minun työni, mahdais sinulle kelwata, sillä minä annan siheni, sielun ja ruumin, ja caicki tyyni cuin minulla on; sinun halduus ja huomaas: Sinun pyhät engelis olcon minun cansani, ja älkän euhungan minusta luopuco, ettei se paha wihamies perkele, minusta mitäkän woittais, Amen.

Lasten rucous.

S Herrä Jumala taiwallinen Isä, me rucoilem sinua, sinun rackan Poikas Jesuxen Christuxen tähden, laina meille pyhä armos, että me oikiasa uscosa, hywisä tawoisa ja opisa, päivä päiwäldä caswaisim ja lisännyisim. Ja että sinä meitä, meidän wanhembam ja esiwaldam tänäpån caikesta synnistä, wohingosta ja caikesta pahasta, armollisest warjella ja suojella tahdoisit, Amen.

Item: Siunaus.

S Herrä siunatcon meitä ja warielecon meitä, Herrä walistacon caswons meidän päällem, ja olcon meille armollinen. Herrä käändäkön caswons meidän puolem, ja andacon meille tjancaickisen rauhan, nimen Isän, ja Pojan, ja Pyhän Hengen, Amen.

Wene sitte P. Colminaisuden nimeen työ, hös, ja weisa joen Jumallinen aamu, psalmit, ei Jumalan lästysanat, taicka joen muu
hen

hengellinen wirti, jostas saat iloksen mielen,
ja tulet sinaturxi.

Ehtona.

Mijn myös lewätä mennesäs siuna
sinuas näin:

Nimen Isän, ja Pojan, ja Py-
hän Hengen, Amen.

Sitte lue Isä meidän: Uscon Cappale, ja käs-
sanat, niin myös tämä lyhy rucous.

Sinä kistän sinua minun taiwal-
linen Isän, Jesuxen Christu-
sen sinun ractan Poicas kautta, ettäs
minun tänäpäiwänä kaikesta waara-
sta, ja wahingosta armollisest war-
jeilut olet. Ja rucoilin sinua, ettäs
minulle andeyi annaisit kaikki minun
syndini, joilla minä tänäpäin sinun
mieles riekonut olen, ja ettäs tänä
pöinä minua armollisesti warjella, ja
minust murhen pitä tahdoisit. Sillä
minä annan iheni ruumin ja sie-
lun ja kaikki kuin minulla on, sinun
huomas ja käs. Sinun pyhät en-
gelis oleon minun canhani, ja älkän
cuhungan minusta luopues, ettei se
paha wihamies minusta mitäkän voit-
tasi, Amen.

Bilwo HERRa raeas taiwallinen
Isä meidän ylikem ja warjele
meitä sildä cawalalda tiusajalda, jo-
ca aina ymbäri käy, ekein ketä hän
sais ylösniellä, suna meille armojas,
että me wahwalla uscolla, miehullisesti
händä wastan seisoisim, ja tänä pöinä

sinun pyhän warielluyses alla mur-
hetoinna lepäisimme. Sinun rakkain
Poikas Jesuxen Christuxen meidän
Herram kautta, Amen.

Sitte waise joen ehto, psalmi, mene sitten
P. Colminaisuden nimeen lewätä.

Quinga nuoren consan
pitä heittäns sinun rualle
mennes, ja kättämän rualda
päästyäns.

Siunaus rualle mennes.

Quickein silmät warioikewat sinun
päälles Herrra, ja sinä annat
heille ruan oikialla ajalla. Sinä
awat kätös, ja rawiket jocaiken hen-
gen mielen nouteri sinun siunauksella.
Cunnia olon Isän, ja Pojan, ja
Pyhän Hengen. Niincuin alusta on
ollut, ja nyt ja aina ijancalcifisest
ijancalcifisehen, Amen.

Sitte lue Isä meidän, ja tämä
rueous.

Herrra Jumala taitwallinen Isä,
siuna meitä, ja näitä sinun lahjo-
jas, joteas meille ruumin rawinno-
yi armollisest suonut olet. Ja anna
sinun pyhä armos, että me cohtullis-
festi, ja sinun mieles rickomata niistä
nautikisim ja tygöm otkaisim, sinun
Poikas Jesuxen Christuxen meidän
Herram kautta, Amen.

Riitos ruan jälkeen.

Riittäkääm HERRA, sillä hän on andias ja hänen laupiudens ulottu ijancalcifisest, joca ruan anda jocaisen hengen, joca eläinden rawindons anda, ja corpin poillen, jotea händä auvens huutawat. Eunnia olcon Isän, ja Pojan, ja Pyhän Hengen, &c.

Sitte lue Isä meidän, ja tämä rucous.

ME riitääm sinua vacas taitvallinen Isä, Jesuxen Christuxen meidän HERRAM cautta, calciein sinun hywäintecois, ja lijatengin sinun lahjais edestä, jotea me sinun laupiudesta nautinnet olem, ja rucoillem sinun pyhä armos, että nijneuin ruumis on rawindons saanut, mahdais myös sieku sinun pyhällä sanallas aina wirwotetuxi tulla, saman sinun ractan Poicas, Jesuxen Christuxen meidän HERRAM cautta, Amen.

Huonen-Taulu.

Eli muutammat pyhän raamatun sanat, calcille säödyille, joista ihcecullakin mahda olla neuwo ja manous, ottaxens siistä waarin, euin hänen wir-
cans waati.

Opettaille.

Sin ottacat siis ihestänne waari ja calcesta laumasta, johon Pyhä Hengi on tiedän piispaxi pannut.

caikeman Jumalan seuracunda, josta
 hän omalla werelläs ansainnut
 on. Act. 20. v. 28.

Pispan pitää oleman nuhdettoman,
 yhden emännän miehen, walpan, rai-
 tin, siwiän, wierasten holhojan,
 opettawaisen, ei juomarin, ei tappel-
 jan, ei ilkiän woiton pyytäjän, waan
 armelian, ei rihtaisen, ei ahnen: Joka
 oman huonens hywin hallike, jolla
 euuliaisat lapset owat, caikella euuliais-
 sudella, ei äsken Christityn. I. Tim.
 3. v. 2, 3.

Joka kinni pitää puhtasta ja opetta-
 waisesta sanasta, että hän olis wä-
 lewä terweellisen opin cautta neuwo-
 man, ja wastanseisoita woittaman.
 Tit. I. v. 9.

Sananeuulioille.

Muistacat teidän Opettajan, jota
 teille Jumalan sana puhu-
 net owat, ja seuracat heidän useoans.
 Hebr. 13. v. 7.

Nijn on Herrä säättänyt, että nij-
 den jotea Evangeliumita ilmoittawat,
 pitää Evangeliumista elatuyen saaman.
 I. Cor. 9. v. 14.

Joka sanalla neuwotan, se jaca-
 can caikia hywä sille, joka händä
 neuwo. Gal. 6. v. 6.

Ne papit, jotea hywin hallikewat,
 pitää cayikertaisest eunnias pideitä-
 män, erinomattain ne, jotea sanas
 ja

ja opis työtä tekemät. Sillä raamattu sano, ei sinun pidä rihtätä papwan härjän suuta kinni sitoman: Ja työmies on palckans ansainnut. I. Tim. 5. v. 17, 18.

Oleat teidän opettaillen euuliaiset, ja seuratcat heitä: Sillä he waltoivat teidän sielujan, niincuin ne jotca lugun niistä tekemän pitä: Että he sen ilolla tekisit, ja ei huocauxella. Hebr. 13. v. 27.

Mailmalliselle Esivallalle.

E ole esivalda muutoin kuin Jumalalda, ne wallat jotca ovat, Jumalalda ne säätyt ovat. Sentähden jocainen kuin ihens esivalda vastaan asetta, se on Jumalan säätyä vastaan. Mutta ne jotca vastaan ovat, saawat duomion päällens: sillä ne jotca wallan päällä ovat, ei ole hywintekijille, waan pahointekijille pelwoxi. Elles tahdo esivalda peljätä, niin tee hywä, sittes saat hänelä kistoyen: Sillä hän on Jumalan palvelija sinun hywäres. Waan jos sinä paha teet, niin pelkä: Sillä ei hän miecka hukkan canna. Sillä hän on Jumalan palvelija ja costaja: Sille rangastuxeyi joca paha teke. Rom. 13. v. 2, 3, 4.

Alimmaisille.

Jocainen oleon esivallalle, jolla walda on, alimmainen: Sillä ei

ei ole muutoin Esiwaldä cuin Zuma-
laldä. Rom. 13. v. 1.

Olcät alammaiset caikelle inhimil-
liselle säädylle H^ERran tähden, olisco
se Cuningalle nijncuin ylimmäiselle,
caicka Päämiehille, nijncuin nijlle jot-
ta hänelä lähetetyt ovat, pahoin-
tekiöille rangaistuyxi, ja hurscaille
Eijtoyxi. 1. Pet. 2. v. 13, 14.

Andacät Keisarille, cuin Keisarin
ovat, ja Zumalalle, cuin Zumalan
ovat. Matth. 22. v. 21.

Nijn minä siis neuwon, että ennen
caickia pidetäisin rucouyet, anomiset,
toivotuyet ja Eijtoyet, caickein ih-
misten edestä, Cuningasten ja caiken
Esiwallan edestä: Että me rauhas
ja leuos eläisimme, caikes Zuma-
lisudes ja cunniallisudes. 1. Tim.
2. v. 1, 2.

Neuwo heitä, että he Päämiehillens
ja Esiwallallens alammaiset ja cuuliai-
set olisit. Tit. 3. v. 1.

Aiwiomiehille.

MTe het, racastacät teidän wai-
mojan, nijncuin myös Christus
seuracunda racasti, ja ulosannoi
ikens hänen edestäs, että hän sen
pyhitäs. Miesten pitä myös wai-
mojans racastaman, nijncuin omia
ruumitans, joca waimoans racas-
ta, hän racasta ikens: Sillä ei ypi-
kän oma lihans cosean wihannut,
waan

waan 'elättä ja holho sitä : Niin-
 cuin myös H E K K A seuracunda.
 Ephes. 5. v. 25.

Te miehet asuicat waimon canşa
 taidolla, ja andacat waimoille niin-
 cuin heicomalle astialle hänen cun-
 nians, niineuin myös elämän armon
 canşaperillisille, ettei teidän rucouyem
 estetxyi tulis. 1. Pet. 3. v. 6.

Miehet racastacat waimojan, ja
 älkät oleo tylyt heitä wastan. Col.
 3. v. 19.

Uwiowaimoille.

Waimot oleon miehillsä alams
 maiset, niineuin Saara oli A-
 brahamille cuuliainen, ja cuşui hänen
 Herrayi, jonga tyttäryi te tullet olet-
 ta jos te hywin teette, ja pelkämät
 oletta. 1. Pet. 3. v. 6.

Waimot oleon omille miehillsä
 alammaiset, niineuin Herralle. Sil-
 lä mies on waimon pää, niin-
 cuin Christus on seuracunnan pää.
 Mutta niineuin seuracunda on Chri-
 stuyelle alammainen, niin myös wai-
 mot pitä miehillsä caikis alammaiset
 oleman. Eph. 5. v. 22, 23.

Sinun tahtos pitä miehen ala an-
 nettu oleman, ja hänen pitä wallike-
 man sinua. Gen. 3. v. 16.

Wanhemmille.

Se Isät, älkät yllättäkö teidän
 lapsian wihaan, waan caswat-

tacat heitä curituyes ja Herran nuhtasa. Eph. 6. v. 4.

Mutta joca pahenda yhden näistä pienimist, jotea uscomat minun pääaleni, parembi hänen olis, että mysllynkiwi ripustettaisiin hänen caulaans, ja upotettaisiin meren sywyteen. Matth. 18. v. 6.

Zumala sääsi todistuyen Jacobis, ja andoi lain Israelis, jonga hän käästi meidän Isäim opetta heidän lapsillens. Että wastatulewaiset oppisit, ja lapset jotea wieiä syndyivät. Euin he caswawat, että hekin ilmoittawat lapsillens. Psal. 78. v. 6.

Lapsille.

Lapsset oleat cuuliaiset teidän wanhemmillen Herrasa: Sillä se on oikein. Eunnioita sinun Isääs ja Nitiäs, joca on ensimmäinen käästy, jolla lupaus on, ettäs menestyisit, ja cauman eläisit maan päällä. Eph. 6. v. 1, 2, 3.

Lapsset oleat cuuliaiset wanhemmillen, caikisa: Sillä se on Herralle hywin otollinen. Col. 3. v. 20.

Nuorudelle yhteisesti.

Se nuoret oleat wanhoille alammaiset, oleat caicki toinen toisellen alammaiset, ja pitääkät teitän kiindiaäst nöyryteen; Sillä Zumala on ylpeitä wastan, mutta nöyrylle anda hän armon. Nöyryttäkät siis teitän Zumalan wäke-

wäkewän käden ala, että hän teitä ajallans corgotais. 1. Pet. 5. v. 5, 6.

Isännille ja Emännille.

Isännät, se cuin oikeus ja cohtuus on, niin osottacat palvelioille, tieten että teilläkin on HERRA taiwas. Col. 4. v. 11.

Ja te Isännät tehkät myös niin heittä (palvelioita) wastan, ja pangat pois uhcauyet, tieten, että teidän HERRAN on myös taiwas, jonga edes ei ole ihmisen muodon cakomusta. Eph. 6. v. 9.

Ei sinun pidä tekemän lähimmäises wääräyttä, eli ryöwämän händä. Sinun päiwämiehes palcan ei pidä olemän sinun tykönäsi huomisen asti. Lev. 19. v. 13.

Älä pidätä palckaa sildä köyhäldä ja tarwihewalda, 2c. Waan maya hänelle palckans sinä päiwänä, ennen auringon laskemata. Deut. 24. v. 14, 15.

Palcolisille.

Palweljat, olcat cuuliaiset teidän ruumillisille Isännillen, pelwolla ja wapistuyella, teidän sydämen yrikertaisudes, niincuin Christuyelle. Ei silmäin edes palwellen, niincuin ihmisten mielä noutain: waan niincuin Christuyen palweljat, tehden sydämest mitä Jumala tahto, hywällä mielellä palwellen HERRA ja

ei ihmisiä. Tieten mitä hyvä kukin teke, sen hän on jälleis Heralda saapa, olcon orja eli wapa. Eph. 6. v. 6, 7, 8.

Te palweljat, oleat alammaiset teidän Isännillen, kaikella pelwolla, ei ainwastans hywille ja siwiville, waan myös tuimille. I. Pet. 2. v. 18.

Lestille.

S on oikia leski, joca on yrinäns, ja asetta toiwons Jumalan päälle, pysyin aina rucouris ja auxhuutamisis yötä ja päivä. Mutta joca hecumas elä, se on eläwäldä cuollut. I. Tim. 5. v. 5, 6.

Minä sanon naimattomille ja leskille, se on heille hyvä, jos he owat nijneuin minäkin. Waan ellei he woiheitäns pidättä, niin naican: Sillä parempi on naida, kuin pala. I. Cor. 7. v. 8, 9.

Wanhain waimoin pitä ihens kättämän nijneuin pyhäin sopi, ja ei olemän panettehjat, eikä juomarit, mutta hywin opettawaiset. Toilda nuoret waimot hywia tapoja oppisit, että he miehiäns racastaisit, lapsens rackana pidäisit, olisit siwiät ja puhstat. Tit. 2. v. 3, 4.

Yhteiselle cansalle.

Slicki mitä te tahdotte että ihmiset pitä teille tekemän, niin te myös
heil

heille tehtät. Sillä tämä on laki, ja Prophetat. Matth. 7. v. 12.

Sinun pitää rakkaman lähimmäis
stäs niincuin isiäs, sillä rakkaus on
lain täyttämys. Rom. 13. v. 9, 10.

Ole on rakkaus wilpitöin, wihat
cat paha, ja siunirippucat hywäsä,
weljellinen rakkaus ole on sydäm
mellinen teidän keskenän. Ennättä
kän toinen toisens cunniata tekemäs.
Rom. 12. v. 9, 10.

Minä neuwon teitä, että ennen
caickia pidetäisin rucouyet, anomis
set, toivotuyet ja kiitoyet, caickein
ihmisten edestä. 1. Tim. 2. v. 1, 2.

B. Athanasiuksen Tunnuistus.

Töca ikänäns tahto autuaxi tulla, niin
ennen caickia tarwitan, että hänellä on
se oikka yhteinen Christillinen Usco.

Töca ei sitä täydellisnä ja puhtana pidä,
se ilman epäilemätä cadotetuyi tule ijancal
kisefti.

Niija on nyt tämä se oikka yhteinen Chri
stillinen Usco, että me yhtä Jumalata Col
minaisudesa, ja Colminaisutta yhdes Juma
ludesa cunnioitam.

Ei cultengan Personaita secoittain, eikä
Jumalallista olemista eroittain.

Sillä toinen on Isän Persona, toinen
Pojan, ja toinen Pyhän Hengen.

Mutta Isä ja Poika ja Pyhä Hengi on nyt
Jumala, yhderealdainen cunnias? Yhdens
caldaiuen ijancalikeses Maijeseftisä.

Mingä caldainen on Isä, sencaldainen on Poica, sencaldainen on myös Pyhä Hengi.

Luomatoin on Isä, luomatoin on Poica, luomatoin on Pyhä Hengi.

Mittamatoin on Isä, mittamatoin on Poica, mittamatoin on Pyhä Hengi.

Ijancaickinen on Isä, ijancaickinen on Poica, ijancaickinen on Pyhä Hengi.

Ja ei cuitengan ole colme ijancaickista, waan yri ijancickinen.

Nijneuin myös ei colme luomatoinda, waan yri luomatoin ja yri mittamatoin.

Nijn myös caickiwaldias on Isä, caickiwaldias on Poica, caickiwaldias on Pyhä Hengi.

Ja ei cuitengan ole colme caickiwaldiaffa, waan yri caickiwaldias.

Nijn on myös Isä Jumala, Poica on Jumala, Pyhä Hengi on Jumala.

Ja ei cuitengan ole colme Jumalata, waan yri Jumala.

Nijn myös Isä on HErra, Poica on HErra, Pyhä Hengi on HErra.

Ja ei cuitengan ole colme HErra, waan yri HErra.

Sillä nijneuin se Christillinen totuus, waatt meitä erinomaisesti cungin Personan Jumalari ja HErrari tunnustaman:

Nijn myös se yhteinen Christillinen Usco, Fieldä meidän colme Jumala eli HErra nimitämäss.

Isä ei ole yhdestäkän tehty, eikä luotu eli syndynyt.

Poica on ainoasta Isästä, ei tehty eikä luotu, waan syndynyt.

Pyhä Hengi on Isästä ja Pojasta, ei tehty eikä luotu eikä syndynyt, waan ulosköypä.

Nijn on nyt yri Isä, ei colme Isä: Yri Poica, ei colme Poica: Yri Pyhä Hengi, ei colme Pyhä Henge.

Ja tässä Colminaisuudessa, et ole yksin
 Persona toistans edellisembi, eli jälkimäi
 sembi, eikä yksin suurembi eli vähembi
 toistans.

Waan kaikki colme Persona ovat yhtä tjan-
 caikkeit, ja juuri yhden caldaiset.

Niin että ylläen kaikkiä cuin ennen sanot-
 tu on, pitää colme Persona yhdes Jumalu-
 des, ja yri Jumala colmeisa Personasa pal-
 weldaman.

Uoca siis tabto autuaxi tulla, hänen pitää
 tällä muoto Colminaisuudesta ajatteleman.

Mutta se on myös tarpeellinen ijancaiketi-
 seen autuuteen, että me wahwast uscom
 meidän HErram Jesuxen Christuxen Ihmi-
 sexi tullen.

Niin on nyt tämä se oikia Usco, että me
 uscomme ja tunnustamme, että meidän HEr-
 ra Jesus Christus Jumalan Poica, on Ju-
 mala ja Ihminen.

Jumala on hän Jesus olemisesta, ennen
 kaikkiä aicoja isancaikkeitest syndynyt: Mutta
 Ihminen on hän Mitins olemisesta, ajallise-
 sti syndynyt.

Tänsi Jumala, tänsi Ihminen vmmärtäwät-
 sen sielun ja Ihmisen Lihan cansa, Isäns
 wertainen Jumaluden puolesta, ja vähembi
 Ihmishden puolesta.

Ja waikka hän on Jumala ja Ihminen, et
 euitengan ole caxi, waan yri on Kristus.

Yri on hän, ei niin että Jumalus on
 muutettu lihaxi, waan Jumalus on työns
 ottanut Ihmishden. Yri caiketi on hän,
 et cahden luonnon secoituxella, waan Perso-
 nan yhteyxellä.

Sillä että riiveuin vmmärtäwäinen sielu
 ja liha on yri Ihminen: Niin Jumala ja
 Ihminen on yri Kristus.

Uoca meidän Autuudem tähden pijnattin,
 alasastui helwettin, colmanden päiwän ylös,
 nousi cuolluisia.

Ylösastui taivaseen, ihu Isän Jumalan
Eiäkäwaldian oikiällä kädellä.

Siellä on tulewa duomiskeman sekä elä-
witä ja cuolluita.

Tonga tulemiseen, ealcki Ibrisset pitä
ruumillans ylös nouseman, ja lugun teke-
män omista töistäns.

Jotca hywä teheet owat ijancaickiseen eläe-
män kähmän: Mutta jotca paha owat tehe-
net, ijancaickiseen tuleen.

Tämä on oikka yhteinen Christillinen usco,
joca ei sitä tottsest ja wahwast usco, ei hän
taida autuaxi tulla.

I. N. J!

Catechismuksen

Ypikertainen

Ulostoimitus,

Kysymysten ja Vastausten
cautta.

Esipuhe.

1. Oletko Christiani?

Vastaus: Olen.

2. Minkätähden sinä Christianiksi kutsutaan?

B. Sentähden että minä olen kastettu Nimeen Isän, Pojan, ja Pyhän Hengen, ja olen kastesa päälleni pukenut Christuksen, jonka minä uscon ja tunnustan vapahantajani ja autuuden teijäni.

Gal. 3: 27. Niin monda kuin te kastetut olette, niin te olette Christuksen päällenne pukenet.

Ulost. tek. 4: 12. Ei yhdesälän toises ole autuutta: sillä ei myös ole muuta nimeä taivon alla ihmisille annettu, josta meidän pitää autuaksi tuleman.

3. Missäs tämän opit ja tiedät?

B. Catechismuksesta.

4. Mikä Catechismus on?

B. Se on yri lyhytäinen tarpeellisen cappalden opetus, kuin meidän Christillisystem tule; edespandu lyhyt

synnyisä ja vastauisä, eli: Catechismus on lyhykäinen Christillisen opin summa, uloswedetty P. Raamatusta, ja käsitetty lyhykäisin Päcappalein, kysymysten ja vastausten canssa.

5. Cuinga monda Päcappalletta on Catechismures?

Cuusi.

6. Entea ne omat?

W. 1. Jumalan kymminen käskyt. 2. Uscon tunnustus. 3. Isä meidän Rucous. 4. Easten Sacramenti. 5. Kippi ja synnin päästö. 6. HENran ehtollinen, eli Altarin Sacramenti.

7. Vieläkö mitän muuta Catechismures löytän?

W. Vielä rucouyia: aamu ja ehto rucouyet, ruoca lugut, ja huoneen taulu.

8. Mivi Catechismus muutamilda cuku-
tan lasten opiri?

W. Sivi, että caicein tule jo lapsudesta sitä oppia, ja siinä, niincuin Jumalan lasten, ikens caiken ikäns harvitella.

5. Mos. 6: 7. Sinun pitä teroittaman Minun sanani, jotea Minä käsken sinulle, sinun lapsilles, ja niikä puhuman huones isluissas, ja tiellä käydesäs, maata pannesas ja nostesäs.

2. Tim. 3: 15. Sinä olet jo lapsudesta Pyhän Raamatun tainnut, joca sinun taita auttunten neuwoa, sen uscon cautta, joca on Christures. Jesures.

1. Pet. 2: 2. Halaitcaat sitä terweillistä sanan riefcaa, niincuin äfken fyndyner lapsucaifet; että te fen cautta cafwaihitte.

9. Mistä Catechismus otettu on?

W. Pyhästä Raamatusta.

10. Mitä Pyhä Raamattu on?

W. Se on Jumalan sana, joca Pyhän Hengen waicutuksest (sisälle andamisest) on Profetailda, Ewangelistailda, ja Apostoleilda, kirjoitettu ja julistettu, meille opetuksexi, lohduituksexi, ja ijancaicfisexi autudexi.

2. Pet. 1: 21. Ei yrifän profetia ole wielä ihmisen tehdosta edestuoitu; waan pyhät Jumalan ihmiset owat puhuner, waicutetut Pyhäldä Hengeldä.

Rom. 15: 4. Sillä mitä ennen kirjoitettu on, se on meille opixi kirjoitettu, että meillä kārstaifen ja raamattuun lohduituksen cautta toivo olis.

Joh. 20: 31. Nämät owat kirjoitte ut, että te uscoisitte että JEsus on Christus: ja että te saifsite elämän uscon cautta hänen nimeens.

11. Cosca he näitä kirjoittaner owat?

W. Profetat owat kirjoittaner wanhasa, mutta Ewangelistat ja Apostolit uudefa testamendis.

12. Mitä Pyhä raamattu sisällänsä pitä?

W. Caxi asiata: Lain, ja Ewangeliumin.

Ensimmäinen Pääcappale, Jumalan kymmenen Käskyistä, eli Laista.

1. Mitä laki opetta?

W. Laki o, tta, mitä meidän pitä teke-

telemän ja jättämän; ja cuinga meidän tule meitäm käyttä kaikesa meidän elämäsämme, Jumalata ja lähimmäsämme vastaan, sekä ajatuksilla, sanoilla, ja töillä.

2. Eucca on andanut Lain?

W. Jumala, joka on itse wan hurskaus ja kaikkein HERRA, on ensimmäises luomises kirjoittanut Lain ihmisen sydämehen; jälkeen syndiin langemuren, osittain pyhille esisille ilmoittanut: ja viimein kirvoisijn tauluin Sinain vuorella kirjoitetun uulos andanut.

2. Mos. 20: 1. Ja Jumala puhu kaikki nämät sanat.

3. Kenengä cautta Jumala Lain uulos annoi?

W. Moseren.

Joh. 1: 17. Laki on Moseren cautta annettu: armo ja totuus on Jesuksen Christuksen cautta tullut.

4. Mikä mies Moses oli?

W. Hän oli yri uscollinen HERRAN palwelija, joka Israelin cansan Egyptistä uulos johdatti.

5. Cuinga monda Käskyä on Laissa?

W. Kymmenen.

5. Mos. 4: 13. HERRA ilmoitti teille listons, jonga hän teidän tehdä käski; ne Kymmenen sanaa; ja kirjoitti ne cahreen kiviiseen tauluun.

6. Cuinga ne jaetan?

W. Cahreen tauluun.

5. Mos. 5: 22. Nämät ovat ne sanat, jotka HERRA puhui kaikelle teidän seuracunnallenne,

ne, tuorella, tulella, pilveellä, ja sumusta, suurella äänellä; ja ei siihen enä lisännyt: ja kirjoitti ne cöhteen liwiseen tauluun, ja antoi ne minulle.

Edellinen Taulu.

7. Euinga monda käftyä on edellises taulusa?

W. Colme ensimmäistä.

8. Mitä ne sisäkänš pitävät?

W. Ne waativat rackautta Jumalan tygö.

9. Mitä Jumala kieldä ensimmäises käftys?

W. Caikkein epäjumalden palweluxen: ettei meidän pidä pitämän wieraita jumalita hänen edefäns, eli hänen siwusans, syh tähän kielloon, on se, että hän sano: Minä olen HERRa sinun Jumalas: se on, Minä joca tätä puhun ja käften, olen ihestäni, HERRa caikkein corkein, jolda caikki cappalet olemisens saaret owat; sinun Jumalas, joca sinun luonut ja suojellut olen, ja Minun Eätkini, sinulle andanut; sentähden sinä myös Minulle ainolle olet caikkein cuuliaisuden weleapää näyttämän.

Matth. 4: 10. Sinun HERRaas Jumalatas pitä sinun cumartaman, ja händä ainwata palweleman.

Matth. 22: 37. Sinun pitä racastaman sinun HERRaas Jumalotas, caikesta sinun sydämmestäs, ja caikesta sinun sielustas, ja caikesta sinun mielestäs.

10. Mitä se on, pitää wieraita jumalita?

W. Se on: cosca jocu cumarta, rucoile, uscalda, ja turwa, johongutt
mu

muuhun maailmahan, kuin Sen yhden ainoan totisen Jumalan päälle yrittänsä.

11. Kuinka ja millä tavalla senealdainen epäjumalan palvelus tapahtu?

B. Monella tavalla: koska aurinkota, kuuta, ja taivahan sotajoukkoa palvellessaan, niissä myös engeleitä, edesmenneitä pyhiä, pyhäin kuvia ja jätteitä; eli apua ehitän perkeleitä ja hänen wälitappaleidans, niincuin noidilla, tietäillä, mekän haldialda, weden haldialda, tondulda, ja muilla senealdaisilla.

5. Mos. 4: 19. Ettet sinä nostais silmiäs taivahan päin, ja katsais aurinkota ja kuuta, ja tähtejä, ja kaikkiä taivahan sotajoukkoa, ja luopuis Minusta, cumartaisit ja palvelisit heitä.

Jhm. 1: 19: 10. Minä Johannes langelsin engelin jalcain eteen händä rucoileman: Mutta hän sanoi minulle: katso, ettes sitä tee; minä olen sinun ja sinun weljeis kanssa palvelia, ja niiden joilla Jesuxen todistus on: cumarra ja rucoile Jumalata.

2. Mos. 20: 4. Ei sinun pidä tekemän sinulle kuvia eikä jongun muotoa, niiden euih ylhäällä taivas owat, eli niiden jotea alhalla, owat maan päällä, eikä niiden jotea wessis maan alla owat.

5. Mos. 18: 10, 11. Ei yrillän pidä sinun seassas löyttämän, joca on ennustaja, päiwäin waltija, eli tietäjä, eli welho, eli lumioja, eli noita, eli kätten casoja, eli joca jotakin cuolleilda kysy.

12. Tapahtuco se vielä r. siinäällä tavalla?

B. Tosin tapahtu: Kosca jocu luoto

luotta itse päällens, wijsauteens, riik-
 lauteens ja tawaroihins; usalda mui-
 den ihmisten woimaan ja korkeuteen;
 niinmyös cosca joca pitä wakan-
 sa jumalanansa.

Sanal. 3: 5. Luota ites HERRaan kaik-
 sta sydämmestäs, ja älä luota sinun ymmärs-
 tykses.

Col. 3: 5. Wneus on epäjumalan palvelus.

Psal. 146: 3. Allät usaldaco päämiehin;
 ihmiset he owat, ei he woi cutan autta.

Psal. 3: 19. Heidän wakan-
 sa on heidän ju-
 malans.

13. Mitä Jumala käste ensimmäises
 käskysä?

W. Että meidän pitä händä oikein
 pelkämän, racastaman, ja hänen
 päällens usaldaman, niin myös hän-
 dä kaikesa hädäsämme ayemme huu-
 taman ja händä klyttämän.

14. Kuinga meidän pitä Jumalata pelkä-
 män ja racastaman?

W. Ylihe kaikkein cappalden, kai-
 kesta sydämmestäm, kaikesta sielustam,
 ja kaikesta mielestämme.

5. Mos. 6: 5. Sinun pitä racastaman
 HERRaa sinun Jumalatas, kaikesta sydäm-
 mestäs, ja kaikesta sielustas, ja kaikesta wof-
 mastas. Matth. 22: 37.

15. Mikä se on, ylihen kaikcia peljätä
 ja racasta Jumalata?

W. Se on, tunnusta ja cunnioita
 Jumalan suurutta ja wanhurscaut-
 ta: pitää händä sydämmesän-
 s parhana tawaranans; händä cumarta,
 ja ylihe kaikcia racasta.

Psal. 18: 2, 3. Minä racastan sydämmes-
sän Sinua HERRA minun voiman: HERR-
sa minun callon, minun linnan, minun
vapahajan; minun Jumalan; minun wa-
han, johon minä turwan: minun kilpeni,
ja minun autudenti sarwi, ja minun war-
jeluxeni.

Jos. 24: 14. Peljättäkät HERRaa, ja pal-
welcat Händä täydellisest ja uscollisest: ja hyl-
jätkät ne jumalat, joita teidän isänne palvelit.

**16. Mikä se on: Hänen ainooan päällens
uscoa ja turwata?**

W. Se on: täydellisesti ja lujasti
turwata Jumalan caickiwaldiaisu-
teen, hywoyteen, ja totuteen, ja Hä-
nen ainooan päällens uscaldaa.

Psal. 62: 9. Te cansat toiwocat Häneen
joca aica: muodattaecat teidän sydämmenne
Hänen eteens: Jumala on meidän turwami-
me. Sela.

Psal. 71: 5, 6. Sinä olet minua turwan,
HERRA HERRA, minun toiwon hamast mi-
nun nuorudestani. Sinuan minä olen luot-
tanut hamast äitini cohdusta: Sinä minun
wedit ulos äitini cohdusta: Sinusta on aina
minun kerscauxeni.

17. Mitä kieldään toisesa käästysä?

W. Ettei sitä suurta ja peljättäpä
HERRan Jumalan nimeä turhan lau-
sutais eikä häwästäis.

18. Mikä on HERRan Jumalan nimi?

W. Se on itse Jumala, Hänen
Jumalallisen olemisens ja omaisuttens
puolesta; niin myös Hänen sanans;
tecons. ja ylistyxsens; eli caicki mitä
Hänestä ilmoitettu on.

Psal. 48: 11. Jumala, niireutu Sinua

nimes on, niin myös on Sinun kistores ha-
man mailman ääreen.

Sanal. 18: 10. HERran nimi on wah-
wa linna; wanhurskas juoke sinne, ja tule
warjelluxi.

19. Kuinga Jumalan nimi turhan lau-
sutan?

W. Cosca jocu pilkkaa ja häwäise
Jumalata, niin myös wihasta, pahast
tawasta, leikillä, eli turhasta ihmet-
telemisest mainike Jumalan nimen,
niincuin ei siitä mitän enämbätä o-
lis. Jumalan nimen turhan lausumus ta-
pahtu myös silloin, cosca jocu ruco-
yisans Jumalan tygö, ei pidä ajatu-
yians cosa, eikä ajattele perän, leta
hän rucoile: eli cosca jocu cuule Ju-
malan sanaa ilman nöyryttä ja mur-
hen pitämistä, eli wäändä sen wä-
rään mieleen.

3. Mos. 24: 16. Joca HERran nimee
pilkkaa, sen pitää totisest enoleman; cailen
cansan pitää händä kiwitämän.

Matth. 12: 36. Minä sanon teille; jocait-
jest turhast sanast, cain ihmiset puhuwat, pi-
tä heidän lugun telemän duomie päivänä.

20. Mikä kirous on?

W. Se on: wihas ja tuitus tois-
wotta ikellens eli lähimäisellens caic-
kea pahaa.

Psal. 10: 7. Jumalattoman suu on täyn-
näns kirousta.

Psal. 109: 17. Hän tahdoi kirousta: sen
pitä myös hänelle tuleman.

Röm. 12: 14. Siunatcat wainolissianne:
siunatcat ja älkät sadateles.

3. Mos. 24: 11, 23 Israelitan waimon

poika pilkkais nimee, ja kiros, ja he weit
 seu leivist ulos, joca kirosillut oli, ja kiwi
 tit hänen.

21. Mikä se on, cuiu Jumalan nimen
 cautta wannotan?

W. Cosca Jumala otetan todista
 jaxi ja costajaxi; sillä puhettansa wah
 wistaxens.

22. Ongosta caicki wala perätti kieltty?

W. Ei: cosca Jumalan cunnia,
 ja meidän uscollisudem welwollisuus
 Esiwaldaa cohtan, eli meidän lähim
 mäisemme, ja oma tarpemme sitä
 waati: niin myös, cosca se duoma
 rilda käsketään, mahdamme walan teh
 dä, ja sillä totuden wahwista.

5. Mos. 6: 13. Sinun pitää pelkämän H^ER^a
 ra sinun Jumalatas, ja palweleman Händä,
 ja Hänen nimens cautta wannoman.

Jer. 4: 2. Silloin sinä olet wannowa, niin
 toita cuiu H^ER^a elä, totudes, oikeudes ja
 wanhursaudes.

Ebr. 6: 16. Ihmiset tosin wannowat Sen
 cautta Joca suurempi on cuiu he: ja se on
 saiken heidän rihtans loppu, jos se walalla
 wahwistetän.

2. Cor. 1: 23. Minä rucoilen Jumalata
 todistajaxi sieluni päälle.

23. Cuiwa ovat luwattomat walat?

W. Ne, jotea tehdän Jumalan
 nimen cautta luwattomasti, ilman
 tarwetta, turhas astasa, petollisesti,
 juopumures, wihasa ja tuitusa.

3. Mos. 19: 12. Ei teidän pidä wäärin
 wannoman Minun Nimeeni, ja häwäise
 män sinun Jumalatas Nimeä, sillä Minä olen
 H^ER^a.

Jac. 5: 12. Ennen caicta, rackat welje-
ni, älkät wannoco, eikä taiwan cautta eikä
maan, ei myös yhtän muuta walaa: mutta
oleon teidän puhenne, niin, kuin niin on;
ja se oleon ei, kuin ei ole; jettette ulocullat-
suten langeis.

Matth. 5: 34, 37. Minä sanon teille: ä-
lkät ensingän wannoco; waan teidän puhen
pitä oleman, on on, ei ei: mutta mitä sij-
hen llsätän, se on pahasta.

24. Mitä noiturminen on?

B. Se on: ei ainoastans cosca
jocu perkeleen awulla wahingoike lä-
himmäistans; mutta myös cosca
taikaupisa: Jumalan nimi ja sana
pahoin käytetän, taudeja liewittämän
ja pois poistaman ihmisistä ja eläimi-
stä, lumoiman ikens, salatuita asiois-
ta tiedustaman, ja muita sencaldaisia.

5. Mos. 18: 10. Rako 11. kysymys.

25. Mitä tässä toisessa kysymässä kasketän?

B. Että me HERRAN nimen cun-
niasa pidämme, kuin silloin tapah-
tu, cosca me sitä caikes hädäs aures hu-
damme, rucoilemme apua ja siuna-
usta, kiitämme ja ylistämme Juma-
lata caickein Hänen hywän teoins
edestä.

Psal. 50: 15. Aures huuda Minua hädä-
säs, niin Minä tahdon autta sinua, ja sinun
pitä cunnioittaman Minua.

Jac. 5: 13. Jos jocu karsi waiwaa teidän
seasan, se rucoilean, jos jocu on hywällä
mielellä, se weisatcon wirsiä.

Psal. 146: 2. Kiitä HERRAA minun sielu-
ni minä kiitän HERRAA niincawwan kuin
minä

minä elän, ja minun Jumalasseni Piitoxen
wessan, niincauwan kuin minä täällä olen.

Ep. 5: 20. Kirjitin aina Jumalata ja
Isää jokatken edestä, meidän HERRan JE-
suxen Christuxen nimeen.

26. Mitä Jumala läste Colmannesa läskys?

W. Että meidän pitää muistaman
Sabbatia ja lepopäiwää, niin että
me sen pyhitämme.

27. Miksi Jumala sano muista?

W. Hän tahto, että meidän tule
muistoomme johdatta cosca Sabbati
eli lepopäiwä lähesty, ja meitämme
sijhen soweliasti walmistaman.

28. Tuca on lepopäiwä?

W. Ensii wanhas testamendis
oli seikemäs päiwä kuin on Lauwan-
dai säättö ja pyhitetty lepopäiwäxi:
mutta sitten uudes testamendis on
Sunnundai sixi asetettu; että meis-
dän HERRamme Christus on sinä
päiwänä ylösnosnut cuolluista: jon-
ga tähden se myös HERRan päiwäxi
cuhtutan.

1. Mos. 2: 3. Jumala sunais seikemän-
nen päiwän ja pyhitti sen; että Hän lepäis
hänes caikista teoistans jotca Jumala loi
ja teki.

2. Mos. 20: 10. Seikemändenä päiwänä
on HERRan sinun Jumalas Sabbati: silloin
ei sinun pidä työtä tekemän.

Le. 20: 7.

Jlm. 1: 10. Minä olin hengesä yhtenä
sunnuntaina.

29. Mikä lepopäiwän pyhittäminen on?

W. Että ihminen jättä caicki mail-
mallis

malliset ascaaret, ja ruumillisen työn, cuin Jumalan palveluxen esta; ja cuutta sen päiwän Jumalan sanan cuulemisella, rucourilla ja kijos wirsillä; palvelellen Jumalata sekä ajatuyilla, puheilla, ja töillä.

2. Mos. 31: 14. Pitäkät sabbatt, sillä se on teille pyhä, joca sen ricko, hänen pitä totisesti cuoleman: sillä cuca ikänän silloin työtä teke, sen sielu pitä häwitettämän cactu sans seasta.

Psal. 92. 1, 2. Hyvä on HERA kijttä, ja weisata kijosst Sinun nimelles Sinä cates kein ylimmäinen, aamulla julista Sinun armon, ja ehtona Sinun totuuttas.

Luc. 10: 16. Joca teitä cuule, se Minun cuule; ja joca teidän ylöncaho, se ylöncaho Minun: mutta joca Minun ylöncaho, häs ylöncaho sen joca Minun lähetti.

30. Eiköst sijs mitän työtä saa tehdä Sunnundaina?

W. Mitä suuri tarwe ja Christilinen ractaus waati, se ei ole kieltä: sentähden sopi kyllä parata sabbatina, ja ylösautta härkää cainwosta.

Matth. 12: 11, 12. Cuca on teistä ihminen, jolla olis nyi lammas, ja jos se sabbatina putois cainwoon, eikö hän tartuis sijhen ja wedäis ylös. Cuinga paljo jalombi on ihminen cuin lammas? Sentähden sopi kyllä sabbatina hyvää tehdä.

Luc. 14: 5. Kenengä teistä nauta eli caski puto cainwoon, eikö hän cohta sabbatin päiwänä händä ylösota.

31. Mitä se on: pitä Jumalan sanan pyhäinä?

W. Se on, pitä sitä sielun parhaana tawarana; ei nijncuin ihmisen sa-

naa, waan niineuin Jumalan sanaa; sitä mielelläns ja nöyrydesä cuulla, ja lukea, pyhästä sydämmestä kätkeä, ja elämäkertans sen jälkeen oijeta.

1. Eheb. 2: 13. Cosca te saitte sen sanan Jumalasta, jonga te meildä cuulitta, niin te sen waistan otitte, ei niineuin ihmisen sanan, waan niineuin se totifest on, cuin Jumalan sanan, joca myös teisä uscowaisisa waientta.

Sec. 13: 26. Jotca teisä owat Jumalasta pelkämäiset, teille on tämä autuden sana lähetetty.

Ebr. 13: 17. Olcat teidän opettaillen cuoiaiset, ja seuratcat heitä; sillä he walwowat, teidän sielujanne, niineuin ne jotca Jugun niistä tekemän pitä, että he sen ilolla kelist, ja ei huocauxella: sillä ei se ole teille hyödyllinen.

32. Mitä Jumala kieldä täsä Colman-
nesa käskysä?

W. Ettemme ylöncakhois saarnaa ja Jumalan sanaa, engä ylönnannais ja laimin löisi yhteistä Jumalan palvelusta, engä turmelis sopimattomalla ja pahendawaisella elämällä tätä päiwää, cuin Jumalan nimen cunnioxi asetettu on.

Ebr. 10: 25. Ei ylönuandain yhteistä seuracundaa, niineuin muutenain tapa on: waan neuwoat teitän keskenän, ja sitä enämmin cuin te näette sen päiwän lähestywan.

Toinen Taulu.

33. Cüteä ja euinga monda käskysä on totses taulus?

W. Ne seikemän seurawaisista.

34. Mitä ne waatitwat?

W. Raakautta lähimmäiseine tygö.

35. Cu

35. **Euinga meidän tule rakaista lähim-
mäistämme?**

W. Niinuin ike meitämmme.

Matth. 22: 39. Sinun pitää rakaistaman
sinun lähimmäistäs niinuin ike sinuas.

36. **Euca on meidän lähimmäisemme?**

W. Caicki ihmiset, sekä ystävät
että vihamiehet; tutut ja tundematto-
mat; köyhät ja rikkaat, cuin ikänäs
meidän neuvom ja apum tarwike.

Matth. 5: 44. Rakaistacat vihollisianne,
sinatcat niitä, jotea teitä sabattawat; teh-
kät niille hywin, jotea teitä wihawat; ja ru-
coilcat niiden edest, jotea teitä wainowat ja
wahingoittawat. Luc. 10: 36.*

37. **Wingätähden caicki ihmiset meidän lä-
himmäisemme eugutan?**

W. Sentähden että meillä caikkil-
la on yksi Jumala; caicki me asumme
yhdesä täsä maan päällä, caicki me
olemme Adamist ja Ewasta ulos tul-
let, caikilla on yhtäläinen ulos käy-
mys, sillä caickein pitää täälä läh-
temän.

Gen. 17: 26. Jumala on tehnyt caiken ih-
misten succuunnan yhdestä werestä caiken maan
pijrtä päälle asuman.

Job. 5: 7. Ihminen shndy onnettomu-
teen, niinuin cuumain hijlden kpinät singot-
lewat hlospäin.

Job. 7: 1. Eikö ihmisen pidä aina olemas
sodas maan päällä; ja hänen päiwäns niin-
cuin orjan päiwät?

Saarn. 9: 3. Yhdelle käy niinuin toi-
sellengin.

38. **Witä Jumala kasse Meljannesä kaskys?**

W. Cunnioita isää ja äitiä.

39. Mitä isän ja äitin nimellä ymmärrätään?

W. Luonnolliset vanhemmat; appi ja anoppi; isä ja äitipuoli; elatus isät; esivalda; opettajat; isännät; ja kaikki jotca meistä isällisen murhen pitävät.

Luc. 2: 41, 51. JESUXEN vanhemmat (Joseph ja Maria) waelit, Jerusalemijn, ja Hän oli heille alammainen.

Mich. 7: 6. Voica cargo yllön isäns, tytär carca äitiäns wastan, ja minidä anoppions wastan.

1. Mos. 4: 43. Pharas annoi huuta Joseph'n edellä: tämä on maau isä.

2. Eun. 13: 14. Kosca Elisa sairasti cuolin tautians tuli Joas Israelin Cuningas hänen tygöns, ja itki hänen edesäns ja sanoi: minun isän, minun isän.

Gal. 4: 2. Perillinen on esimiesten ja halliain hallus, isäldä määrättyyn aikaan asti.

40. Mitä se on, pitää heitä cunnias ja meidän silmäimme edes?

W. Se on: sydämmestä racasta heitä, rucoilla heidän edestäns; nöyrydesä olla heidän canßans; ettemme heitä wihoitais eli murhellisxi saatmais; mutta palwelisimme heitä, ja cunnioitaisimme: töillä, puheilla ja karsimisella, ja mielellämme heitä tottelisimme.

3 Mos 19: 3. Jocainen peljäköön äitiänsä ja isänsä.

Mal. 1: 6. Pojan pitää cunnioittaman isänsä, ja palwelia isändätäns.

Eph. 6: 2, 3. Cunnioita isääs ja äitiäs, joca on ensimmäinen käsky, jolla lypas on, ettäs

että menestyisit ja cauman eläisit maan päällä.

Col. 3: 20. Lapset oleat cuulioiset wanhemillenne caikisa, sillä se on HERRalle hywin otollinen.

41. Ovatko lapset welvolliset totteleman wanhimmiansa caikisa?

B. Ovat, caikisa cuin ei ole Jumalan sanaa ja omaa hywää tundoa vastaan, sillä muutoin pitä enä toteldaman Jumalata cuin ihmisiä.

Col. 3: 20. Eako N. 40.

Saranl. 23: 22. Cuule isääs joca sinun siittänyt on, ja älä cako ättiäs ylön coseca hän wanhari tule.

Luc. 5: 29. Petari ja muut Apostolit sanoit: enä tule cuulla Jumalata cuin ihmisiä.

42. Mitä Jumala lupa niille, cuin näin tekewät?

B. Että heidän pitä menestymään ja tuleman pitkäijällisxi maan päällä.

5. Mos. 5: 16. Sinun pitä cunnioittaman isäs ja äittääs, niincuin HERRa siain Jumaläs on sinulle läskennyt; että cauman eläisit ja menestyisit siinä maasa, jonga HERRa sinun Jumaläs sinulle anda.

Eph. 6: 3. Eako N. 40.

43. Ovatko siis ne aina Jumalalle kelwotomat jotea warhain cuolewat?

B. Ei suingan: sillä se tapahtuur usein, että Jumala temma ne warhain pois onnettomudest, joita hän racasta, ja anda heille paremman elämän.

Jes. 57: 1, 2. Wanhurscaas hucku, ja et ajattele kengän sitä sydämmesäns; pyhät miehet temmaton pois, ja ei siinä kengän pidä waaria: sillä wanhurscat otetan pois onnettu-

mudest, ja jotca toimellisesti waelbanet ovat,
tulewat rauhaan, ja lepawät cammitoisans.

44. Euinga siis tämä Jumalan lupaus
pitä ymmärrettämän?

W. Se pitää ymmärrettämän sillä
ehdolla, jos se on meille hyödyllinen
ja Jumalalle otollinen.

45. Mitä tässä Reljännessä käskysä kieltää?

W. Tottelemattomuus, ylöncake,
wihoittaminen wanhembia vastaan,
eli caiccia niistä, kuin isän ja äitin ni-
mellä ymmärretään.

5. Mos. 27: 16. Kirottu olecon joca isäns
ja äitins ylöncaho, ja caicci eansa sanocan,
Amen.

Rom. 13: 1. Jocalnen olecon Esiwastalle,
jolla walda on, alamainen: sillä ei Esiwastalla
ole mutoin kuin Jumalalda: ne wallat jotca
ovat, Jumalalda ne säätyt ovat.

46. Mitä Jumala kieltää Wiidennesä
käskysä?

W. Tappamisen eli mies tapon.

47. Euinga tappaminen eli mies tappo
tapattu?

W. Cosca jocu itse eli muiden cauta-
ta, salaa eli julkiisesti lyö cuolliayi, eli
myrkyllä cuoletta, eli wahingoitta
lähimmäisens hengeä eli jäsenitä; hän-
dä sydämmesäns wiha; pahoilla sa-
noilla ja käytöyillä cohtaa, ja hän-
dä waino.

1. Mos. 9: 6. Se cula ihmisen weren wu-
datta, hänen werens pitää ihmisen caulta
wuhatettaman; sillä Jumala on ihmisen teh-
nyt cuwaxens.

Matth. 5: 22. Jocalnen joca tyhmästä wi-
hastu weljellens, hänen pitää duomiabon
wica.

wicapää oleman; mutta jocainen eusa sano weljellens Racha, hänen pitä newon ala wicapää oleman, mutta jocainen joca sano, sinä tyhmä, hänen pitä helwetin tuleen wicapää oleman.

1. Mos. 4: 5. Cainin ja hänen uhrins puolen ei Jumala cagonut leppisesti, silloin Cain wihastui sangen cowin, ja hänen hamons muuttui.

48. Ongost siis caicci tappaminen, ja wiha Jumalalda kieltty?

W. Mailmalisen Esiwallan, jontga kateen Jumala miecan andanut on pahain rangaistuxeri, tule rangaista tylyjä pahantekiwita hengeldä pois, ja coheta wäkiwaldaa, wihastuman myös pitä niiden päälle jotca pahaa telewät, ja wihaman syndiä.

Rom. 13: 4. Jos sinä pahaa teet, niin pelkä; sillä ei Esiwalda miecka huellan canna; sillä hän on Jumalan palvelia ja costaja sille rangaistuxeri joca pahaa teke.

1. Mos 9: 6. Eako N. 47.

49. Mitä täsä Wiidennesä käskys käsketään?

W. Että meidän pitä auttaman, pelastaman, ja holhoman meidän lähimmäistämme caikesa hänen häädäs.

50. Cuinga se tapahtu?

W. Cosca me armahdamme lähimmäistämme ja ahkeroisemme caikista cuin hänen parhayens, elämähäns, ja terweyhteens tule; ja estämme mitä händä wahingoitta taita.

51. Mitä Jumala kieldä Cuudennesä käskys?

W. Caiccon haureuden ja houruden

den synnin, kuin tapahtu ajatuksilla, sanoilla, tekoilla ja töillä, niin aviollis-
käskyä, kuin ulkona sijtä.

Matth. 5: 28. Jotainen joka ottaa vaimon päälle himoitarens häntä, niin hän teki jo huorin hänen kansans sydämmesäns.

Ebr. 13: 4. Aviollisuus pitää cunnitallisesti caickein seas pidettämän, ja avio muode saastatoina: mutta huorin tekiät ja salawuotiset Jumala duomise.

52. Mitä tässä Euudennes käsitys käsketään?

B. Ensinn yhteisesti, että caickein ihmisten tule pitää siwiätä ja puhdasta elämätä, ja carta caickeä haureutta, sen tilaa, ja mikä siwi näky: sitten erinomattain, että kukin jo avios käsitys olewa, caikesa uscollisuuden racasta ja cunnias pitää aviopuolisonsa.

1. Ihes. 4: 3, 4, 5. Se on Jumalan tahto, teidän pyhydenne, että te huorutta wäl-dätte; että jotainen tiedäis pitää astians pyhydes ja cunnias; ei himoin halauis, niin kuin pakanat, jotka ei Jumalasta mitään tiedä.

Gal. 5: 24. Jotca Christuksen omat ovat, ne ovat riskinnauhinnet lihans, himoin ja haluin kansa.

Tit. 2: 4, 5. Että nuoret waimot hywiä tapoja oppisit, miehiäns racastaisit, lapsens racana pidäisit, olisit siwiät, puhtat, eotians pysyväiset, hywät, heidän miehillsens allemmaiseta, ettet Jumalan sana pilcatu ri tulis.

53. Mitä Seisemännesä käsitys kieltää?

B. Caickinainen wareaus.

54. Euloga monella tavalla wareaus tapahtu?

B. Monella tavalla: mutta eri-
no

nomattain eosca jocu: 1. Lutwata ja salaisesti, pois otta toisen rahan eli omaisuuden, wastoin hänen tahtoans; eli wäkiwallalla jotakin häneldä temma. 2. Biettele ja haucuttele häneldä jotakin. 3. Pettä jongun caupasa, wäärällä mitalla ja waalla. 4. Eosca Esiwallalle ja opettaille ei anneta: heidän laillinen ofans cuin heille tule. 5. Eosca jocu wireansa työt laiscasti teke. 6. Pidättä työntekijäldä hänen ansaitun palckansa: ja muuta sen caltaista.

Eph. 4: 28. Joca warastanut on, älkän sullen warastaco, wgan paremmin tehkön työtä, ja toimittacon käsillän jotakin hywää, että hänellä olis tarwikewalle jacamist.

3. Mos. 19: 13. Ei sinun pidä tekemän lähimmäiseselles wäärnyttä eli ryöwämän händä, sinun pöiwämiehes palcan ei pidä olemän sinun tyköns huomisen asti.

1. Theß. 4: 6. Ettet yxikän sorrais eikä petäis weljeens joscuensa asiassa; sillä HERRA on caickein näiden costaja.

5. Mos. 25: 13, 14. Mä pidä cahtalaisia waaca sinun säkissä, suurembata ja wähebembätä, eikä myös pidä sinun huonesas olemän cahtalainen mitta suurembi ja wähebemi.

Matth. 22: 21. Andacat Keisarille cuin Keisarin owat; ja Zumalalle cuin Zumalan owat.

Mal. 3: 10. Tuocat täyhelliset kymmenekset Minun aittani, että Minun huonesani ruoca olis, ja niin coetelcat Minua sano HERRA Zebaoth, ellen Minä myös awaja teille taitwan adunita, ja wuodata sieldä runsasti siunausta.

55. Mitä tässä seikemännesä käskys käsketään?

W. Uskollisuus ja wacuus jocaista vastaan, ettei kellenkään wääräyttä tehdäis, eikä hänelä mitään otetais, cuin oikeudella hänellä on: mutta autaisimme että meidän lähimmäisemme calu ja elatus tulis enättyi ja warielluyi: ja estäisimme caickeiniset wahingot; ja waarat, joidenga cautta hänen omaisuuden taiais paheta ja wähetä.

Heb. 33: 15. Jos Jumalatoim pantiin anda jälle, ja maya mitä hän on warastanut, ja elämän sanan jälkeen elä, ettei hän pahaa tee; niin hän saa totisesti elä, ja ei pidä cuoleman.

56. Mitä Jumala kiellä Eabderannesa Käskys?

W. Wäran todistuyen ja walhen, cuin on perkeleen siä.

Joh. 8: 44. Perkele ei pshynyt totudes; sillä ei totuus ole hänesä; cosca hän puhu walhetta, niin hän puhu omastans, sillä hän on walhetelia ja sen isä.

57. Euinga se tapattu?

W. Cosca jocu 1. Lähimmäisens päälle walehtelee, ja wäärin händä vastaan todista. 2. Pettä händä uscotuin salaisutten ilmoittamisella. 3. Hänen sanans ja työns pahimmari kändä, ja händä panettelee. 4. Wäärällä soimulla hänen hywän nimens ja armons turmele.

2. Moos. 23: 1. Ei sinun pidä uscoman walheita, että autaisit jumalatoimda, ja tulisset wääräxi todistajaxi.

Saanul. 20: 19. Älä secoita sinuas sen kanssa

sanha joka salaisuden ilmoittaa, ja joka panettele, ja jolla petollinen suu on.

58. Mitä läsketään Yhderannesä läskys?

W. Hyväää puhua ja ajatella lähimmäisestämme; peitä hänen wirhens ja heikkoudens: ja koska hän kielilac kareilda syyttömästi panetellan, hänen ounnialista nimeäns wastata, ja caicci parhayi läätä: ja puhua totuutta.

1. Cor. 13: 5, 6. Rakkaus ei pahaa ajattele: ei hän wäärystä iloihe, mutta hän iloihe totudesta.

Psal. 15: 1, 3. Herra cuca asu Sinun majasas? Joca ei kielelläns panettele, eikä lähimmäisens mitän pahaa tee, ja ei häwäise lähimmäistäns.

59. Mitä kieldän Yhderannesä läskys?

W. Himowaisen himon ja pahan halun, se on, caicci pahat ajatukset, joisa ihminen waelda, ja niistä pitää: mutta erinomattain kieldän himoike masta lähimmäisen huonetta, perindöä, calua, ja laillista omaisutta; joita ei meidän pidä alleme saattaman petollisilla, juonilla, eli lain warjolla, nijncuin se tapahduis oikeudella.

Jac. 1: 14, 15. Jocainen kiusatan, koska hän omast himost wietellän ja haucutellan, sitte koska himo on sijttänyt, synnyttä hän synnin; mutta koska syndi täytetty on, niin se synnyttä cuoleman.

60. Mitä täsä yhderannesä läsketään?

W. Että me mielellämme soisim meidän lähimmäisellem hänen hywydens, olisimme hänelle awulliset, ei ainoastans että hän sen pitää ja nautita

ta sais, waan myös caicea wahingota wiriästi pois poistattaan.

Phil. 2: 4. Millän jocainen omaa parastans eakoo, waan toisen parasta.

61. Mitä tiedän hymmeneknes käsitysä?

W. Se canhamme syndynyt paha himo ja perisyndi; joca on juri ja alcu pahuteen, cuin meitä ylyttä teke män Jumalan käsytjä wastan: mutta erinomattain himo lähimmäisemme puolison tygö, miehen eli waimon, palkollisten, carjan, eli muiden sen caldaisten tygö.

Rom. 7: 18. Minä tiedän ettei minusa, se on minun libasani, mitän hymä asu; sillä tahto minuulla on, waan täyttää hymää, en minä sitä löydä. 5. Mos. 5: 21.

Zac. 1: 14. Eako N. 56.

62. Mitä täsä kästetän?

W. Että me peräti pois häkäyttäisimme sen pahan halun, ja että meillä pldäis oleman yxi täydellinen sydämmen puhtaus, niix myös neuwolla ja toimituyella auttaisimme, että lähimmäisemme puoliso ja palkolliset, olisit alallans cukumisesans, palwelusesans ja tilasans, ja uscollifesti tekisit mitä he owat welcapäät.

63. Mingätähden joca käsytyn selityres sanotan meidän pitä pelkämän ja racastaman Jumalata?

W. Sillä me tiettäwäxi teemme, että Jumalan pelco ja raccaus on alcu ja lähde josta caicei laisa kästetyt työt wuotaman pitä; sillä ilman Jumalan pel

peltoa ja rakkautta ei ne Jumalan edes
muuta ole kuin ulocullaisuus.

1. Joh. 5: 2. Sijtä me tunnemme, että
me raeastamme Jumalan lapsia, koska me
Jumalata raeastamme, ja hänen käskyns pi-
dämme.

64. Mikä on Lain summa?

B. Se kuin JEsus sanoi Lain op-
penelle Phariseuxelle:

Matth. 22: 37, 38, 39. Sinun pitää raeas-
taman sinun HERRAAS Jumalatas kaikesta si-
nun sydämmestä, ja kaikesta sinun sielustas,
ja kaikesta sinun mielestäs; tämä on ensimmäi-
nen ja suurin käsky, toinen on tämän caldat-
nen: sinun pitää raeastaman sinun lähimäistäs
niincuin itse sinuas. 5. Mos. 6: 5.

65. Euinga Laki eli kymmenen käsky sa-
nat päätetän?

B. 1. Kangastuyen uheauxella
niiden ylikin, jotca Lain rickovat.
2. Mutta armon ja caiken hywän lu-
pauyilla, niille kuin sen pitävät ja
täyttävät.

66. Taitaco jocu ihminen täyttä eli täy-
dellisest pitää Lakia?

B. Ei. Wiattomuden tilasa, ens-
nen kuin ihminen syndiin langeis, taissi
hän Lain täydellisesti pitää: waan nyt
jälken syndiin langemuyen, on se hä-
nelle mahdotoin; sillä Laki on hengels-
linen, jota waati täydellistä cuuliai-
sutta; mutta me olemme lihalliset, sil-
lä pahalda halulda turmellut.

Rom. 7: 14. Me tiedämme, että Laki on
hengellinen, waan miua olen lihallinen, syn-
nin ala myyty.

Luc. 15: 10. Miki te kiusatte Jumalata, että te tahdotte opetuslasten caulaan panna sen ikeen, jota ei meidän isämme, engä me voinet saada.

Eph. 2: 1. Te olitte cuollet yllikekämisten ja syndein tähden.

2. Cor. 3: 5. Emme ole ike meistä soveliat jotakin ajatteleman nijucuin ike meistä.

67. Onko siis Jumala cova ja wäärä, että hän waati meidän sitä kuin emme taida pitää?

W. Pois se, ei Jumalan siihen syhtä ole: waan hän waati oikeudella sitä jällens, kuin hän meidän Esiwan hemmillemme lainannut oli; nimittäin woiman ja taidon Laki täyttää; ei toisin kuin cova joku toiselle jotain lainannut on, ja tämä sen tuhlanut ettei hän sitä enä woi maya, se ei taida wääräsi soimatta, kuin omans hänen lapsildans ja perillisildans ulos ehti.

68. Mikinää siis Laki on tarpeellinen?

W. Laki opetta 1. Mitä meidän pitää tekemän, ja jättämän. 2. Tunteman meidän syndim, ja turmellun luondomme. 3. Euritta ja aja meitä ekimän Christusta kuin on Lain loppu ja täyttäjä: sillä, että se näyttä meille, ja meidän omasa tunnosam wäke wästi päättä, ettemme omasta woimastamme taida händä täydellisesti pitää.

Rom. 3: 20. Ei yrillän liha taida Lain töiden cautta hänen edesans wanhurseapi tulla: sillä Lain cautta synnin tundo tule.

Gal. 3: 24. Laki on ollut meidän opettajam Christuksen tykö, että me uscon kautta wanhurscaxi tulisimme.

Rom. 10: 4. Christus on Lain loppu, jocaikzelle uscowaiselle wanhurscaudexi.

69. Euinga me syynnin Laista tunnemme?

W. Cosca me oikein tutkistelem Jumalan kymmenen käskyä, ja coet telem meidän elämämme, ajatuyemme, sanamme ja tecomme niiden jalken; niin me siistä harvaimme ja löydämme, niincuin sielun hengellisesti speilistä, meidän wirhemme ja puutoyemme: sillä moninaisissa me caicki puutumme.

Rom. 3: 12. Caicki owat poikennet pois, ja ynnä kelwottomaxi tullet; ei ole yhtän cuin hywää teke, ei yhtäkän.

70. Mikä syndi on?

W. Caicki cuin Jumalan Laia vastaan tehdän, Jumalan wihoitta, ja ansaike rangaistuyen.

1. Joh. 3: 4. Socainen cuin syndiä teke, se myös teke wäärnittä, ja syndi on wäärns.

Psal. 5: 5. Et Cinä ole se Jumala, jolle jumalotoin meno kelpa: joca paha on, ei se pyyh edesäs.

Rom. 2: 9. Murhe ja waiwa cungin ihmisen sielun päälle, joca paha teke.

71. Euinga moninainen on syndi?

W. Cahjalainen: Perisyndi ja tecosyndi.

72. Mikä perisyndi on?

W. Perisyndi ei ainwastans ole Jumalan curwan cadottamus; waan myös, coco ihmisen turmeldu luondo

ja paha halu, josta hän siki ja syntyi
 wihan lapsesi, ilman Jumalan pel-
 eoa, ja totista uscoa: hän on lyhyäs-
 sti sanonemme, yri voimattomus
 caickeen hywään, ja halu caickeen
 pahaan.

Rom. 7: 18. Eako N. 61.

73. Mxi se perisyntiysi euhutan?

W. Siki, että me sen perinet o-
 lemme, sen luonnollisen syndymän
 kautta, esiwanhemmistämme Adami-
 sta ja Ewasta.

Psal. 51: 7. Eako minä olen synnissä syn-
 dyynt, ja minua äitin on synnissä mikun sijn-
 tänyt.

Rom. 5: 12. Yhden ihmisen kautta on
 syndi maailmaan tullut, ja synnin kautta eus-
 olema.

74. Mikä on teeo syndi?

W. Caicki se paha, kuin me ajat-
 telemme, puhumme, ja teemme Ju-
 malata ja lähimmäistämme vastaan;
 joca perisyynnistä tule?

Matth. 15: 19. Sydäimest ulostulewat
 pahat ajatukset, murhat, salawotendet, huos-
 tudet, warcaudet, wäärät todistukset, pilcat.

75. Mikä oli sye meidän esiwanhembain
 syndiis?

W. Perkeleen eateus, ja he itse,
 kuin wapaan tahtons pahoin käytit,
 enämmän uscoit karmetta kuin Ju-
 malata, ja söt kieldyn puun hedels-
 mästä.

1. Mos. 3: 1, 4, 6. Kärme sanoi walmol-
 le: sanoico Jumala, älkät syökö caickinais-
 sta puista paradisiisä? Ei sungen pidä teidän
 eusle

enolemalla cuoleman, ja waino otti sen hea delmäst ja söi, ja andoi myös miehellen sija tä, ja hän söi.

76. Mängäsecost Jumala lapsia vanhemo bain pahaintecoin tähden?

W. Rangaistus kyllä lange sen päälle erinomattain kuin synnin teke: mutta jos lapset owat osalliset wan hembain synnissä, ja käywät samaa tie tä, niin he saawat kärsiä sekä omain että vanhembainsa syndein tähden.

Hes. 18: 4. Se sielu joca syndiä teke, sen pitä cuoleman.

77. Mängä rangaistuxen ne ansaitsewat kuin Jumalan Lain rikowat?

W. Jumalan wihan, kirouyen, caickinaiset waiwat, cuoleman ja ijan caickisen cadotuxen.

5. Mos. 27. Kirottu oleon joca ei caickia näitä Lain sanoja tähtä että hän niiden jälken telis, ja caicki cansa sanocan: Amen.

Gal. 3: 10.

78. Euinga me mahdamme eallestä seneal daisesta pahasta pelosteturi tulla?

W. Sen opettawat Uscon Tun nustus eli Cappalet, ja Ewangelium.

Toinen Päacappale, Uscon Tunnustuxest ja Ewangeliumista.

1. Mikä Uscon Oppi on?

W. Se on Oppi Jumalast Pyhästä Colminaisudesta ja Hänen hywisstä töistans; jonga Christityn ihmisen caiketi tule tietä ja uscoa, jos hän au tuaxi tulla tahto.

2. Mis

2. Mitä se Grekan sana Evangelium merki?

W. Suloista ja iloista sanomata.

3. Mitästä Evangelium opetta?

W. Se opetta että meillä on yksi armollinen Jumala, uscon kautta JESUXEN Christuxen päälle, että me saamme me synnit andexi, ja ijancaickisen elämän.

Joh. 3: 16. Niin on Jumala maailmaa rakastanut, että hän andoi Hänen ainoan Poicans; että jokainen cuin usco Hänen pääl lens, ei pidä hukuman, mutta ijancaickisen elämän saaman.

Joh. 20: 31. Nämät ovat kirjoitetut, että te uscoisitte, että JESUS on Christus Jumalan Poica, ja että te saisitte elämän, uscon kautta Hänen nimeens.

4. Mikä eroitus on Lain ja Evangeliumin välillä?

W. Laki nuhtele ihmistä synnin tähden ja peljättä, mutta Evangelium lohduuta händä, ja wacuutta Jumalan armost ja syndein andexi saamisesta. Laki waati töitä; Evangelium uscoa. Laki tutan joldifesti luonrosta; Evangelium on yksi salaisus caikelda toimelda jo ymäärxyeldä kätlety; mutta Jumala on sen edestunut Poicansa kautta. Laki lupa ijancaickisen elämän niille jotca omasta wanhurscaudestans täydellisellä cuuliaisudella sen pitävät: Evangelium lupa sen myös; waan toisen, rimittäin Christuxen wanhurscauden kautta uscolla omistetun.

5. Mos. 27: 15, 17. Kirottu oleon, joca
 laimvetun eli waletun epäjumalan curan teke.
 Kirottu oleon joca lähimmäisensä rajan siirtä,
 ja caieki cansa sanocan: Amen.

Rom. 1: 16. Christusen Ewangelium on
 Jumalan woima ihcekullengin uscowakselle
 autudexi.

Luc. 10: 28. Tee se, niins saat elä.

Rom. 10: 9. Jos sinä suullas tunnustat
 HERAN JESUSEN, ja uscot sydämmesäs, eto
 tä Jumala on Hänen cuollusta herättänyt,
 niin sinä tulet autuaxi.

Rom. 2: 14. Paconat, joilla ei Lakia ole,
 tekewät luonostans sitä kuin Laki mo.

Eph. 1: 9. Jumala on meille hänen tah-
 tons salaisuden, hywästä suomastans tlettä-
 wäxi tehnyt, ja sen Hänen cauttans edes tuo-
 ottanut saarnatta.

Job 1: 18. Ei ole kengän coscan Jumala-
 ta nähnyt: ahocainen Poica Joca on Isän
 helmas, Hän ilmoitti meille.

5. Cuinga monda on Uscon Cappalletta?
 W. Colme.

6. Cütea ne owat?

W. Ensimmäinen Isäst Jumalasta
 ja luomisesta, toinen Jumalan Poja-
 sta ja lunastuksesta: colmas Pyhäst
 Hengestä ja pyhittämisestä.

Ensimmäinen Uscon Cappale.

Isäst Jumalasta ja Luomis-
 esta.

7. Mxi sinä sanot: mindä uscon?

W. Cixi, että se cuin tahdo au-
 tuaxi tulla, hän ei saa luotta muiden
 uscon päälle; woan hänellä pitä ihel-
 läns oleman se Christillinen usco; niin
 eitä

että hän taita sanoa Pawalin kanssa :
Minä teidän tenengä päälle minä us-
scon, ja olen luja, että Hän voi mi-
nulle kätkeä minun uscotun caluni, si-
hen päivän asti.

8. Kenen päälle meidän pitä uscoman?

B. Jumalan päälle.

9. Mikä Jumala on?

B. Jumala on olemisensä puolesta
yksi hengi; ijankaikkinen, caictis
waldias, wanhurskas, caiktisa lāsna
olewainen, caicti tietävä, totinen,
ja armollinen.

Joh. 4: 24. Jumala on Hengi.

Psal. 90: 2. Ennen kuin vuoret olit ol-
maa, ja mailma luotin, olet Sinä Jumala
ijankaikisest ijankaikiseen.

Job. 42: 2. Minä tiedän Sinun caicti
woiman.

Dan. 9: 14. HERRA meidän Jumalan on
hurskas caiktisa töisänsä kuin Hän teke.

Psal. 139: 1, 8, 9, 10. HERRA Sinä tui-
tit minua ja tunnet minun; jos minä astui-
sin ylös taivaseen, niin Sinä siellä olet, jos
minä wuoteni helwetic valennaisin, coko Si-
nä myös siellä olet; jos minä ottaisin aamu-
ruscon sijwet, ja asuisin meren äärillä; niin
Sinun kätes cuitengin siellä minua johdatais,
ja Sinun oikta kätes pidäis minun.

Joh 8: 26. JESUS sanoi: se on totinen
Joca Minun lähetti.

2. Kos 34: 6. HERRA huusi: HERRA,
HERRA, Jumala laupias ja armollinen,
pitkämielinen, suuresta armosta ja totudesta.

10. Onko siis enä kuin yksi Jumala?

B. Ei. Yksi Hän ainoastans on,
mutta synä Jumaluden olemises on
colme

colme Personata, Isä, Poica, ja Pyhä Hengi: ja cuhutan Pohäxi Colminaisudexi, eli Colmeyhteydexi.

5. Mos. 6: 4. Tuule Israäl, HERRa meidän Jumalam on yksi ainoa HERRa.

1. Joh. 5: 7. Colme ovat, jotka todistavat taivasa, Isä, Sana, ja Pyhä Hengi: ja ne colme yksi ovat.

11. Tuca Isä on?

W. Isä on ensimmäinen Persona siinä Jumalallises olemises; Joca ijanciekkisudest on synnyttänyt Pojan cansans yhdesolewaisen, ja yhdenvertaisen.

Psal. 2: 7. Sinä olet Minun Poicani; tänäpä Minä Sinun synnytin.

Ebr. 1: 3, 5.

12. Minkätähden Isä cuhutan ensimmäiseksi Personaxi?

W. Ei sentähden, kuin olis Hän misän enämbi eli suurembi, eli ajan suhten ennen ollut, kuin ne muut Personat: waan Hän cuhut in ensimmäiseksi järjestyksen tähden; sillä niincuin Isä on ijanciekkinen, ilman alua ja loppua, niin on Poica ijanciekkinen, niin on Pyhä Hengi ijanciekkinen: ja ei cuitengan colme Jumalata, waan yksi Jumala, ijanciekkinen ja eiekkimaldias.

13. Mitä hyvät työt Isä Jumala meil-
le tehnyt on?

W. Hän on meidän luonut, ylös pitä meitä, suojele, ja edes cako. Hän on ulosandanut Poicans meidän edestäm.

Psal. 71: 6. Sinä minun wedit ulos äi-
tini cobdusta.

Job: 10: 8. Sinun kätes ovat minun wal-
mistanet, ja tehnet minun caicki ymbärins.

Sec. 17: 28. Hänestä me elämme, ja lij-
emme, ja olemme.

Jes. 41: 10. Älä pelkä, sillä Minä olen
sinun canbas, älä harhaele, sillä Minä olen
sinun Jumalas. Minä wahwistan sinun, Mi-
nä autan myös sinua, ja tuen myös sinun,
Minun wanhurscaudeni ottialla tädellä.

Matth. 6: 25. Job. 3: 16.

Esako N. 3.

14. Suljetango siis Poica ja Pyhä Hengi
vois luomisen työstä?

W. Ei suingan. Sillä Isä on
luonut caicki cappalet Pojan kautta
Pyhästä Hengestä.

Ebr. 1: 2. Jumala on Pojan kautta mail-
man tehnyt. Col. 1: 16.

Psal. 33: 6. HERRAN Sanalla ovat kai-
vat tehdyt, ja caicki heidän jouckons Hänen
suuns Hengellä. Job. 33: 4.

15. Mistä Jumala alusa caicki teki?

W. Tyhjästä.

Ebr. 11: 3. Uscon kautta me ymmärräme
me, että mailma on Jumalan Sanalla wal-
mistettu, ja että caicki cuin me näemme, ne
ovat tyhjästä tehdyt.

16. Mikä se siis on cuin Jumala on tehnyt?

W. Tairvas ja maa, ja caicki
cuin niissä on, sekä näkyväiset, että
näkymättömät.

1. Mos. 1: 1. Alusa loi Jumala taitwan ja
maan. Col. 1: 16.

17. Millä järjestyrellä Jumala caicki mail-
masa loi?

W. Cuutena päivänä loi Jumala
tai

taiwan ja maan, ja caicki mitä niissä on, tällä tavalla, nimittäin, ensimmäisenä päivänä caickein aineen, ja wälkeuden, toisna päivänä, taiwan, colmandena meren ja maan, caickein puiden ja ruohoin cansa, neljäntenä, auringon, cuun, ja tähdet. Wiiden- denä, calat, ja linnut, cuudendena, eläimet maan päällä, viimeiseyi loi hän ihmisen cuwaxensa.

I. Mos. I. Lue coco luec Luomisesta.

18. Missä Jumalan cuwa ihmises seiso?

W. Se seiso ihmisen myötä luodusa täydellises wijsaudes, hurseaudes, ja pyhydes: hänellä oli myös ruumin cuolemattomus, ja wallitus caickein eläinden ylise maan päällä, meresä ja ilmas, ja monet suuret es- dut; cuin caicki Jumalan cuwaxi cuhutan: se olis luonnollisen syndymän cautta tullut lasten ja jälken tule- waisten päälle, jos esiwanhemmat olisit heidän cansa luodusa täydellisy- desans ollet selsowaiset.

I. Mos. I: 27. Jumala loi ihmisen omari cuwaxens, Jumalan cuwaxi hän sen loi, mtebert ja waimort loi hän hettä.

Eph. 4: 24. Pulekat päästene uusi ihm- nen, joca Jumalan jälken luoty on, totises wanhurseaudes ja pyhydes.

I. Mos. I: 28. Jumala siunais hettä ja sano; walliteat calat meres, ja taiwan linnut, ja caicki eläimet jotca maalla lije- tuwat.

19. Eikö ihminen pysynyt tässä hänelle luomise-
 sesa annetussa eunniallisessa tilassa?

W. Ei, paratcon Jumala!

20. Euinga hän siis Jumalan euvon
 cadotti?

W. Syndiin langemusten kautta,
 ja Jumalan käskyn rikkeyksien.

1. Mos. 5: 3. Adam sitti pojan, joca hä-
 nen euvons cadainen oli.

21. Eutca ne näkymättömät luondocap-
 palet ovat?

W. Engelit.

Psal. 104: 4. HERRA Sinä teet Enge-
 lis hengiri, ja Sinun palwelias liekizewät-
 sexi tulexi.

22. Mitkä Engelit ovat?

W. Engelit ovat henget, näky-
 mättömät, alusa luodut totudesa,
 wijsaudesa, eunniasa, wsimasa, ja
 wanhurscaudesa.

Ebr. 1: 14. Eikö he eadki ole palwelewat-
 set henget, palwelukseen läbetetyt niille, jotca
 auruuden perimän pitä.

23. Pysyitkö he eadki tässä eunniasa?

W. Ei.

Joh. 8: 44. Verkele ei pysynyt totudesa, ei
 totuus ole hänesä.

24. Euinga moninaiset siis Engelit ovat?

W. Cabtalaiset; hywät ja pahat.

25. Eutca ne hywät ovat?

W. Ne euin pysyit wahwana hei-
 dän eausa luodusa eunniasans ja wan-
 hurscaudesans: ja ovat nyt niin wah-
 wistetut ja lujat hywydesä, ettei he enä
 taida langeta; ja ne eusutan pyhiri,
 ja walkeuden Engeleixi.

Matth. 18: 10. Caſocat, ettette eako y-
lön rhtälän näiffä pienimmiffä; fillä Minä
fanon teille, heidän Engelinä täiwais näle-
wät aina Minun Ifäni eafwon, joca on täi-
waisa. Marc. 8: 8.

2. Cor. 11: 14. Eſe ſatanas muutta igens
walkouden Engeliä.

26. Mikä heidän wolmans on?

W. Eunnioitta Jumalata, Hä-
nen käſſyns toimitta, niin myös pal-
wella ja warjella niitä jotea autuuden
perimän pitä.

27. Eutca ſiää pahoiſi Engeliä eufut?

W. Ne euin Jumalasta pois luos-
wuit, ja alasſyſättin helwettiin, ſido-
tut pimenden cableilla, kätſettä duo-
miopäimän aſti.

Jub. v. 6. Ne engellit, jotea et alcuans
pitänet, waan ylönannoit eotons, on Hän
kätſenyt pimentyen, ijancatkiſilla cableilla,
ſen ſuuren päimän duomioon aſti.

2. Pet. 2: 4. Ei Jumala niitä engeliä,
jotea ſyndiä teit, armochtanut, waan on pi-
menden cableilla helwettiin ſyösnyt, ja ylön-
annoi heidän duomioon kätſettä.

28. Pitäkö Jumala wielä joca päimä
murhen eaiſiſta?

W. Eofin Jumala pitä murhen
eaiſiſta luoduiſtansa: waan ylihen
eaiſkein ihmifiſtä, erinomattain uſco-
waiſiſtansa.

Matth. 6: 26. Caſocat täiwan linnuja,
et he kylmä eli niitä, ei myös eoco riſbeen;
ja teidän täiwallinen Ifänne ruocſi heidän,
että te paljon enämbi ole euin he?

Matth. 10: 30. Eaiſi teidän pääanne hiu-
ret owat lue ut.

1. Cor. 9: 9, 10.

1. Tim. 4: 10. Jumala on kaikkein ihmisten vapauttaja, erinomattain uskojien.

29. Mingätähden Jumala caikia näitä teke?

W. Omasta sulasta armostansa, ja Isällisest hywydestäns, paiki wä hindäkän ansiotamme.

Psal. 145: 9. Suloinen on HERRa kaikille, ja armahda caikia tekojansa.

30. Mitästä caikella siitä pahasta sanoa tule kuin mailmas tapattu?

W. Jumala teke caikia hywää, ja edesautta sitä kuin tapattu hänen tahtons jälkeen: mutta sitä pahaa Hän kiellä, rangaise, ja usein estä, mutta wälittä myös myöden anda, asettain wiikin määrän sille, ja hywään loppuun ojenda.

2. Sam. 17: 14. HERRa asetti sen niin että Achitophellin hywä neuwo estettiin, että HERRa saattais Absalomille onnettomuden.

Job. 2: 6. HERRa sanoi satanalle: coho Hän olcon sinun kädesäs, cuitengin säästä hänen hengens.

Job. 7: 30. Olimmäiset eheit JEsusta käsitärens; waan ei kengän lassenuk kättäns Hänen päällens: sillä ei Hänen aicans ollut vielä tullut.

31. Mitängä me olemme weleapää näiden ja muiden Jumalan hywain töiden edestä?

W. Riitoyeen, ylistyreen, euuliaisuteen, ja palwellyreen.

Psal. 136: 1. Riittäkät HERRaa, sillä Hän on hywä, ja Hänen lauptudens pysy ijancaikisest. Sue coco Psalmi.

1. Sam. 15: 22. Samuel sanoi Saulille: telpaco HERRalle paremmin poltoubri ja ubri, cuins

culns euulffit HERran äänen? Eako, cun-
 llasus on parembi cuin ubri, ja totella pa-
 rembi cuin olnasten lihäwus.

Luc. 1: 68, 74. Zacharias sanoi: Kijtelty
 olcon HERra Israelin Jumala: sillä Hän
 on esinyt ja lunastanut Hänen cansans: että
 me wapahdetut meidän wihollistem kädestä,
 händä pelkämätä palwelisimme, pyhydes ja
 wanhurscaudes Hänen edesans, caickena me-
 dän elinatcanamme.

Toinen Uscon Cappale.

Jumalan Pojasta ja Lupa-
 sturesta.

32. Euca on Jumalan Poica?

W. Jumalan Poica on se toinen
 Persona Jumaludes, Isästä ennen
 ijancaickisutta syndynyt, Poica tuli ih-
 miseri, syndynyt Meikestä Mariasta.

Mich. 5: 1. Betlehem Ephratasta on Se
 tulewa, Poica Israelis on hallizia olewa,
 Jonga ulostäymys on ollut alusta, ja ijan-
 caickisudesta.

Jes. 7: 14. Eako Meiky siittä ja synny-
 tä Pojan, Sen nimi pitä enstuttaman Ime-
 manuel

33. Mitkä hywät työt on Jumalan Poica
 meille tehnyt?

W. Hän on meitä pelastanut cais-
 lista synneistä, cuolemasta ja perkele-
 wallan alda.

1. Joh. 1: 7. Jesuren Christuren Juma-
 lan Pojan wert, puhdisti meitä caikesta syn-
 nistä?

Hos. 13: 14. Mitä tahdon heitä päästä
 helwetist, ja wapahda heitä cuolemasta.

34. Millä Hän meitä lunasti?

W. Ei cullalla eikä hopyalla,

mutta Hänen pyhällä ja callilla werelläns.

1. Pet. 1: 18, 19. Tietkät ettette ole cato-
waisella hoptalla eli callalla lunastetut teidän
kurhasta menostanne, jonga te isäin säädyttä
saitte: waan callilla Christusen werellä, niin-
cuiwattoman ja puhtan Carikan.

35. Mitä hywää Hän tolelä tehnyt on?

W. Hän on myös meidän puole-
stam täyttänyt Lain Hänen täydellis-
sellä cuuliaisudellans.

Gal. 4: 4, 5. Kosca aica oli täytetty, lä-
hetti Jumala Poicans syndynen waimosta,
Lain alaisexi tehdyt: että Hän ne, jotea Lain
alaiset olit, lunastais.

Matth. 5: 17. En Minä tullut Laia pää-
stämän, mutta täyttämän.

36. Cuinga Hän täsä Uscon Cappalesa
nimitetään?

W. JESUS CHRISTUS.

1. Cor. 3: 11. Muuta perustusta ei talda
pyrkän panna, waan sen cain pandu on, joca
on JESUS CHRISTUS.

37. Mitä se Hebrean sana JESUS mer-
kise?

W. Wapahujan: sillä Hän wa-
pahti, cansans synnistä.

Matth. 1: 20, 21. SEKran Engelt ilme-
syt Jusephille unes, ja sanot: Marian pitä
synnyttämän Pojan, jonga nimen sinun pitä
cuhuman JESUS; sillä Hän on wapahawa
cansans heidän synneistans.

38. Mitä se Greecan sana Christus mer-
kise?

W. Woidellun: sillä Hän on Mies
huden luonon puolest woideldu ilo öljylä,
Pyhällä Hengellä, ja woimalla.

Psal.

Psal. 45: 8. Jumala, Sinun Jumalaks on Sinua voidellut ilo öljyllä, enä kuin Sinun osaweljes.

Luc. 10: 38. Jumala on voidellut **SE-**suren Nazaretist, Pohallä Hengellä ja woi-
malla.

39. Suinga monda Luondoa Christuses on?

W. Cayi. Jumaluden ja Miehus-
den Luondo.

40. Onko sijs cayi Personata Christuses?

W. Jesus Christus totinen Ju-
mala ja Ihminen, on yxi Persona:
sillä ne cayi luondoa owat niin Chri-
stuses personalisesti yhdistetyt, kuin
ruumis ja sielu ihmises: cuitengin e-
riämättömästi, niin ettei ne ijancaic-
festi taida eritä toinen toisestans.

41. Mingätähden Christuren piti olemas
Jumalan ja Ihmisen?

W. Ihmisen Hän en olemas piti,
että Hän taidais kärsiä ja cuolla:
mutta niin kuin paljas ihminen ei tais-
tanut syndejä myyää, ja poisotta Ju-
malan wihaa ja Lain kirousta, eikä
woitta cuolemata, perkelettä, ja hel-
wettä, sentähden täydyi Hän en olla
totisen Jumalan.

Psal. 49: 8, 9. Ei weli taida ketän suna-
sta, eikä Jumalalle ketän sowitz: sillä hei-
dän sieluns luyastus on ylöncaallis, niin että
se jää tekemätä ijancaicifesi.

Rom. 8: 3. Se kuin Laulle oli mahdotoin,
että Hän lihan kautta oli heicori tullut, sen
Jumala teki, ja lähätti Woicansa soubisen
lihan habmos, ja duomixi synnin lihas syn-
nin kautta.

42. Miksi JESUS voideltu on?

W. Prophetari, ylimmäisxi Pa-
piri, ja Cuningaxi.

43. Mingätähden Hän Prophetari cut-
jutan?

W. Sentähden, että Hän on
meille ilmoittanut taivallisen Jsäns
tahdon, ja neuvon meidän autu-
destam.

5. Mos. 18: 18. HERRA sanoi: Minä
härätän heille Prophetan heidän weliistäns,
niincuisu sinä olet, ja Minä panen Minun
Sanani Hänen subuns, Hän puhu heille
taicki mitä Minä Hänelle läskin.

Joh. 1: 18. Ei ole kengän koscan Jumal-
lata nähnyt. Uinocainen Poica, joca on Jsän
helmas, Hän ilmoitti meille.

44. Mingätähden Hän ylimmäisxi Pa-
piri cutjutan?

W. Sentähden, että Hän kerran
uhras itsens, jowinttoxi meidän syn-
deimme edestä; ja jocapäiwä rucoile
Jsää meidän edestämme.

Ebr. 9: 28. Christus on wihdoin uhrattu
monen syndejä poisottaman.

Rom. 8: 34. Christus on cuollut: ja Hän
on myös plösherätetty, on myös Jumal-
lan oiktolla lädellä, joca myös rucoile mei-
dän edestäm.

45. Mikä on Hänen Cuningallinen wireans?

W. Se, että Hän hallize, ei ai-
nostans taickia cuin owat taivasa ja
maasa, mutta myös erinomattain
Zionis, se on Hänen armonsa walda-
cunnas, Christillises seuracurnas: ja
Hänellä on myös Hänen cunnians
waldacunda taivasa.

Psal. 8: 7. Sinä asetat Ihmisen Pojan Sinun käsitteessä HERRANI: kaikki olet Sinä Hänen jalcaus ala Seittönyt.

Psal. 2: 6. Minä asetan Minun Tunngani Zionin, Minun pyhälle vuorelleni.

Psal. 110: 7.

46. Mikis sanot: minä uscon, että JESUS on Minun HERRANI, joca minun lunasti?

W. Sivi, etten minä uscon asiota sa mitän pidä, eli pääätä omasta piemiästä järjestäni: mutta uscon hykeläisest, ja omistan minulle Christuxen yhteisen lunastuxen, wahwalla tiedolla, että Hän myös minun on lunastanut, ja Jumalan ingö saattanut, euolemasta elämään, ja synnistä wanhurscauteen.

Gal. 3: 11. Wanhurscaan pitää elämän uscosta.

47. Mitä meillä on waarin ottamist Christuxesa?

W. Hänen alendamisens ja corgottamisens.

48. Mitä Christuxen alendaminen oli?

W. Se oli Christuxen huono muoto, josa Hän näwyi orjan hahmos täsä maan päällä; tyhjensi Ikens, eikä aina waicuttanut sillä Jumaluden woimalla ja cunnialla, jonga Hän Niehuden puolest saanut oli, mutta harwoin ainoastans muutamisa ihmeisä cuin Hän teki, cosea Hän tahdoi, ja sen tarpellisexi löysi.

Phil. 2: 7. Christus JESUS alensi ikens, otti orjan muodon päällens, ja tuli muiden ih-

missen werkkästä, ja löyttin mehoisa niinvein
ihminen, nörrytti ihäs, ja oli cuolemaan
saacka cuulainen, ja rissin cuoleman asti.

Joh. 2: 11. Tämä on ensimmäinen tunnus
tähti, jonga JESUS teki Galilean Canas, ja
ilmoitti cuuntansa.

49. Cuinga cauman se päällä seiso?

W. Hamast Hänen sikimisehäns,
ja syndymästäns, Hänen alas astus
misens asti helwettijn.

50. Mitkä asiat Hänen alendamisens ti
laan tulevat?

W. Christusen sikiminen, syndy
mä (että se oli huono ja ylöncahottu)
pijna, cuolema ja hautaminen, niin
myös ymbärins leictaus, Eöyhyys,
paco Egyptiin; Hänen castensa, Eius
savyens, wainonsa, ja muut sencal
daiset.

51. Kenestä Christus sikisi?

W. Pyhästä Hengestä, Hänen
ihmellisen waicutuksen cautta Meiksen
Marian cohduha, ilman synnitä ja
miehen apua.

Luc. 1: 35. Engeli sanoi Marialle: Pyhä
Hengi tule sinun päälläs, ja ylimäisen woi
ma w rjo sinun.

Matth. 1: 20. HERAN Engeli sanoi:
Joseph Dawidin Woiha, älä pelka ottares
Mariata puolisotas tygös: sillä se cuin häne
jä on siunyt, on Pyhästä Hengestä.

52. Kenestä Hän syndynyt on?

W. Meikestä Mariasta, joca oli
Meiky sekä ennen että jälkeen synnyts
tämisen.

Jes. 7: 14. Caka N. 32.

Luc. 2: 7. Maria synnytti Pojan hänen esikoisensa, ja kapalolki Hänen, ja panti seimeen.

53. Kenen vallan alla Hän piinattiin ja ristinnaulittiin?

W. Pontius Pilatusten alla, joka cuin Keisarillinen ja paananallinen duomari, duomiki Jesuksen cuolemahan; tämä asia sisälle wedetän Useon tunnustukseen sen päälle, että historian totuus sillä wahvistetaan Christuksen kärsimisestä, ja prophetian täyttämys, että waldicka silloin oli Judalda poistullut.

1. Tim. 6: 13. Minä käsken sinun Jumalan edes ja Christuksen Jesuksen edes, joka Pontius Pilatusten alla hywän todistuksen tunnusti.

1. Mos. 49: 10. Et waldicka oteta pois Judalda, eikä opettaja hänen jalwoissans, siihen asti cuin Sagar tule.

54. Mitä me Christuksen piinaasta ja ristinnaulitsemisest tunnustamme?

W. Että Hän on totisesti kärsinyt meidän syndeim edestä, sekä sielun että ruumin puolesta, ja on ristin puussa ollut Jumalalda ylönnannettu, ja meidän edestäm kärsinyt kironyen ja helwetin ahdistuksen.

Isa. 53: 4, 5, 6. Totisesti Hän kannoi meidän sairaudem, ja meidän lipum Hän sälytti päällens. Hän on haawoitettu meidän pahain tecomme tähden, ja meidän syndelmme tähden on Hän hofuttu: rangailus on Hänen päällans, että meillä rauha olis. Herrä heitti caikki meidän wäärnydem Hänen päällens.

Matth. 27: 46. Eiköhderättä heikkuusi Jesus suurella äänellä, sanoden: Eli, Eli, Lam.

Lamma sabachtani; se on, Minun Jumalan,
Minun Jumalan, mielis Minun ylönnöit?

1. Pet. 2: 24.

55. Euinga JEsus cuoli?

W. Cosca Hän oli sen cowan piis-
nan kärsinyt, ylönnöi Hän hengens
ristin päällä, ja cuoli totifesti, ja cus
olemallans ansaihi meille elämän ja
autuden.

Joh. 19: 30. Cosca JEsus oli etikäta ot-
tanut, sanoi Hän: se on täytetty, callisti
päans, ja andoi Hengens. Joh. 10: 18.

56. Mingätähden Christus haudattiin?

W. Että hän nähtäisiin totifesti
cuollexi; ja Hän hautamisellans py-
hitäisi meidän hautam lepocämioixi.

Jes. 57: 2. Kotca tolmellifesti waelbanet
owat, tulewat rauhaan, ja lepawät cam-
mioisans.

57. Mikä Christuren ylendäminen on?

W. Se on se tila, johon Chri-
stus Niehudens puolest on corgotettu
ja asetettu Jumaludens istuimelle,
täydellifesti pitämän, ja nautikeman
corkeuttans, woimaans, ja cuniatans,
ynnä Isän, ja Pyhän Hengen canşa.

Psal. 68: 19. Sinä astuit ylös corkeuteen,
ja olet fangxi ottanut fangeuden: Sinä olet
labioja saanut ihmisille; wastahacotset myös,
että HERRA Jumala siellä cummingin asu.

Eph. 4: 8, 10.

58. Mikä Christuren ylendämiseen tule?

W. Sitten cuin Christus jäl lens
omasta woimastans eläwäxi tuli, ja
sielu ruumin canşa yhdistettin, niin
hän 1. Alasastui helwettiin; 2. Nousi
ylös

ylös cuolleista ; 3. Ylösastui taimas seen ; 4. Istu nyt Isän Jumalan oivalla kädellä ; 5. Siellä jälleens tulewa duomiheman eläwitä ja cuolleita.

1. Pet. 3: 18. Kristus kärsi kerran meidän synneimme tähden, hurskas waarain edesstä : että Hän meitä Jumalalle ubrais ; Et, hän cautta tosin cuoletettu, mutta Hengen cautta eläwäxi tehty. Josa hän myös poismeni ja saarnais hengeille fangiures.

Rom. 14: 9. Sentähden on Kristus cuollut, ja ylösnoussut, ja jälleens eläwäxi tullut, että Hän olis cuolleitten ja eläwitien HERRA.

Joh. 10: 18. Et ota kengän Minun Hengeni Mikulda ; maan Minä panen sen itsestäni. Minulla on walda sitä panna, ja Minulla on walda sitä taas otta.

59. Miksi Kristus helwettiin alasastui ?

W. Julkisesti osottayens, että Hän on kärmien päään rickimusestanut, ja woittanut perkeleen, ja caiken helwettiin woiman.

Col. 2: 15. Kristus on ryöstännyt wallitukset ja wälewyydet, ja toi heidän näkywän, ja sai heistä woiton cunnian itse cauttans.

Hos. 13: 14. Eako N. 33.

1. Cor. 15: 55. Cuolema, cusa on sinun otas ? Helwetti, cusa on sinun woittos.

60. Mikä on Christuksen ylösnouseminen ?

W. Se on : että Hän cuolleista ylösnoussi, ja uloskäwi haudasta eläwänä kirkastetulla ruumilla.

61. Cosca se tapabdui ?

W. Colmandena päiwänä jälken Hänen cuolemans, joca oli Sunn

nuntai, jonga me Värsiäis päiwäxi
 eukumme.

Luc. 24: 46. Nijn on kirjoitettu, ja nijn
 tuli Christusen kärsiä, ja ylösnosta euolluista
 colmandena päiwänä.

I Cor. 15: 4. Christus ylösnousti colman-
 dena päiwänä raamattuin jälken.

62. Milä on Christusen taivaseen astu-
 minen?

B. Se, että Hän neljäntenä
 kymmenenä päiwänä, jälken ylösnou-
 semisens, näkywäisellä muodolla ylös-
 meni öljymäeldä taivaseen, ja niijt
 eroitti Ihesus näkywäisest olemasta ja
 canssa käymisest maan päällä.

Luc. 1: 9. Iesus otettiin ylös Oveluslas-
 ten nähden, ja pilwi wet Hänen ylös heidän
 silmäns edellä.

Luc. 24: 51. Cosca Iesus oli siunehut O-
 petuslapsians ercaut Hän heistä, ja meni
 ylös taivaseen.

63. Ekö Hän siis nyt ole läsnä meidän
 tyhönäm täällä maan päällä?

B. On tosin, waan näkywättö-
 mällä tavalla on Hän meidän cans-
 sam joca päiwä mailman loppun asti.

Matth. 28: 20. Iesus sanot Opetuslap-
 sillens: cako Minä olen teidän cansan joca
 päiwä, mailman loppun asti.

64. Milä se isuminen on Ihsän Juma-
 lan oikiällä kädellä?

B. Se on, Christus hallike Mies
 hudenja puolest, nyt ja caikes ijan-
 caickisudes, Ihsän ja Pyhän Hengen
 canssa, cunniasa, ylike caickein luos-
 tui taivasa ja maan päällä.

Psal. 110: 1. HERa sanot minun HER-
 ralle;

rallent : istu Minun oikialle kädellent, siihen asti kuin Minä panen Sinun tohollises Sinun jalcais astinlaudart.

Eph. 1: 20, 21. Jumala herätti Christuksen cuolleiska, ja pani istuman oikialle kädellens taiwaisa; cacken hallituren, ja wallan, ja wäkewyden, ja Herrauden päälle, ja cacken sen päälle, kuin nimittä taitan, ei ai-noastans täsä mailmasa, mutta myös tulewaises.

Eph. 4: 10. Joca alasaastunut on, Hän on se joca caickein taiwasten päälle ylösastui, että Hän caicki läyttäis.

65. Euinga Christus on tulewa duomille?

W. Hän on tulewa näkywäisellä muodolla, taiwan pilwisa, suurella woimalla ja cunnialla, ja caicki pyhät Engelit Hänen cansans, duomikeman caickia cansoja, sekä silloin eläwä, että caickia cuolleita hamast mailman alusta.

1. Cor. 1: 11. Tämä Jesus, Joca teildä ylösotettin taiwaseen, on niin tulewa, kuin te Hänön taiwaseen menewängin näitte.

2. Cor. 17: 31.

Matth. 25: 31, 32. Cosca ihmisen Poica tule cunniansans, ja caicki pyhät Engelit hänen cansans, silloin Hän istu cunnians istuimmelle; ja Hänen eteens covan caicki cansat.

66. Mingä duomion Hän siis langetta heidän ylikens?

W. Wanhurseaille sano Hän: tulcat Minun Isäni sunatut, omistacat se waldacunda, joca teille on walmistettu mailman alusta; mutta jumalattomille, sano Hän; mengät pois Minun tyköni te firotut, siihen iians caickis

caicfiseen tuleen, jota valmistettu on perkelelle ja hänen engeleillens.

Eun luetan Matth. 25: 34, 41.

67. Cosca tämä pitää tapahtuman?

B. Wijmeinä päivänä, cosca tämä maailma loppunsa saa: mutta se aica on meidän peräti salattu.

Matth. 24: 36. Sitä päivästä ja hetkestä, ei tiedä keagan, ei taivan Engelittän, waan Minun Isän pyhäns.

68. Minkä välle Kristus on meille nämät hyvät työt tehnyt?

B. Että me Hänen omans olisimme, Hänen waldacunnasans, Hänen allans eläisim, ja häändä ijancaicfises wanhurscaudes, wlattomudes, ja autudesä palvelisimme.

Luc. 1: 74. Eako N. 31.

Est' 2: 14. Kristus andoi Isiens meidän edestäm että Hän meitä calkesta wäärystestä lurastais, ja Isellens erinomaiseri cansapi puhdistais, ablerari hywijn töihin.

Colmas Uscon Cappale.

Pyhäst Hengest ja Pyhittämisestä.

69. Cuca Pyhä Hengi on?

B. Hän on Colmas Persona Jumaluden olemises, Joca Isästä ja Pojasta ijancaicfifest uloskäy.

Joh 15: 26. Cosca Lohduttaja tule, jona Minä teille Isästä lähetan, totuden Hengi, Joca Isästä uloskäy, Se on Minusta todistawa.

Gal. 4: 6. Jumala lähetti Poicans Hengen teidän sydämmihin.

70. Mitä hyviä töitä Pyhä Hengi meil-
le teke?

W. Hän cuhu meitä Sanan ja Sacramentein kautta Hänen Seura-
cundaans; ylöswalaise meidän pimis-
än järkeme; pyhittä ja ylöspitä meitä
oikiasa ja autuaxi tekewäises uscos;
meidän syndimme jocapäiwä andexi
anda; on myös wijmeisnä päiwänä,
ynnä Isän ja Pojan canša, meitä
ylösherättämä cuolluista, ja andama
meille caickein Christin uscowaisten
canša ijaneaicfisen elämän.

2. Tim. 1: 9. Jumala on meitä pyhällä
cuhumisella cuhunut.

Rom. 10: 17. Usco tule cuullosta; mutta
cuullo Jumalan Sanan kautta.

1. Cor. 6: 11. Te olette pestyt, te olette
pyhitetyt, te olette wanhurscaxi tullet, HEN-
ran Christuxen Nimen kautta, ja meidän Ju-
malamme Hengen kautta.

2. Tim. 1: 12, 14. Minä tiedän kenen
päälle minä uscon; ja olen lujas, että Hän woi
minulle lätke, minun uscotun caluni siihen
päiwään asti. Tämä hywä uscottu calu lätke
Pyhän Hengen kautta, Joca meisä osu.

Rom. 8: 11. Jumala, Joca Christuxen
cuolluista herätti, on teidän cuolewaiset ruu-
minne eläwäxi tekewä, Sen teisä csumaisen
Hengen kautta.

71. Taidammeo omassa woimastamme
Christuxen tygö tulla, ja Hänen
päällens uscoa?

W. En millän tavalla: sillä me
olemme cuollet synkissä; niincuin nyt
yxi cuollut ihminen ei taida ikens elä-
wäxi tehdä; niin myös emme taida o-
masta

maasta voimastamme, meidän kääntä Christuksen työssä ja Hänen pääalens uscoa.

Eph. 2: 1, 5. Te olitte kuolleet yllikehityksien ja syntein tähden. Armosta oletta te autuaksi tulleet.

1. Cor. 2: 14. Ei luonnollinen ihminen ymmärrä niistä kuin Jumalan Hengen ovat; sillä ne ovat hänelle hulluus, ja ei taida käsittää; sillä ne hengelisestä duomitaa.

1. Cor. 12: 3. Ei yrkään taida Jesusta kutsua Herraksi, vaan Pyhän Hengen kautta?

72. Mitä seuracunnan causa ymmärretään?

W. Ei ihe huone ja rakennus, kuin me Euroopi kutsomme; sillä niistä Christityillä ei ollut monena vuonna, vaan he tulit cocon cusa he taisit, Sanaa cuuleman ja Sacramentejä nautikeman: mutta sillä ymmärretään causa kuin Christuksen uscoa tunnusta.

73. Miksi tämä seuracunda yhdyi kutsutaan?

W. Ei sentähden että ainoastans yri joukko ja causa maailmassa erinomaissesa paicasa löytään coosa Jumalan Sanaa cuuleman; vaan sentähden, että yri ja sama Hengi heittäo, että cusa itänäns he ovat; ja että heillä on yri Jumala, yri caste, yri wapastaja, yri usco, yri toivo, yri tunnustus.

Eph. 4: 3, 6. Ahkeroitteat pitämään Hengen yhessä, rauhan siten coutta. Yri runnis ja yri Hengi, nijneuita telin olette teidän kutsua

cutsumisefanne yhden caldaiseen toimoon cut-
zutut. Yxi HERRA, yxi usco, yxi casta, yxi
Zumala ja caikein Jsa, Joca caikein paal-
la on, ja caikein cautta, ja teisa caillisa.

I. Cor. 1: 10.

74. Mingatahden seuracunda pyhaxi cut-
zutun?

W. Sentahden, etta Christus on
hanen pyhittanyt werellans: ja han
palwele Zumalata pyhydes ja wan
hurscaudes: Pyha Hengi eroitta ha-
nen caikesta synnist ja saastaisudest,
pyhaxi teke Sanan ja Sacramentein
cautta, ja omista hanelle Christusyn
pyhityen.

Luc. 1: 75. Eako N. 31.

Eph. 5: 25, 26. Christus ulosannoi Ikens
seuracunnan edesta, etta Han sen pyhittas.

75. Tuinga seuracunda yhteisxi cut-
zutun?

W. Sen yhteisen uscon ja opin-
tahden jonga han tunnusta, niin-
myos sentahden, ettei se ole sidottu
mihingän erinomaiseen palckaan, eikä
aiaan, eikä erinomaishin ihmisiin;
waan on hajotettu ymbäri caiken
mailman.

Dec. 15: 11. Me usomme Christusyn
Christusen armon cautta, meidän autuari tule-
wan, niincuin helin (wanhassa Testamentis.)

Gal. 3: 28. Ei ole tasa Judalainen eli
Grekiläinen; orja eli wapa, eli mies eli
waimo: sillä te olette caiki yxi Christusyn
Christusen.

Col. 1: 23. Ewangelium on saarnattu
caikein luondocappalden edes, cuin taivan
alla ovat.

76. Eufasa fijs pyhä ja Chriftilinen feu-
racunda löytän?

W. Eufifa paicoifa joifa Jumalan Sana felkiäft ja puhcaff opetetän,
ja pyhät facramentit Chrifturen kä-
fkyt ja afeturen jälken jaetan: ja eufa
ifänän Chrifturen Nimi oikias ufcof
auxihuutan.

77. Mitä fe pyhain ihmiften yhteyf on?

W. Se on caiffein Chrifittyyin
yhteyf, jotca ofallifet ovat Jumalan
armollifif lupaurifia; yhteyf ufcofa,
racfaudefa ja toirvofa, ja ovat Chri-
fturen Hengellifin ruumin oikiat jäfe-
net, jotca Jumala yrinän näke ja
tunde.

1. Joh. 1: 3. Mitä me nähnet ja kuul-
let olemme, feu me teille ilmoitamme, että
teilläkin meidän canffamme ofallifuf olif, ja
meidän ofallifudemme Ifän ja Hänen Poicän
Jefuren Chrifturen canffa.

Eph. 4: 3.* Eafo N. 73.

2. Tim. 2: 19. Jumalan wahwa peru-
ffuf pyff, joca täällä kirjitetty on: HERRa
tunde omänf.

78. Ufcofof fyndein andery faomifin?

W. Ufcon. Mitä olen luja fiiftä,
että Jumala armoffansa, ja Chriftu-
ren tähden, anda fyffit andery caif-
fille nijlle jotca ufcoivat Hänen pää-
lens, ja ei lue heille cadoturexi heidän
pohojia terofansa.

Rec. 10: 43. Chriftureffa caiffei Propheetat
tobiffawat, että jocainen cuin ufco Hänen
pöälens, pitä Hänen Nimens cautta fyffit
andery faaman.

79. Mikä oikia usco on?

W. Oikia ja autuaxi tekewäinen usco on, ei paljas tieto Jumalasta ja Hänen pyhästä Sanastans, ja sen totena pitämys eli suostumus; mutta se on pyi wahwa luottamus ja sydämelinen uscallus Jumalahan, syndeittandexi saamisest, ja ijancalcisest elämästä, Jesuxen Christuxen ansion tähden.

Rom. 8: 38, 39. Minä olen wahwa sittä, ettei cuolema, eikä elämä, eikä Engeli, eikä Esimallat, eikä wäkewydet, eikä nykyiset, eikä tulewaiset, eikä korkeus, eikä sywyys, eli jocu muu luondocappale, taida meitä Jumalan rackandesta eroitta, joca on Jesuxes Christuxes meidän HERRasam.

Ebr. II: 1. Usco on wahwa uscallus niihin joita totwotan, ja ei näkymättömistä epäile.

80. Mingä wälicappalen kautta Pyhä Hengi uscon waicutta?

W. Sanan ja Sacramenteitt kautta.

81. Kenen kautta Pyhä Hengi Sanans iulista, ja Sacramendit jaca?

W. Pyhän Saarnawiran kautta, cüin Pyhäis Raamatus Hengen wiraxi cukutan: ja Saarnamiehet HERRan Zebaotin Engeleixi, Jumalain apulaisixi, Hänen salaisudens huonett baldiixi, ja Christuxen puolesta kääskyläisixi.

Eec. 20: 28. Ottacat ihestänne waari ja calkesta leumasta, johon Pyhä Hengi on tetädän Piispoixi pannut.

2. Cor. 3: 6. Jumala on meitä sovellaksi tehnyt uuden Testamentin wircaa pitämän, et bookstawiin waan Hengen.

Mal. 2: 7. Papin huulet pitä opin kätke-
män, että lakt hänen suustans kysytäisiin:
sillä hän on HERON Zebaothin Engelt.

1. Cor. 3: 9. Me olemme Jumalan ap-
pulaiset.

1. Cor. 4: 1. Jokaiken pitälän meitä Chri-
stuxen palveliaina, ja Jumalan salaisuden
huonen haldiana.

2. Cor. 5: 20. Me olemme Christuxen
puolest kätkehläiset; sillä Jumala neuwo meitä
dän cauttam.

82. Mitä sinä lhan ylösnousemisella ym-
marrat?

W. Että caikkein ihmisten cuim-
euollet ovat, hywain ja pahain, pi-
tä wijmeisnä päivänä ylösnouseman,
ja asetettaman Christuxen duomio istuis-
men eteen, saadayens sen jälken cuim-
he eläisäns tehnet ovat.

Dan. 12: 2. Monda, jotca maan tomus
macawat, heräjäwät, muutamats ijancaik-
seen elämään, ja muutamats ijancaik-
seen pil-
kaan ja hōpiään.

Job. 19: 25. Minä tiedän minun Lunas-
stajani elävän, ja Hän herättä minun wi-
mein maasta. Jes. 26: 19. Job. 5: 28.

83. Cuoleco ihminen, ynnä sekä sielun
että ruumins puolesta?

W. Et. Waan ruumis ainoc-
stans cuole, ja maayi jäl lens tule,
mutta sielu on cuolematoin.

Saarn. 12: 7. Mullan pitä jäl lens ma-
han tuleman, niincuin se ollut on; ja heng-
pitä jäl lens tuleman Jumalan tygö, Joca-
jen andanus on. Matth. 10: 28.

84. Euhunga siis cuolleitten sielut joutu-
wat?

W. Useomaisien sielut wiedzän Py-
hildä Engeleildä Abrahamin helmaan,
ja saawat ijanraikisen elämän; mut-
ta uscottomain sielut helwettiin pijs-
nan siaan.

Luc. 16: 22.* Kerijä cuoli, ja wietin En-
geleildä Abrahamin helmaan: cuoli myös ri-
cas ja haudatti; ja coica hän helwettis wai-
was oli, huusi hän sanoden: minä cown
wairwaan tä ä liekiä.

Matth. 25: 46. Kirotut pitä menemän
ijancaikiseen wairwaan: mutta wanhurskas
ijancaikiseen elämään.

85. Milliseyi uscollisten ruumit tulewat
ylösnousemises?

W. He tulewat Christuxen kirkan
ruumin caldaisi, eikä enä tarwike
ruocaa eli juomaa ylöspitämiseyens,
nijncuin täsä elos: ovat turmelemat-
tomat, sihdämäiset, ja cunnialiset;
cuitengin kirkauden suuruden eroi-
tuyella.

Ph. 1: 21. Jesus Christus meldän het-
con ruumimme kirkaasta, että se Hänen kirc-
kan ruumin caltainen olis; sillä woimalla,
jolla hän myös woi caidi ikellens alamaises
xi tehdä.

I. Cor. 15: 40. Toinen kirkaus on tai-
walisilla, toinen maalisilla, toinen kirkaus
on auringolla, ja toinen kirkaus cuulla, ja
toinen kirkaus tähdeillä; sillä pyi tähti woiitta
toisen kirkaudes. Niin myös cuolleitten ylös-
nousemus: se kylwetän turmelluses, ja ylös-
nouse turmelemetoin: se kylwetän huonona,
ja ylösnouse cunniasa: se kylwetän heikou-
desa, ja ylösnouse wäkewydesä: se kylwe-

tän luonnollinen ruumis, ja ylösnouse hengellinen ruumis.

86. Mikä ijankaikkinen elämä on?

W. Se on sanomattoin ilo ja iijäinen autuus Jumalan tykönä taimasa; cusa me caickein pyhäin Engelein ja caickein walittuin cansa, lackamata saamme nähdä Jumalan, castwosta niin castwohon, cuin raamattu sano, ja nähdä Hänen niineuin Hän on.

1. Cor. 13: 12. Nyt me näemme niineuin speilis tapayesa; mutta silloin castwosta castwohon.

1. Joh. 3: 2. Minun rackani, nyt me olemme Jumalan lapses, ja ei se ole wielä ilmestynyt, miert me tulemme mutta me tiedämme, cosca se ilmestö, nisa me Hänen cabdixerens tulemme: sillä me saamme Hänen nähdä niineuin Hän on.

87. Eutca ne walitut owat?

W. Ne jotca Jumala ijankaikkisudesta näki olewan pysyväiset uscosa Jesuxen Christuxen päälle loypuun asti.

Eph. 1: 4. Jumala on meitä Jesuxen Christuxen cannta walinnut, enneneuin mailman perustus lackettu oli, että me olisimme pyhät ja laittamattomat rackaudes Hänen edesäns.

88. Mingätähden ei caickei ihmises autuaxi tule?

W. Sentöhden, ettei caickei uscos Christuxen päälle: waan ylöncakowat autuuden walicappalet, ja seisowat Pyhän Hengen waicutusta wastan ja owat nija ihe heidän cadotuxens.

syä; joca ei usco hän eadotetan, ja Jumalan wiha pysy hänen päällän.

Matth. 23: 37. Jerusalem, Jerusalem, sinä joca tava: Prophetat, ja kiwillä surmat ne jorca sinun tygös lähetytyt ovat, cuinga usein Minä tahdoin coota sinun lapses niijcuihin cana coco poicans sijpeins ala; ja ette tahtonet.

Luc. 14: 16. Oxi ihminen teli suuren ehkollisen ja cukui monda; ja lähetti palweliains ehkollisen heikellä sanoman cukutuille: tulcat, sillä caicki ovat walmistetut; ja he rupeisit järjestäns caicki heitäns estelemän.

Joh. 3: 18, 36. Joca Jumalan Pojan päälle usco, ei händä duomita: mutta joca ei usco, hän on jo duomittu; sillä ei hän usconut Jumalan ainoan Pojan Nimen päälle. Joca usco Pojan päälle, hänellä on ijancaickinen elämä: mutta joca ei usco Pojan päälle, ei hänen pidä elämälä näkemän, mutta Jumalan wiha pysy hänen päällän.

Marc. 16: 16.

89. Mingätähden caickein uscon cappelben ulostoitimus päätetän näillä sanoilla?

Ee on totinen tosi?

W. Sillä me tiettäwäxi teemme, että me caiken sen, cuin me näisä suullamme tunnustamme, myös sydämesämme wahwast uscomme, ja sen päälle sekä elää että cuolla tahdomme.

2. Tim. 1: 12. Eakso N. 7.

90. Mingätähden eli miixi hywäxi me taincaldaisen uscontunnusturen teeime?

W. Että me sen caulta eroittaisimme meitäm caickein uscottomain ja ulocullattuin parista, ja sencaldaisen tunnusturen caulta myös autuaxi tulisimme.

Colmas Päacappale, **SE**rran Rucouesta; Isä meidän.

I. Mikä Rucous on?

W. Rucous on pyi nöyrä ja uscolinen puhe Jumalan cansa; josa me hänen tahtons perän Jesuren Niimeen, Häneldä pyydämme sekä hengellisiä että ruumilisia tarpeita: ja myös kiitämme ja ylistämme Hänen Pyhää Niimeäns.

Joh. 16: 23. Totifest, totifest sanon Minä teille: mitä ikänäns te anotte Isäldä Minun Niimeeni, niin Hän anda teille.

Dan. 6: 10. Dantel ment ylös huonesens, ja langets colme kerta päiwäs polwillens, rucoilt, kiitti ja ylisti Jumalotans, nijneuin hänen tapans oli eynengin tehdä.

I. Tim. 2: 1. Minä minä siis neukou, että ennen kaiketta pidetäisiin rucouret, anomiset, toivotukset, ja kiitokset, kaikela ihmisten edestä.

2. Mikä meitä rucoureen kehoittaman pitää?

W. 1. Jumalan kätty. 2. Hänen lupauens että Hän meidän rucouremme cuulla tahio. 3. Meidän oma tarpemme. 4. Rucouyen woima ja arwo.

Matth. 7: 7. Anocat niin teille annetan: ehikät, niin te löydätte, coluttacat, niin teille awatan.

Joh. 15: 7. Jos te Minusa pysytte, ja Minun Sanani pysywät telssä, mitä ikänäns te tahdotte niin anocat, ja te saatte.

Psal. 50: 15. Anxes huuda Minua hädäsäs, niin Minä tahdon autta sinua, ja sinun pitää cunnioittaman Minua.

Jac. 5: 16. Wanbursean rucous woi pal-
jon, koska se totinen on.

3. Euinga oikein rucoilla tule?

W. Sydämmellä ja suulla, hen-
gesä ja totudesa, se on, Jumalan
tahdon jälkeen, sydämmen nöyrydesä,
uicosa, epäilemätä, totises parannus
pes, paiksi ulocullaisutta.

Matth. 15: 8. Tämä eansa lähesty Mi-
nua suullans, ja cunniotta Minua huulil-
lans; mutta heidän sydämmens on cauca-
na Minusta.

Joh. 4: 24. Jumala on Hengi: ja jotea
Händä rucoilewat, niiden pitä Henges ja
totudes Händä rucoileman.

1. Joh. 5: 14. Eako N. 53.

Jac. 1: 5, 6, 7. Jos joldain teistä wisi
sautta puuttuis, hän anocan sitä Jumalal-
da, joca jockalle anda yrtkertaisest; hän
anocan uscos epäilemätä: sillä joca epäile se
on meren aallon caitainen, joca tuulelta aje-
tan ja liikutetan, älkän se ihminen luulco joi-
tain HERRalda saawans.

4. Ketä rucoildaman pitää?

W. Ei ketän muuta, kuin Sitä
totista ja korkeinda Jumalata taiwa-
sa; jolla caickein Engelitten, pyhäin,
ja myös Neiken Marian cumarrus
poisfuljetan.

Matth. 4: 10. Jesus sanoi hänelle: me-
ne pois satan: sillä kirjoitettu on: sinun
HERRas Jumalatas pitää sinun cumartaman,
ja Händä ainwata palweleman.

Psal. 50: 15. Eako N. 2.

5. Mitä meidän rucoileman pitää?

W. Caickia kuin Jumalan cun-
niari tule, niin myös meidän, ja meis

Dän lähimmäisemme hyväxi ; olcon se hengellisis eli ruumillisis asioisa.

Joh. 16: 23. Eako N. 1.

6. Mینگä sinä hengelliseri hyväxi eusut?

W. Caicki euin sielun parhayi tule, ja ijancaickiseen aututeen: niincuin syndein andexi saaminen, usco, toivo, karsiwällisyys, Pyhän Hengen hallitus, ja muut sencaldaiset.

7. Mitkä ruumillinen hyvä on?

W. Se euin meille tarpellinen on tähän ruumilliseen ja ajalliseen eloon; niincuin terveys ja raitius, waattet ja ruoca, ja mitä muuta siihen tule.

8. Euinga ja millä tavalla meidän caicka näitä rucosleman pitä?

W. Hengellisiä tule rucovilla ilman ehdota: sillä me tiedämme, että Jumala niistä wisisti meille anda tahto, ja se on meille aina tarpellinen: mutta ajallisia meidän pitä ehdolla pyytämän, nimittäin, jos se on Jumalalle otollinen, ja meille hyödyllinen.

Luc. 18: 13. Publicani sanoi: Jumala aio mohta minun syndisen päälleni.

Jac. 4: 3. Te anotte ja ette saa, että te pelwottomasti anotte, että te teidän himoisanne sen eulutaistte.

Matth. 8: 2. Yri spitalinen mies eumarssi JESusta ja sanot; HERRa, jos Sinä tahdot, niin Sinä voit minun puhdistaa.

9. Euca on meille opettanut tämän rucouren: Isä meidän.

W. Jhe Kristus.

Matth. 6: 9. Näin teidän pitä rucosleman: Isä meidän se.

10. Mikä järjestyksessä tämä HERRAN rucous on cocoonpandu?

W. Ensimmäinen on esipuhe: sitte itse rucouset: ja viimein päätös.

11. Euea on esipuhe?

W. Isä meidän Joca olet taito waisa.

12. Euea Isän nimellä ymmärretään?

W. Ei sillä ymmärretä Isä yrittänsä se ensimmäinen Persona Jumaluden olemises: waan coco Pyhä Colominaisuus, Isä, Poica, ja Pyhä Hengi; ei Personain, waan olemisen puolesta.

Jes. 63: 16. HERRA, Sinä olet meidän Isämme, ja se on ijäti Sinun Nimes.

Eph. 4: 5. Yri Jumala, ja caickein meidän Isämme.

13. Mingätähden Jumala tässä Isäsi cukutan?

W. Sentähden, että me meillenne muistutaisimme Hänen Isällisen hywydens ja rackaudens, joca meidän on luonut ja Castesa lapsiyens ylös ottanut; ja ettemme millän muoto epäilisi rucouksen cuulemisest, cospa me händä lapsillises turwas rucoilemme ja auyem huudamme.

Luc. 11: 9. Anocat, niin teille annetaan

14. Miksi me sanomme Isä meidän?

W. Että me uscosa Händä turwalisest rucoilisimme, ei ainoastans itse edestäm, mutta myös muiden, semmengin niiden jotca meidän weljem ja sisaremmme ovat uscosa.

Col. 1: 9. Emme lacka teidän edestän ruoilemast ja anomast, että te Hänen tahtons kundemisella täytetäisn caickinaises Hengellises wijsaudes ja toimes.

15. Mitä ymmärretän sillä sanalla taiwas?

W. Ei niijn, cuin asuis Jumala luodusa taiwasa, niijn cuin erinomaises paicas, sillä taiwat ja taiwasten taiwat, ei woi Händä käsittä: mutta tällä ymmärretän Jumalan Eunnian asundo, ja taiwallinen korkeus siinä walleudes, johonga ei cuen tulla eli sitä käsittä taida.

Matth. 23: 9. Mikät ketäkän cuicuo Isäyenne maan päällä: sillä nyi on teidän Isäywe, joca on taiwas.

1. Eun. 8: 27. Luulecos Jumalan maan päällä asuwan? Eazo. taiwat ja taiwasten taiwat ei woi Sinua käsittä.

Psal. 11: 4. HERRan istuin on taiwasa.

1. Tim. 6: 16. Euningasten Euningalla, ja ealkein HERRain Herralla ainwalla on cuolemattomus, Joca asu hirkkaudes, johon ei yrikän tulla taida, jota ei yrikän ihminen nähnyt ole, eikä taida nähdä.

16. Euinga monda on rucousta?

W. Seikemän.

Ensimmäinen Rucous.

17. Euinga Jumalan Nimi meildä pyhitetän?

W. Cosca me oikein tunnemme, Pihtäm ja ylistämme Jumalata, Hänen Sanans cuulemme, ja sen jälkeen Täytäm meidän elämäkertamme, niijn Hänen Nimens meildä pyhitetän.

1. Per. 3: 15. Pyhittäkät HERRa Jumala teidän sydämissänne.

Matth.

Matth. 5: 16. Walistacon teidän walken
denne ihmisten edes, että he näkivät teidän hy-
wät työnne, ja cunnoitaisit teidän Isänne,
joca on taitwais.

18. Mistä pahasta me rucoslemme Jumala-
lata meitä warjeleman?

W. Wäärästä eriseuraisest opista;
nijn myös syndisest ja pahendawaisest
elämäst, jonga cautta Jumalan Ni-
mi tule häwäistyxi.

Matth. 15: 9. Turhaan he Minna palwele-
wat, opettain niistä opetuxia, jotea owat ih-
misten käästyt.

Rom. 2: 23. Sinä kerscat ihes laista, ja
häwäiset Jumalata Lain ylikeläymisellä.

Toinen Rucous.

19. Mitä täsä Jumalan waldacunnalla
ymmärretän?

W. Ensin armon waldacunda täsä
sa maan päällä; josa Jumala Sanan
ja Sacramentein cautta tarike caikille
ihmisille armons, ja catuwaisille andex-
anda synnit: ja sitten Cunnian walda-
cunda taitwasa, josa Hän anda walitus-
illens hancatetisen elämän ja autuuden.

Rom. 14: 17. Et Jumalan waldacunda
ole ruoca ja juoma, mutta wanhurscaus, ja
rauha, ja ilo Pyhäis Henges.

Luc. 17: 20, 21. Et Jumalan waldacun-
da tule niin että se taitais nähtä: sillä cako
Jumalan waldacunda on teidän sisällänne.

2. Tim. 4: 18. Herra pelasta minun ca-
kesta pahasta, ja autta hänen taitwalliseen
waldacundaans.

20. Cuiuga Jumalan waldacunda ihes
lläns lähesty?

W. Sulasta Jumalan armosta,

paikhi meidän ansiotam, työtäm eli mahdollisuttamme.

21. Euinga se meidän tygöm tule?

W. Cosca me täällä, Jumalan armon kautta, uscom Hänen Pyhää Sanaansa; ja siinä haman loppun asti pysywäiset olemme, niin me siellä Eunnian waldacunnasa saamme ijan saickisest elää.

Colmas Kucous.

22. Mitä on Jumalan tahto?

W. Se on Jumalan tahto; jotta Hän meille Sanasans ilmoittanut on, joca meille opetta mitä meidän tule uscoa, tehdä, ja käärsiä; nimitäin Laista, pitämän pyhää ja laittamatoinda elämätä; ja Ewangeliumista, uscoman Christusen päälle; ja cosca Hän lasse jongun ristin meidän päällem, että me sen käärsiwälisesti kannamme.

1. Ehes. 4: 3, 4. Se on Jumalan tahto teidän pyhydenne, että te huorutta waldatte; että jocainen tiedäis pitä astians pyhydes ja cunnas.

Joh. 6: 40. Samä on sen tahto Joca Minun lähetti, että jocainen cuin näke Wajan, ja usco Hänen päällens, hänellä pitä ijancainen elämä oleman.

Luc. 9: 23. Jos jocu tahto Minun peräsäni tulla, hän kielläköön itsens, ja ottacon ristin jocapäiwä, ja seuratoon Minua.

23. Euinga ja teiden seasa Jumalan tahto taitwasa tapahin?

W. Pyhain Engelein seas ja edesmennein pyhain siinä riennuizewaises seura-

seuracunnas; jotea ilolla palwelewat, tottelewat, ja siittäwät Jumalata taimasa.

Psal. 103: 20. Siittäkät HERRa te Hän en Engelins, te wakewät sangarit, jotea Hän en käskyns toimitatte, että Hän en Sa nans ääni cuulbaissin.

Dan. 7: 10. Tuhaenen kerta tuhaenen pal welit Händä, ja sata kerta tuhaenen tuhatta seisoi Hän en edesäns.

24. Eutca ne owat jotea meitä estäwät teke mäst Jumalan tahtoa maan päällä?

W. Perkele, mailma, ja meidän oma lihamme.

Jlm. 12: 9. Se suurt lohikärme, se wan ha mato, joca perkelesti ja satanasti cuku tan, oli ulosheitetty; joca coco maan piirin wiettele.

1. Joh. 2: 15. Älkät mailmaa raeastaco, eli mitän cuin mailmas on.

Rom. 7: 18. Minä tiedän etteti minusa, se on minun lihasani, mitän hywää asu.

25. Mitä sinä mailman cansa ymmärrät?

W. Pahoja ihmisiä, cuin mail mas eläwät, heidän pahaa menoans, ja pahendawaista eloonsa.

26. Mitä omalla lihallamme merkitän?

W. Meidän syndinen luondomme, ja lihallinen sisumme, cuin caickeen pahuteen aldis on.

27. Eutca meitä outta caickia näitä woi tamaan?

W. Jumala, joca Sanallans meitä wahwista, ja lujana pitä usco sa, Hän poista caiken sen, cuin estä Hän en tahtoans tekemästä.

Luc. 22: 32. HERRA sanoi Simonille: Minä rucoisin sinun edestäs, ettei sinun useos puuttuman pidä.

Eph. 3: 14, 16. Minä cumarran polventä meidän HERRAN Jesuksen Christuren Isän puoleen; että Hän annais teille voimaa, Hänen cunnians rickauden jälkeen, että te Hänen Hengens kautta wäkewäxi tulisitte sisällises ihmises.

Neijäs Rucous.

28. Mingätähden me sanomme täsä rucous: Anna?

W. Sen tähden, ettemme ilman Jumalan siunausta, omalla työllämme eli taidollamme mitän taida ansaita eli costa: waan caiccinainen hywä ando, tule ylhäldä walkeuden Isäldä.

Jac. 1: 17.

Psal. 127: 1. Joset HERRA huonetta rakenna, nijs ne buckaun työtä telewät, jotea sitä rakendawat.

Psal. 132: 15. Minä HERRA sinun hänen elaturens, ja hänen löyhillisens kyllä annan leipää.

29. Mxi me sanomme: anna meille?

W. Sillä ei meidän pidä ainoastans ikellemme anoman; mutta myös meidän lähimmäisellemme; ja coscu Jumala meille jotain hywää anda, ei meidän pidä sitä vyinans pitämän, mutta myös muille siitä jacaman.

30. Mxi me sanomme: anna meille tänäpäni?

W. Niincuin me jocapäiwä tarwitem meidän hengemme ylös pitämistä: nijs meidän myös tule joca päivä

wä

wä sitä rucvilla : ja emme myös tiedä ; jos me huomisevi elämme.

31. Mitä me sanomme : anna meille meidän leipäm ?

W. Sillä me rucovime , että Jumala annais meille meidän määrätyn osamme ; ja että me mahdaisimme syödä oman leipämme , jonga Jumala meille meidän työsäm anda ; ja ei muiden leipää warcaudes , wäärudes , ja laiscudesa.

Sananl. 30: 8. Röhnyttä ja rickautta älä minulle anna , mutta anna minun saada määrätty osani rawinnosta.

2. Theß. 3: 10. Jos ei joku tahdo työtä tehdä , niu ei hänen syömängän pidä.

32. Minkä tähden me anomme jocapäi wäistä leipää ?

W. Ettemme ajattomalla murhella ja epäilyxellä sureis huomifesta päivästä ; waan tydyisimme siihen cuiu meillä on : sillä cullakin päivällä on suru ihesians ; tytykön cuiu päivä surullans.

33. Mitä leiwän carpa ymmärretän ?

W. Caicki ajalliset , cuiu ihmiset tarwikewat tämän elämän ylöspitämisevi , ja Catechismuxesa luetellan.

1. Mos. 3: 19. Sinun oksas hies , pitä sinun syömän leipäs.

Gen. 58: 7. Taita isowalle leipäs , wie raadolliset culkiat huonjes : coseas näet aiastoman , niu waateta händä , ja älä käännä ihes pois lihas tyköä.

Wijdes Rucous.

34. Mitä me tässä rucoukses pyydämme?

W. Että Jumala annais meille meidän syndimme anderi, se on Christusun tähden poispyhkiäs ja anderyt annais caieki meidän rucoume, wicamme, ja ylikekäymisemme, milliset ikänänäs he olla taista.

Matth. 18: 27. HERRA armohti sitä palweljata, ja päästi hänen, annoi hänelle welian anderyt.

Psal. 32: 1, 2. Mutuas on se, jonga pahat teot owat annetut anderyt, ja jonga synnit petteyt ne owat. Mutuas on se ihminen, jollen HERRA ei soima wäärnyttä.

35. Onko eucan ihminen wapa, tässä wiaassa?

W. Ei yrifän, waan Christus yrifänäs; sillä caieki me olemme syndiset, ja ei ole meillä mitän kerscattapa Jumalan edes.

Psal. 14: 3. Caieki owat poikennet pois, ja caieki owat kelwottomat; ei ole yrifän joca hywää teke, ei ainoacan.

Rom. 3: 23. Caieki owat syndiä tehnet, ja ei heillä ole mitän kerscattapa Jumalan edes.

36. Mäxi nämät sanat tygö pannaan: niincuin mekin anderyt annam meidän welwollistem?

W. Ei sentähden, cuin taidaisimme ansaita Jumalan armon ja syndein anderyt saamisen meidän anderyt andamisellamme: mutta Christus tahto tällä meitä opetta, että meidän pitä sillä näyttämän meidän welwollisen Eijtollisudem, ja anderyt andaman nissle
syn

euin meitä vastaan riekowat, jos he sitä pyytävät eli ei, jos me muutoin tahdomme Jumalalda euulduri tulla.

Matth. 5: 23, 24. Jos sinä uhrat lahjas altarille, ja siellä muistat, että welhelläs on jotakin sinua vastaan; niin jätä sinne lahjas altarin eteen, ja mene ensin sovimaan weljes kanssa, ja tule sitte lahjas uhraman.

Marc. 11: 25. Kosca te seisotte, ja rucollette, niin andexi andacat, jos teillä on jotakin jotacuta vastaan; että myös teidän Isänne, joca on talwais, annais teille andexi teidän ricoyenne.

37. Euinga meidän ystä meidän lähim-
meisellem andexi andaman?

B. Ei ainoastans sanoilla; mutta myös sydämmestä; niin ettemme pidä salaista wiha häändä vastaan, waan toiwotamme ja teemme hänelle caickia hywää, ehkä hän wahingota meille tehnyt on: seurain sillä meidän taiwallisen Isän esimerckia, Joca niin andexi anda synnit, ettet Hän niitä enä muistuttele.

Jer. 31: 34. Minä tahdon heidän pahat tecons anda andexi, ja en ikäänäs enä muista heidän synnejäns.

Matth. 5: 44. Minä sanon teille: racastacat wihollisianne; siunacat niistä jotca teitä sadattawat; tehlat niille hywin, jotca tettä wihawat; ja rucoilcat niiden edest, jotca teitä wainowat ja wahingoitewat.

Euudes Rucous.

38. Euinga monellainen on liusans?

B. Cahtalainen: yksi pahayi ja eadotuxeyi; toinen hywäxi ja autuxeyi.

39. Tuca pahuteen ihmistä kiusa?

W. Perkele, joca sentähden kiusajaksi cūkutan.

1. Pet. 5: 8. Oleat raitit, walmocat: sillä teidän wihollisenne perkele ymbärtins kån, nijneuin klljura jalopeura, ja ezi kenen hän ntelis.

1. Thek. 3: 5. Minä lähettin tietämän teidän uscoa, ettei kiusaja olis teitä kiusannut.

40. Mingä caldaisten wälicappalden cautta hän sen teke?

W. Mailman, ja meidän oman lihamme.

41. Eutnga hän mailman cautta kiusa?

W. Wälis wainolla, wälis haucutuyilla: niin myös pahan seuran ja pahendamaisien esimerckein cautta.

Glm. 12: 12. Woi maan ja meren asuwita: sillä perkele astu alas, teidän tygönne, pitain suuta wihha, tieten hänelläs wäbää aicaa olewan.

Joh. 15: 18. Jos mailma teitä wihha, niin tietkät hänen enken Minua wihannen cuin teitä.

Matth. 18: 7. Woi mailmaa pahennusten tähden; sillä pahenkuyet cummingin tulewat, woi cuitengin sitä ihmiskä, jonga cautta pahennus tule.

Sananl. 1: 10. Poicani, jos pahanjuontiset sinua haucuttelewat, niin älä heihin suostu.

42. Euinga hän oman lihamme cautta kiusa?

W. Hän sisälle lyckä pahat yllitykset, häijyt himot ja halut.

Gal. 5: 17. Liha himoike hengeä wastan, ja hengi lihaa waston: nämät owat waston toinen toistans, niin ettet te tee mitä te rahdotte. Rom. 7: 18. Eago N. 24.

I. Pet. 2: 11. Rakkaat weljet, minä neuvon teitä niincuin oudoja ja munealaisia, wältäkät liballisia himoja, jotka sotivat sielua wastan.

43. Mingä päälle hän caiki näitä teke?

W. Saattayens meitä epäuscon, epäilyiin, suruttomuteen, ja muihin suriin syndeihin, ja wijmein ijancaicuseen cadotuxeen.

44. Eninga meidän pitä senealtaisia lisaurta wastan seisoman ja plizen woittaman?

W. Bahwalla uscolla, ja hartaalla ruouyella.

Eph. 6: 16, 18. Mutta caikis ottacat uscon kilpi, jolla te woitte sammutta caiki sen ruman tuliset nuolet, ja ruoileat joca aica caikella ruoilemisella ja anomisella hengelsä; ja siinä walwoat caikella ahkerudella ja ruouyella.

45. Kiufaco Jumala ketäkän?

W. Ei Jumala ketän kiufa pahuteen; waan hywäxi Hän coettele lastensa uscoa, toiwoa, ja karsiwällisyyttä: niincuin Hän teki Abrahamin cansa, cosca Hän käksi hänen uhrata ainoan poicansa.

Gal. 1: 13. Millän kengän sanoco, cosca hän kiufatan, että hän Jumalalda kiufatan; sillä ei Jumala ole kiufaja pahuteen, ja ei Hän ketän kiufa.

I. Mos. 22: 1, 2. Jumala coetteli Abrahamia, ja sanoi hänelle: ota nyt Izaak sinun ainoa poicas, jotas racastat, ja mene Morian maalle ja uhra händä sielä polto uhrisi.

46. Mikä kiufaus se on, jota me ruoilemme Jumalan poisläätä meistä?

W. Perkeleen, cuin ihmisen cadotuxee

tuyeri tulle: ja jos me sildä tiusatant,
 ettemme häneldä ylike voitetaisi,
 waan Jumalan awulla, uscosa wijs-
 mein voitaisimme.

2. Tim. 2: 3. Kärsi waiwa niinein lusa
 Jesuren Christuren sotamies.

2. Pet. 2: 9. SEura tietä Jumaliset kuu-
 saurista petasta; mutta wäärät kätke duomio,
 päiwään asti, waiwattaa.

1. Joh. 5: 4. Eateki mikä Jumalassa syn-
 dynyt on se woiikka mailman: ja meidän uscomie
 on se woiitto, joca mailman woiitti.

Seizeinäs Kutsous.

47. Mitä ymmärretän sillä sanalla: pa-
 hasta?

W. Perhele, ja caieki pahuus,
 cuin ihmisiä täsä mailmas waiwa, se-
 kää ruumin, sielun, tawaran, ja eun-
 nian puolesta: niin myös tämän eläs-
 män perästä, helwetti ja ijancaieki-
 nen cadotus.

Eph. 6: 16. Eoko N. 44.

Rom. 7: 24. Minä wihelijäinen ihminen,
 euca päästä minun tästä euoleman ruumista.

48. Mitä sinä päästämisen nimellä ym-
 märtät?

W. Pahuden poistamisen, ja siitä
 auttamisen: eli että risti liewitetäis-
 sin, ja armo annetaisin sitä kärsiä, ja
 wijmein toiwotettawa loppu sen pääs-
 le tehdäisin.

Jer. 31: 13. Minä tahdon heidän mur-
 hens iloxi kääntä, ja lohduitta heitä, ja ila-
 hutan heitä murhestant.

Psal. 94: 19. Minulla oli paljo surua sy-
 dämmesäni: mutta Sinun lohdutuxes ila-
 butti minun sieluni.

2. Cor. 1: 10. Jumala meitä niin suuresta cuolemasta (se on surusta ja walmasta) päästi, ja päästä: ja me turwamme Hänen päällens, että Hän täst edestkin meitä päästä.

49. Cosca me peräti päästetään catkesta pahasta?

W. Cosca me autuallisesti, se on, uscosa Christuxen päälle, erimme tästä mailmasta.

2. Tim. 4: 18. Eako N. 19.

50. Tuleco ihmisen toiwotta isellens cuolemata?

W. Cosca se tapahtu jumalisesta himost ijancalcisen elämän perän, waan ei kärsimättömydest, niin on se cohtulinen, että me jocapäiwä rucoilemme autualista lähdennotä.

Phil. 1: 23. Minä halajan täälwä eritä, ja olla Christuxen canpa; sillä se paljo parembt olis.

2. Cor. 5: 8. Meillä on turwa, ja paljo halamme enämmän olla caucana pois runnista ja mennä asumän HERRAN tygö.

51. Miksi Rucois näillä sanoilla päätetään:

Sillä Sinun on waldacunda, woima, ja cunnia ijancalcisesti? Amen.

W. Että me wahwat olisimme, että meidän rucoyemne tulewat cuuldxi: sillä Hän on Cuningas sekä woimallinen että laupias, joca tahto ja woi autta, ja me olemme Hänen waldacundas jäsenet ja alammaisat; meidän tule myös siitä oppia päättämän meidän rucoyiamme ylistyrellä ja siityrellä.

Eph. 3: 20.* Hänelle, Cuiin ylönvaldisest
 moi tehdä cailen sengin ylikhen, cuiä me ru-
 coilemme taicka ymmärrämme, sen woiman
 jälken, cuiin meikä waicutta; Hänelle oleon
 cunnia seuracunnas, joca on Christures JE-
 surus, cailin aicoin, ijancaictisest niin ijan-
 caictiseen! Amen.

52. Amen, mikä se on?

W. Amen on sencaldainen sana,
 jolla jocu ei ainoastans toimota ihel-
 lens, sitä cuiin hän rucoillut on; waan
 myös näyttä sillä ihens waicutetuyi
 siitä, että Jumala cuule rucoyten;
 jonga päälle hän niincuin sinetillä lukis-
 ten, sano: Amen, niin se tapahtacon.

53. Cuileco Jumala aina meidän ru-
 couren?

W. Cosca me rucoilemme Hänen
 tahtons jälken, niin Hän cuule meitä:
 ja josemme cohta saa sitä cuiin me ru-
 coilemme, niin hän anda meille sitä
 cuiin parembi ja hyödyllisempi on.

Psal. 145: 19. HERRa teke mitä Jumala-
 ta pelkääisset halajawat, ja cuule heidän
 huutons, ja autta heitä.

Matth. 7: 8. Jocainen joca ano, hän
 saa; ja joca ehti, hän löytä, ja colcutta-
 walle awatan.

1. Joh. 5: 14. Tämä on se turwa cuiin
 meillä on Häneen, että jos me jotakin anom-
 me Hänen tahtons jälken, niin Hän mei-
 tä cuule.

Matth. 21: 22. Cailki mitä te anotte ru-
 coures uscoden, sen te satte.

54. Mingätähden Jumala toisinaan canwan
 wiipyy cuulemisen cansa?

W. Sen Jumala teke: 1. Coes
 tellas

tellayens sillä meidän karsivällisytämme ja wahrenuttamme uscosa. 2. Muistuttayens meille meidän hitauttamme ja cowacowaisuttamme, cosca Hän huuta ja meitä parannukseen euksu. 3. Että me sitä ahkerammin rucoillisimme. 4. Ja sitä enämmin iloikisimme, cosca me cuuduyi ja autetuksi tulemmme.

Neljäs Pääcappale, Lasten Sacramentist.

1. Mikä Sacramentti on?

W. Sacramentti on yksi pyhä toimitus, ja armo työ, josta Jumala näkywäisten ja maatalisten cappalden kautta, ulos jaca taivallisia lahjoja, sillä ei ainoastans tarise ihmisille Ewangeliumin suloisia armon lupauksia, mutta anda myös ja lufise ne niiden sydämmisä, cuin niitä oikein vastaanottawat, ja uscosa nautikewat.

2. Cuinga moninaiset owat Sacramentit?

W. Cahtalaiset; toiset owat wanhan, toiset uuden Testamentin.

3. Cuitca olit wanhan Testamentin Sacramentit?

W. Ymbärins leickaus, ja Pääsiäis lammas.

4. Mitkä owat uuden Testamentin?

W. Caste; ja Altarin Sacramentti eli HERRAN Ehtollinen.

5. Mikä on Easte?

W. Easte ei ole ainoastans paljas wesi: mutta on wesi Jumalan käskyyh suljettu, ja Hänen Sanans cansa yhdistetty.

6. Mikä se on: Wesi Jumalaa käskyyh suljettu?

W. Se on, Jumalalda säättty ja käsketty.

7. Mikä se on: Jumalan Sanan cansa yhdistetty?

W. Se on Jumalan Sanan ja Hänen Pyhän Nimens cansa yhdistetty ja pyhittety, Sacramentillisälä tawalla.

8. Taidatcos sen selkiämmin ulostoitmitta?

W. Taidan tällä tawalla: Easte on uuden Testamentin edellinen Sacramenti, josa Jumala weden ja Sanan kautta ylösotta ihmisen liittons; puhdisti hänen synneistans, ja wahwista hänen armosta ja perindöwikeudesta ijankaikkiseen elämään: jota wastan ihminen luopu pois perkelestä, ja caikesta hänen menostans, ja peräti anda ikens (lupa lujasti, eli otta päällens) Jumalata palwelema wilkittömäsä uscosa, ja totisesa pyhydesä ja wanhurseaudesa.

9. Tuca Easten asettanut ja säättänyt on?

W. Jumala lähetti ike Johanneksen castaman: ja sen jälkeen käski J. C. sus Christus opetus lapsens mennä ulos caikkeen maailmaan, opettaman
caike

caickia cansoja, ja castaman heitä Niimeen Isän, ja Pojan, ja Pyhän Hengen.

Luc. 3: 2, 3. Cosca Hannas ja Caiphas ylimmäiset Papiit olit: silloin tapahdui Jumalan Sana Johannerelle Zacharian pojalle eorwes, ja hän tuli caickiin maan paickoihin Jordaniin ymbärins, ja saarnais paranuuren castetta, syndein andexi andamisexi.

Joh. 1: 33.

Matth. 28: 19. JEsus sano: Opetuslap: sillens: mengät ja opettacat caickia cansoja, ja castacat heitä Niimeen Isän, ja Pojan, ja Pyhän Hengen.

10. Mitä se on: castaa Isän, Pojan, ja Pyhän Hengen Niimeen?

W. Se on Jumalan Pyhän Colminaisuden läskyn jälkeen, ja Hänen Pyhän Nimens woimasa, ja auerihuutamisesa, upotta, walaa, eli priiscotta ihmistä wedellä, syndein andexi saamisexi.

11. Mitä Castesa on?

W. Cahtalaiset asiat; maalliset, ja tairwalliset.

12. Mikästä se maallinen on, jonga me näemme?

W. Luonnollinen ja puhdas wesi; ja ei mikän muu märkyys.

Joh. 3: 5. JEsus sanoi Nicodemuxelle: totisest, totisest sanon Minä sinulle, ellei jocu synny wedest ja Hengestä, ei hän taida Jumalan walacundaan sisälle tulla.

Eph. 5: 25, 26. Christus uloskennoi It: us seuracunnan edestä, että Hän sen pyhit: tais, ja on sen jo puhdistanut Weden Pesos Sanan caussa.

13. Mikä on se taivallinen, jota emme näe?

W. Jumala Pyhä Colme-yhteys, ja erinomattain Pyhä Hengi.

Sit. 3: 5, 6. Laupiuksens kautta hän meidän autuaksi teki, uuden syntymisen Person, ja Pyhän Hengen uudistuksen kautta: jonka Hän meidän päällemme, Jesuksen Christuksen meidän Wapautajamme kautta, runsasti luodattanut on.

14. Miksi sinä sanoit: erinomattain Pyhä Hengi?

W. Sentähden, että uuden synnyttämisen työ erinomattain omistetaan Pyhälle Hengelle, joca meidän päällemme tällä Easten wedellä luodattetaan: ei cuitengan niistä muita Personaita ulossulkein; sillä Jsa Jumala ylösotta sen joca castetaan, lapsyens: Poica puhe hänen wanhurscaudellansa: Pyhä Hengi hänen wasta udesti synnyttä, ja teke asumasiarens; sentähden me sanotan syndynexi, ei Pyhästä Hengest yrinäns, waan Jumalasta: joca on työ kaikille Colmelle Personaille yhteinen.

Sit. 3: 5, 6. Eakso N. 13.

1. Cor. 1: 30. Christus Jesus on meille Jumalalda tehty wijsaudexi ja wanhurscaudexi, ja pyhydexi, ja lunastuxexi.

Rom. 8: 15, 16. Ette ole saanet, orjudent hengee, että teidän vielä pidäis pelkämän; mutta te oletta saanet walittuin lasten Hengen, Josa me huudamme: Abba racas Jsa. Se Hengi todista meidän hengemme canpa, että me olemme Jumalan lapset.

15. Onko Easte tarpeellinen?

W. On tosin, sillä Kristus sano: ellei joku synny wedest ja Hengestä, ei Hän taida Jumalan waldacundaan sijalle tulla.

Joh. 3: 5. Eako N. 12.

16. Waicuttaco Easte syndein anderi saamisena?

W. Tosin; me puemme päällemme Christuxen Eastea, Joca caicki meidän syndimme wanhurscaudensa hamella peittä.

Gal. 3: 27. Niin monda kuin te castetut olette, niin te olette Christuxen päällemme pukenet.

Jes. 61: 10. Minä suuresti iloitsen HER: rassa, ja minun sielun riemäise minun Jumalassani: sillä Hän puetti minun autuuden waatteilla, ja werhoitti minun wanhurscauden hamella. Joh. 3: 5. Eako N. 12.

17. Mitä se on: päällens pukea Christuxen?

W. Se on, istutetta Christuxeen, ja uscolla ikellens omistaa Hänen ansaitun wanhurscaudens, ja cuuliaisuus, kuin ikönäns me olisimme ike täyttänet Lain, ja kärsinet meidän syndeimme edest.

18. Wapahtacco Easte myös cuolemasta?

W. Tosin: sillä Easten kautta Kristus elä meisä, ja me Hänesä: sentähden ei mitän cuolema taida meitä wanhingoitta.

Gal. 2: 20. Minä elän, en sillen minä; waan Kristus elä minussa: sillä jota minä en elän libasa, sen minä elän Jumalan Po-

jan uscosa, Joca on minua racastanut, ja an-
noi igens minun edestäni.

19. Euinga moninainen on cuolema?

W. Colminainen: luonnollinen,
hengellinen, ja ijancaicfinen.

20. Mikä se luonnollinen cuolema on?

W. Cosca sielu ja ruumis eriwät
toinen toisestansa.

21. Mikä on se hengellinen cuolema?

W. Cosca sielu synnin cautta eria
Jumalasta.

Eph. 2: 1. Te oltte cuollet yllizeläymisten
ja syndeln tähden.

1. Tim. 5: 6. Joca hecumas elä, se on
elämäldä cuollut.

22. Mikä on se ijancaicfinen cuolema?

W. Cosca sielu ja ruumis eroites-
tan pois Jumalan caswon edestä ijan-
caicfisesti, ja heitetän ulconaiseen pi-
menteen.

Matth. 10: 28. Allät peljätkö niitä, jot-
ca ruumin tappawat, ja ei woi sielua tappa:
mutta peljätät enemmän sitä, joca woi sekä
sielun että ruumin helwettis hucutta.

2. Theß 1: 9.

Alm. 20: 14. Cuolema ja helwetti heltei-
tin tuliseen järween: tämä on se toinen cu-
olema.

23. Tulemmaco me Cassen eoutta caikesta
sencaltaisesta cuolemassa wapahdeturi?

W. Tulemme: sillä ehkä meidän
täyty luonnollisesti ja ajallisesti cuolla;
ei se cuolema cuitengan meitä wahin-
goike; sillä ei se taida meitä pitä ijan-
caicfisesti; waan meidän pitä wijs-
meisnä päiwänä ylösnouseman, niins-
cuin unesta ijancaicfiseen elämään.

I. Pet. 3: 21. **W**esi meitä **E**astea autuori teke, (ei että liban saastaisudet pannaan pois, waan että se on hywän oman tunnon listto Jumalan tykönä) **J**esuren **C**hristuren ylös-nousemisen cautta.

Joh. 11: 25. **J**esus sanoi **M**arthalle: **M**inä olen ylösnousemus ja elämä; joca usco **M**inun päälleni hän elä, ehlä hän olis enollut.

24. **T**ulemmeco me myös perkelestä wapas, detuxi **E**asten cautta?

W. **S**ynnin tähden me olemme perkeleen wallan alla: mutta **E**asten cautta me tulemme sijrtuxi **C**hristuren waldacundaan, ja perkelestä eroitetuxi.

Col. 1: 12, 13. **R**iittäkät **J**isää, **J**oca meitä soweliari tehnyt on, pyhäin perimisen osallisuteen waltkundes: **J**oca meitä pimenden wallasta pelasti, ja on meidän sijrtänyt rackan **P**oicans waldacundaan.

25. **E**uinga **E**aste anda ijanceaikkisen elämän?

W. **S**en cautta että se anda meillen woiman **J**umalan lapsixi tulla, se myös teke meitä yhtä haawa **J**umalan waldacunnan, ja ijanceaikkisen autuuden perillisixi.

Joh. 1: 12, 13. **M**ille jotca **H**änen otti wastan, annoi **H**än woiman **J**umalan lapsixi tulla, jotca uscowat **H**änen **M**imens päälle: jotca ei werestä, eikä liban tahdosta, ei myös miehen tahdosta, mutta **J**umalast syntyneet owat.

Rom. 8: 17. **J**os me olemme lapses, niin me olemme myös perilliset: jos me muutoin ynnä lähimme, että me ynnä **H**änen cansans suuntaan tulhimme.

Tit. 3: 7. Että me Hänen armon's kautta wanhurskari tulimme, ja ijancaikeisen elämän perillisi, toivon jälkeen.

26. Tulewateo siis caicki Eastetut autuuri?

W. Caicki ne, jotca pitäwät Eastensa liiton, ja pysywät wahwana uscosa loppuun asti, he tulewat autuuri: mutta ulocullatut, jotca tawan ja ajallisen hyödytyren tähden, andawat ikens casta, niille se tule enämin cadotuxeyi, kuin autudexi.

Matth. 10: 22. Joca loppuun asti wahwana pysy, hän tule autuuri.

Hebr. 11: 6. Ilman uskota on mahdotoin pelwata Jumalalle.

27. Mingätähden Easte cuxutan Uuden syndymisen Pesoxi?

W. Caicki ihmiset jotca sikiwät ja syndywät synnisa, owat luonnosta wihan lapset: mutta Easten kautta he wastaudesta syndywät, ja tulewat Jumalan lapsixi, puhdistetut ja pestyt synnistä, ijancaikeiseen elämään.

Psal. 51: 7. Eako, minä olen synnisa syndynyt, ja minun äitini on synnisa minun sittänyt.

Evh. 2: 3. Me olimme luonnostamme wihan lapset, niincuin muutkin.

Rom. 8: 17. Eako N. 25.

28. Mingätähden Easte cuxutan Pyhän Hengen uudistuxeyi?

W. Sentähden että Pyhä Hengi Easten kautta uudista meitä sekä ymmärryren että tahdon puolesta, ja anda meille woiman uuteen elämään, niin että me enämin ja enämin seisom

somme syndiä vastaan, ja tulemma
soweliaxi hywiin töihin, jotta eukutaan
Hengen ja uscon hedelmiä.

Gal. 4: 6. Eitä te olette lapses, läbetti
Jumala Polcaus Hengen teidän sydämmihin-
ne, Joca huuta, Abba racas Isä.

Col. 3: 18. Pufecat pääslenne uusi ihmio-
nen, joca Hänen tundemiseens uudistetän,
Hänen cumanis jälken joca hänen luonut on.

29. Mitä se wanha Adam merkiße?

W. Meidän turmellun luondoms
me, ja canßamme syndyuen pahan
himomme, jonga me esi-isästämme Adas
mista perinet olemme.

30. Euinga se wanha Adam meisä upo-
tetan ja cuoletetan?

W. Cosca me jocapäiwäsen catu-
muyen ja parannuyen cautta, nijneuin
hengellises wedes, upotamme sen pa-
han himou, ristinnaulikemme lihams
me, ja seisomme sen syndisiä halus
ja wastan.

Gal. 5: 24. Jotca Chrsturen omat owat,
ne owat ristinnaulinnet lihans, himoin ja
haluin canßa.

Rom. 6: 6. Tieten sen, että meidän wan-
ha ihminen on ristinnaulittu hänen canßans,
että synnin ruumis pitä turmeldaman, etten
me täs edes syndiä palwelis.

31. Tuleco se canßamme syndynyt paha hi-
ms ja perisyndi Castesa perätti pois
oteturi?

W. Syndi kyllä Castesa pois ote-
tan ja andery annetan, nijn ettei sitä
enä meille lueta, eikä se meltä enä
woi cadotta: mutta se asu cuut ngin

meisä niin eaurwan cuin me elämme,
eikä tule pois juuritetuyi ennen cuin
cuolemasa.

Rom. 7: 17, 23, 24. Niin en minä sitä
enä tee, waan syndi, joca minus asu. Minä
näen toisen Lain minun jäsenisäni joca soti
minun mieleni lakia vastaan, ja otta minun
fangixi synnin laisa, joca minun jäsenisäni on.
Minä wiheitänen ihminen, cuca päästä minun
tästä cuoleman runnista.

32. Mitä uuden ihmisen cança ymmär-
retän?

W. Se cuin Pyhästä Hengestä
on wastaudest syndynyt, ja elä wan-
hurscaudes ja puhtaudes: pane pois
wanhan ihmisen, joca himoin cautta
exyris ikens turmele, ja ahkeroize pi-
tämän uscon ja hywän oman tunnon.

Col. 3: 10. Eako N. 28.

Eph. 4: 22. Niin pangat pois se wanha
ihminen, jonga cança te enuen waelsitte, joca
himoim cautta exyris ikens turmele.

1. Tim. 1: 19. Ettäs pidäisit uscon ja hy-
wän oman tunnon.

33. Taitaco ihminen ikens lohduka Castensa
lijtosta, cosca hän sen rickonut on, ja
jällens syndijn langennut?

W. Taita caiketi; sillä waicka ih-
minen hänen puoleldans ricko sen
tehdyn liiton, ja lange syndiin; niin
on Jumala cuitengin uscollinen, ja
pysy wahwana liitosans, jonga caut-
ta hän jällens armoihins otta syndi-
sen, niin usein cuin hän käändä ja
paranda ikens.

Hes. 18: 21. Jos jumalatoim käändä ik-
ens caikista syneistäs joita hän tehnyt on, ja
pitä

pitä kaikki Minun lakini, ja teke oikeuden, ja vanhurskauden, niin hän saa totisesti elä, ja ei pidä cuoleman.

2. Tim. 2: 13. Ellen me usco, niin hän pysy uscollisna, joca ei ikens kiellä taida.

Rom. 3: 3. Ettei muutamat usconet Juhalaisista, mikä siitä on? Pidäiskö heidän epäuscons, Jumalan uscoa turhaxi telemän? Pois se.

Wides Pääcappale, Riipist ja Synnin Pää- stöstä.

1. Mitä se sana Riipist merkitse?

W. Synnin tunnustusen.

2. Cuinga se tapahtu?

W. Cosca syndinen tunde syndins, niistä caturwaisella sydämellä Jumalan edes tunnusta, ja pyytä anderi andamista Christusen tähden.

3. Cuinga monella tavalla synnin tunnustus tapahtu?

W. Se tapahtu yhteisesti, ja erittäin.

4. Mingäs yhteisesti cuikut?

W. Cosca coco seuracunda yhteisesti tunnusta syndins, yhteisesä Jumalan palvelusesa, eli cosca yhteinen hätä käsillä on.

Neh. 9: 1. Neljändenä päiwänä colmatta kymmendä, seikemännesä cuusa tulit Israelin lapset cocoon paastoten, säleis, ja mulda heidän päälläns; tunnustit heidän syndins ja heidän Isäns pabat tegot.

Duom. 10: 10. Israelin lapset huusit HERran tygö, sanoden: me olemme syn-

diä tehnet Sinua vastaan: sillä me olemme hyljännet meidän Jumalamme ja palvellet Baalia.

5. Minkä sinä cikut erinomaisxi?

W. Cosca jocu erittäin eli yrinäns tunnusta syndins.

6. Euinga se tapahtu?

W. Monella tavalla, 1. Jumalan edes ainoasti, cosca jocu yrinänsä ollesans, eli ikelläns huoca Jumalan tygö, tunnusta syndins, ja rucöile niitä andexi: niincuin Dawid, Manasse ja Publicani teit: jonga caldainen synnin tunnustus on aina tarpelinen, ja pitä jocapäiwä tehtämän. 2. Cöco seuracunnan edes: cosca julki syndinen, cuin suuren pahan teon tehnyt on, tunnusta ja andexi ano syndins; se cikutan julki ripixi. 3. Eä himmäisen edes, jonga jocu wihoittanut on, ja hänelä vicoyens andexi pyytä. 4. Jumalan Sanan palvelian edes myös synnit tunnustetan, taicka yhteisesti caicki, eli jocu erinomainen syndi tunnustetan, cuin jongun omatundoa waiwa; joca cikutan kala ripixi ja tunnustuxeyi, jota ei kengän saa ilmoitta.

Psal. 51: 6. Sinua, Sinua ainoata vastaan minä syndiä tein, ja pahasti tein Sinun edessä: ettäs olisit oikia Sanoissas, ja puhdas duomikesas.

1. Tim. 5: 20. Muhtele niitä cuin syndiä tekewät, caickein cuulden, että muuttin pelkäisit.

Luc. 17: 4. Jos sinun weljes seikemän lersa pätwäs ricko sinua vastaan, ja seikemän lersa

ta päiväs sinun tygös palaja, sanoben: minä cadun, niin anna hänelle anderi.

Matth. 5: 23, 24. Jos sinä uhrat lahjas alttarille, ja siellä muistat, että weljellä on jotakin sinua vastaan; niin jätä sinun lahjas alttarin eteen, ja mene ensin sopimaan weljes kanssa, ja tule sitten lahjas uhraman.

2. Sam. 12: 13. Dawid sanoi Nathanille: minä olen syndiä tehnyt HERAA vastaan. Nathan sanoi Dawidille: niin on myös HERA sinun syndis ottanut pois; et sinua pidä cuoleman.

Matth. 3: 5, 6. Jerusalem, ja koko Judea, ja kaikki maacunda Jordanin ympärillä, menit Johanneksen tygö: ja he castettin häneltä Jordanis, ja tunnustit heidän syndins.

7. Onko se tarpellinen, näin ripittä
ikeys?

B. On; ei ainoastans tarpellinen, waan myös hyödyllinen: sillä siinä ihminen saa sydämmesäns lohduksen, ja omalle tunnollens rauhan ja lewon.

8. Pitäkösä kaikki synnit saarnawiralle lueteldaman?

B. Ei siihen tarwetta ole, eikä se ole mahdollinen: sillä erhetyret cuca ymmärtä.

Psal. 19: 13. Erhetyret cuca ymmärtä? Anna minulle anderi salaiset ricoret.

9. Cuinga monda cappaleeta on oikias catumus?

B. Cayi: ensin totinen suru ja catumus syndein yllike; ja toiseyi, usco Christuxen päälle.

Marc. 1: 15. Uica on täytetty, ja Zumaan walvacunda on lähestynyt; tehkät parannus, ja uscoat Ewanaeliuni.

Luc. 20: 21. Pawali todisti sekä Judalain sille että Grekeille sitä kääntymistä kuin Jumalan tykö on, ja sitä usco, kuin meidän Herran JESUXEN Christuxen päälle on.

10. Mistä synnin tundo ja catumus tule?

W. Jumalan Laista, joca lyckä ihmisen omaa tundoa, näyttä hänen pahoin teben, ja sillä ansainnen Jumalan wihan, ajallisen ja ijankaikkisen rangaistuxen.

Rom. 3: 20. Lain kautta synnin tundo tule.

Rom. 4: 15. Laki kehottaa wihan: sillä cusa ei lakia ole, ei siellä ole myös yllike läymistä.

11. Mistä usco tule?

W. Ewangeliumin suloisesta opista, ja armon lupauyista, syndein andexi andamisesta Christuxen tähden.

Rom. 1: 16. En minä häpe Christuxen Ewangeliumita: sillä se on Jumalan woima, igecullengin uscowa: sella autudexi.

12. Mistä on synnin päästö?

W. Se on lupaus, ja wacutus syndein andexi saamisesta; annettu sanan palwelioilda Christuxen siasa.

13. Cuca on andanut sanan palwelialle sen woiman?

W. Christus JESUS Jumalan Poica.

Luc. 13: 38. Olcon teille tiettäwä, miehet rackat weljet, että teille JESUXEN kautta ilmoitetan syndein andexi andamus.

2. Cor. 2: 10. Jotille te jotokin andexi annatte, sen minä myös andexi annan: sillä jolle minä jotta andexi annan, sen minä ande-

andexi annoin teidän tähtenne Christuksen puolesta.

14. Mistäs sen tiedät?

W. Christuksen omista sanoista, cuin hän sanoi Apostoleillens.

Joh. 20: 23. Ottacat Pyhä Hengi: joille te synnit andexi annatte, niille ne andexi annetan: ja joille te ne pidätte, ne owat pidetyt.

Matth. 18: 18. Totisesti sanon Minä teille, caicchi mitä te maan päällä sidotte, pitä myös oleman sidotun taimasa: ja caicchi mitä te päästätte maan päällä, pitä myös oleman päästetyn taimasa. Ja Petarille.

Matth. 16: 19. Minä annan sinulle taiman waldacunnan awaimet: ja mitä sinä maan päällä sidot pitä sidotun oleman taimais: ja mitä sinä päästät maan päällä, sen pitä oleman päästetyn taimaisa.

15. Mitä taiman waldacunnan awaimilla ymmärretän?

W. Se woima cuin Christus on andanut seuracunnalle, ja erinomattain saarnawiralle, syndejä andexi andaja ja pidättä.

Joh. 20: 23. Eakso N. 14.

16. Euinga monda näitä awaimia on?

W. Eaxi. Yri cuhutan päästön awaimexi: toinen siteen eli pidätös awaimexi.

17. Millinen on Päästön awain?

W. Se on se woima, cuin Christuksen palvelijalle annettu on maan päällä, päästää caturwaisa syndistä synneistäns, ja awata hänelle taiman waldacundaa.

2. Cor. 5: 20. Me (sano Pawali) olemme

Christuxen puolesta läskyläiset: sillä Jumala neuvo meidän cauttamme; niin me rucoilemme siis Christuxen puolesta, että te Jumalan canssa sowitzte.

18. Millä on Etdet eli pidätys awain?

B. Se on se annettu woima, jolla saarnamies sito catumattoman hänen syndeiins, ja sulke hänelle tairwan: joca pannaxi cukutan.

1. Cor. 5: 3, 4, 5. Minä tosin (sano Paawali) joca uijn cuin ruumin puolesta pois olen, cautengin henges tyhönä olen, olen jona, niincuin tyhönä olewa sen duominnut, että hän joca sen nija tehnyt on, meidän HERRan Jesuxen Christuxen Nimeen, teidän cocoon tulemisesanne, ynnä minun hengenti canssa, meidän HERRan Jesuxen Christuxen woimalla, annetan satanan halduun, liban cadotuxeri, että heugi autuaxi tulis HERRan Jesuxen päiwänä.

Matth. 18: 15, 18. Jos sinun weljes ricke sinua wastan, niin mene ja nuhtele händä cahden kessen yxinäns; jos hän sinua ei cuule, niin ota vielä yxi eli caxi canssa: että caxi asia cahden eli colmen todistajan suus olis; mutta ellet hän niitä tahdo cuulla, niin sano seuracunnalle: ellei hän seuracunda tottele, niin pidä händä paccanana ja Publicani; no; totifesti sanoa minä teille: caxi mitä te maan päällä sidotte, pitä myös sidotun oleman tairwasa; ja caxi mitä te päästätte maan päällä, pitä myös oleman päästetyn tairwasa.

19. Millä panna on, eli pannaan paneeminen?

B. Se on, cosca yxi catumatoim ja mahdotoin syndinen suljetan pois
HERRA

HERRAN ehtolifelda; eli myös peräti pois seuracunan yhteydestä: tämä cutzutan suuremmayi pannayi, mutta se ensimmäinen vähemmäyi.

20. Taitaco pannaan pandu, joca syndeins sidottu on, jälleens armohon ylös otetta?

W. Taita caiketi, cosca hän itzens käändä, näyttäin oikian catumusen ja parannusen; pitä hän ylös oijettaman Evangeliumin lohduituyella, ja wacuutettaman Jumalan armosta; sillä pidätys awain ei ole cadotuyxi annettu, waan sielun parannuyxi ja oijendamisxi.

Hes. 18: 31. Cass N. 33.

2. Cor. 13: 10. Sentähden minä pois ollesani näitä kirjoitan, ettei minun pidäts läsnä ollesani cowa oleman, sen woiman jälken, cuin HERRA annoi minulle rakennuyxi, ja ei cukišuyxi.

21. Mitä Jumala sitten meildä waati, cutu me olemme parannusen tehnet, ja saanet syndimme andexi?

W. Uuden cuuliaisuden, joca näyttä itzens pyhäsä ja jumalisesa elämäkerrasa, ja cututan parannusen hebelmäxi.

Matth. 3: 8. Tehkät parannusen soweliasta hebelmitä. Luc. 3: 8.

22. Mitä meidän pitä wahwistaman meidän uscomme syndeins andexi andamifesta?

W. HERRAN corfialla Ehtolifella eli Altarin Sacramentillä.

**Euudes Väicappalle,
HERran Ehtollisest eli
Altarin Sacramendistä.**

1. Minkätähden se Altarin Sacramen-
dixi kutsutaan?

W. Että se vanhasta Christillisestä
tavasta, pidetään Altarin edes, eli sen-
caldaisten pöytään tykönä, kuin näö-
stääns ovat niiden muinaisten Alta-
rein muotoiset.

2. Mxi se kutsutaan HERran Ehtolli-
seri?

W. Sillä HERra JEsus asetti
tämän corkian pidon yöllä, sitte kuin
Hän Väsiäis lamban syönyt oli, wä-
hä ennen cuolemaans mentyä: se kutsu-
tutaan myös Jumalan eli HERran
pöydäxi; että siinä edes tuodan cor-
kiat ja taimalliset hereut, kuin on sie-
lun hengellinen ruoca: wielä se kutsu-
tan Mesuxi, Augspurgin tunnustuxes;
mutta ei paawilaisten mielen jälkeen.

1. Cor. II: 20. Kosca te siis cocoon tulet-
ta yhteen, ei se ole HERran Ehtollista pitää.

1. Cor. IO: 21. Ette taida HERran cal-
cia juoda, ja perkelitten calcia: ette taida
osalliset olla HERran pöydästä ja perkelitten
pöydästä.

3. Mikä on Altarin Sacramenti?

W. Se on uuden Testamendin toi-
nen Sacramenti, meidän HERran
damme Christuxelda säättö ja asetettu,
josa Hän, tutkimattomalla tavalla,
anda meille, ynnä sen siunatun Leis-
wän

wan canſa totifen Ruumin ſyöddä, ja ynnä ſen ſiunatur Bijnan canſa, Berens juoda: että me ſillä tavalla yhdiſtetyt Chriſtuyen canſa, muistu-
taſimme meillem Hänen piinansa ja cuolemanſa, uſcommē wahwiſtuyexi, ja elämämme parannuyexi.

4. Mitä täſä Ehtoliſes on?

W. Cahtalaisia: näkywäiſiä ja näkymättömiä.

5. Eutea ne näkywäiſet cappalet owat?

W. Leipä ja Bijna.

6. Euteaſta ne näkymättömät owat?

W. Chriſtuyen Ruumin ja Beren.

7. Mitäſtäs ſiis ſaat täſä pyhäſä Ehtol-
liſes?

W. Leiwäſä, leiwän canſa, ja leiwän alla, minä ſaan ja otan minun ſuullani Chriſtuyen totifen Ruumin, ſe on Hänen Lihaſ: ja Bijnan canſa Chriſtuyen Beren.

1. Cor. 10: 6. Se ſiunattu Calakt, jota me ſiunomme, eikö ſe ole Chriſtuyen Beren ofalliſuſ? Se Leipä, jonga me murramme, eikö ſe ole Chriſtuyen Ruumin ofalliſuſ?

8. Mxi ſe euzutan uuden Teſtamendin Berexi?

W. Eroituyexi Lewitaiten eli wan-
han Teſtamendin uhrin werestä, jota
ca olit ainoaſtans yri warjo ja eſi-
malauſ Jeſuyen Chriſtuyen Jumalan
Pojan Bereen.

Ebr. 9: 12. Eikä cauriſten taicla woſiclain
weren cautta, waan on Herran oman Berenſ
cauto

cautta mennyt pyhään, ja ijankaikkisen luu-
stuyen löhnyyt.

9. Euinga se on mahdollinen, että Kristus
taita anda meille Ruumin ja Verens
syödä ja juoda?

W. Jumalalle ei ole mitän mah-
dotoinda: waikka emme taida tutkia
eli käsittä tätä salaisutta; pitä meidän
cuitengin, niincuin oikiain Christittuin,
sen yrikertaisest uscoman; siitä, että
meidän HERRAME Kristus, joca sen
sanonut on, on totinen ja caikkival-
dias HERRA, cuin sen tehdä taita.

Luc. 1: 37. Engeli saanoi Marialle: ei Ju-
malan edes ole yhäkään asiata mahdollinda.

Eph. 3: 20. Jumala caikki ylönvaldisesti
moi tehdä, caiken sengin ylitse, cuin me ru-
coilemme taikka ymmärrämme.

Ebr. 6: 18. Mahdotoin on Jumalan wa-
lehdella.

10. Kingäcalbainen on se syöminen ja juomi-
nen, cuin HERRAN Ehtollises tapahtu?

W. HERRAN Ehtollises tapahtu
colmenlainen syöminen ja juominen.

1. Luonnollinen ja tawallinen syömi-
nen ja juominen, cosca leipä ja wijna
otetaan suuhun, niellän, ja culu wat-
zasa. 2. Hengellinen syöminen ja juo-
minen, cuin tapahtu uscolla Jumalan
armoou, ja Jesuyen Christuyen an-
sihoon. 3. Sacramentillinen, joca
tapahtu käsittämättömällä ja tutki-
mattomalla tawalla, cosca caikki wies-
rat; niin mahdottomat cuin mahdol-
lisetkin, Ehtollisesa, ottawat suullans
Christi

Christuksen totisen Ruumin ja Veren, leivän ja wijnan alla : ja tämä syöminen ja juominen erinomattain tapahtu HERRAN Ehtoollises.

Joh. 6: 47: 51. - Totisesti, totisesti sanon Minä teille ; joca usco Minun puoleksi, hänellä on ijankaikkinen elämä. Minä olen elämän leipä ; teidän isänne söit mannaa korves ja cuolit. Tämä on se leipä, joca taimast alas tuli : ja joca siitä syö, ei hänen pidä cuoleman. Minä olen se elämä leipä joca taimast alas tuli : se cuin tästä leiwästä syö, hän elä ijankaikkisesti : ja se leipä jonga Minä annan, on Minun Liha, jonga Minun pitää andaman mailman elämän edestä.

I. Cor. II: 23: 26. HERRA JESUS, sinä yönä, jona Hän peretti, otti leivän, ja rikki, mursi, ja sanoi : ottacat, syökät, tämä on Minun Ruumi, joca teidän edessäni murretan : se tehlätte Minun muistoreni ; niin myös calkein Ehtoollisen jälkeen, ja sanoi : tämä Calcki on se uusi Testamenti Minun Verensä, se tehlät, niin usein cuin te juotta Minun muistoreni ; sillä niin usein cuin te syötte tästä leiwästä, ja juotte tästä calkista, pitää teidän HERRAN cuoleman julttamana, siihen asti cuin Hän tule.

II. Mikä eroitus on sen Hengellisen ja Sacramentillisen syömisän ja juomisen välillä ?

B. Eroitus seisoo siinä : 1. Että se Sacramentillinen syöminen ja juominen tapahtu ainoastans uuden Testamentin Seuracunnas : mutta se Hengellinen pidetään calkein aicoin, sekä wanhas että uudes Testamentis. 2. Se Sacramentillinen nautitaan suulla, leiwästä ja wijnasta, Ehtoollisella.

tollisessa : mutta hengellinen uscolla ,
sekä Ehtollisessa että ilman. 3. Sac-
ramentillinen otetaan niin jumalattos-
milda kuin Jumalissilda , mutta hen-
gellinen jumalissilda ja mahdollissilda
wierailda ainoasti.

12. Onko se kellingän hyydyllinen mennä
tälle HERRAN pöydälle ilman uskota eli
sitä hengellistä syömistä ja juo-
mistä ?

W. Ei. Ilman uskota eli sitä hen-
gellistä syömistä ja juomista se Sac-
ramentillinen ei mitään autta kuin Eht-
ollisessa tapahtu : vaan se tulee ottaa-
walle enämmin duomioxi kuin aus-
tudexi.

13. Onko Christuksen Ruumin ja Weri lei-
wästä ja wijnasta, eli niiden tykönä, ehtä
ei cuean sitä syö ja juo ?

W. Ei. Leipä ei ole muu kuin lei-
pää , ja wiina ei muu kuin wiina , en-
nen ja jälkeen , eli paiksi Ehtollisen pi-
tämistä ja nauttimesta.

14. Missä siis sen pitäminen ja nauttike-
minen seiso ?

W. Se seiso siinä , että se siunata-
tu leipää ja wiina , Ehtollisessa ulos jae-
tan , otetaan , syödään ja juodan.

15. Onko se oikein sanottu , että leipää ja wi-
na merkitse Christuksen Ruumin ja
Weren ?

W. Ei. Sillä meidän HERRAM-
me Kristus ei ole Ehtollisessa andanut
meille Hänen Ruumin ja Weren
niin

nijneuin poisolewaisten paljat merkit :
mutta ike olennon, nimittäin totisen
Kuumins ja Berens.

16. Muuttuo siis leipä ja wiina Chri-
sturen Kuumixi ja Berexi?

W. Ei millän muoto : waan se
on ja pysy leipä ja wiina ike Ehtolli-
sen nautikemises ; mutta sen Saera-
mendillisen yhdistyksen woimasta, saa-
dan Ehtolliēs totifesti Christuren
Kuumis ja Beri leiwäsä ja wiinasa,
leiwän ja wiinan alla, ja ynnä leiwän
ja wiinan cansa.

17. Euinga se Jumalan Sanalla wah-
vistetan ?

W. Apostoli Pawali cuku sen lei-
wäxi ja wiinaxi sitten cuin se siunattu
on sanoden : leipä jonga me murram-
me, on Christuren Kuumin osalli-
sus ; ja se siunattu Calcki, jota me
siunamme, on Christuren Beren os-
fallisuus.

1. Cor. 10: 16. Eako N. 7.

18. Mingätähden on Kristus Ehtolli-
sen asettanut ?

W. Että me nöyrydesä muistai-
simme ja julistaisimme ne suuret hy-
wät työt, cuin Hän piinallansa meille
tehnyt ja osottanut on, ja händä sen
edestä kiihtäisimme.

Luc. 22: 19. JEsus otti leiwän, kiietti ja
mursi, ja annoi heille, sanoden : tämä on
Minun Kuumini, joca teidän edestänne an-
netan ; se tehläs minun muistorent.

1. Cor. 11: 26. Mijñ usein cuin te syötte tästä leivästä, ja juotte tästä calckista, pitä teidän HERRan cuoleman julistaman.

19. Mitä hywää meille HERRan Ehtoollisesta on?

W. 1. Tule meidän uscommie siinä wahvistetuyi ja wacuutetuyi syndein andexi saamisest. 2. Tulemme Christuyen canssa yhdistetuyi, niin että Hän on meisä, ja me Hänesä. 3. Tule meidän uscommie wahvistetuyi ylösnousemisest ijancaikfiseen elämään.

Matth. 26: 28. Tämä on Minun Weirent, sen uuden Testamendin, joca monen tähden muodatetan syndein andexi andamisexi.

Gal. 2: 20. Minä elän, en sillen minä, waan Christus elä minusa: sillä jota minä nyt elän lihassa, sen Minä elän Jumalan Poijan uscosa, Joca on minua racastanut, ja antoi itsensä minun edestäni.

20. Onko sillä siunatulla leivällä ja wijnalla, paitsi Ehtoollisen pitämistä, muisa asioita, yhdesä eli toisesa, yhtän salaisla woimaa, enä cuin muulla leivällä ja wijnalla?

W. Ei wähindäkän: waan se on yxi tirottu syndi ja epäjumalan palvelus, cosca niillä tahdotan parataruumillisia tauteja, jota ei pidä sallitaman, mutta ne jotca sitä eživät ja pyytävät rangaistaman ja pois näytettämän.

21. Onko se jocalken ehdosa, löydä HERRan Ehtoolliselle, eli siitä itsensä pois pitää?

W. Ei suingan; sillä HERRA

ra sano, tämä tehtät syökat ja ju
scat.

1. Cor. II: 25, 26. Etko N. 10.

22. Tuinga usein HERran Ehtolliselle men-
dämän pitä.

W. Et ainoastans kerran wuode-
sa; waan usiammin, ja niin usein
cuin oma tundo lohduituxyens ja wah-
wistuxyens waati.

23. Mikä meitä kehoitta HERran Eh-
tolliselle käymän?

W. 1. Jesuxen Christuxen käsky.
2. Hänen armollinen lupauxens. 3. O-
ma tarpemme, heikkouдемme, ja kiu-
saxet cuin aina cohtawat.

24. Eutca owat mahdolliset ja mahdottomat
wierat tälle Pyhälle Pidoke?

W. Kelwolliset ja mahdolliset wi-
erat owat ne jotca ikens coettelewat,
jos he ymmärtäwät, mihingä tämä
Pyhä toimitus kelpa: 1. Jos he sy-
dämmestän caturwat tehtyjä synde-
jänsä. 2. Jos he wahwasti uscowat,
että Jumala Christuxen tähden anda
heille anderi heidän syndins, ja sen
iukike Pyhällä Ehtollisella. 3. Jos
heillä on sopiwainen sydän lähimmäi-
stän cohtan. Ja 4. totinen ja waca-
aicomus ja tahto parata elämätän.
Mutta ne owat mahdottomat ja kel-
wottomat, jotca näistä ei pidä lueta;
waan menewät sinne tawan wuoyi,
ulconaisen muodon tähden ja ulco-
eullatusta sydämmestä; ja he syö-
wät

wät ja juovat ikellens duomion ja cadoituksen.

1. Cor. 11: 28. Coetelcan ihminen ikensä, ja niin syökan tästä leiwästä, ja juocan tästä Calkista.

Matth 5: 23, 24. Eako N. 6.

25. Euinga meidän tule meitäm kättä cosca me edesastumme HERRAN Pöy, dalle?

W. Sitte cuin me sarnawiralda olemme saanet synnin päästön, tule meidän: 1. Edesastua totises parannuses, pois pannen caicki wierat ja mailmalliset ajaturet. 2. Ihe Sacramentin nautikemises kättä meitäm jumalifesti, raitisti, ja siwiästi; ajatellen, ettei meillä ole ihmisten, waan Jumalan canga tekemistä. 3. Cosca me sieldä lähdemme, tule meidän iloista Hengesa, Jumalan uudistetusta armosta, ja Händä sen edestä sydämestämme kättä: pitäin hywää aicomusta ja tahtoa waeldamaan uude selämäsä.

26. Taidatcos päätöyxi, Inhykäisessi minul le sanoa, euinga jocu oikein taidais kättä caicki nämät Cuusi Pääcappalet, Chri, stillisydens harjoituyxi?

W. Cosca ihminen, Jumalan kymmenestä käskystä ja Laista, on oppinut tundeman ja catuman syndins, niin ei hänen pidä epäilyeen langesman; waan Uscon Tunnuksen ja Ewangeliumin iohdatuyest, cobta paeta Jesuxen Christuxen ansion tygd, sen

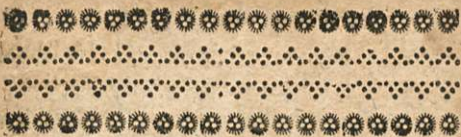
sen uscolla ikellens omistaa, ja wah-
 wan olla syndein anderi saamisesta :
 Siinä sinus tule hänen jorapainvä
 uscollisesti ruoilla Jumalata, caiki-
 sta hengellisistä ja ruumillisista tarpei-
 stansa. Isä Meidän ruouyella cuin
 JEsus ike opettanut on : muistain
 aina Eastensa liittoa, josa hän lu-
 wannut on luopua pois perkelest ja
 caikista hänen menoistans ; ja sitä
 vastaan palwella Jumalata pyhydesä
 ja wanhurscaudesa. Ja cosca hän ha-
 waike sen rickonens ja wicaan tulo-
 lens, pitä hänen Rippille menemän,
 tunnustaman siinä syndins ja anoman
 synnin Päästöä saarnawiralda, jolle
 woima annettu on syndejä anderi an-
 daa Christuxen siasa ; ja sitten Chri-
 stillisesti mennä HERRAN Ehtolliselle,
 uscons wahwistuxeyi Jumalan Ar-
 mosta, syndein anderi saamisesta, ja
 ijancaickisesta elämästä, jonga Jus-
 mala meille caikille, Christuxen
 tähden armollisesti suocon !

Loppu.

Psalm. 41 : 14.

Kiitetty olcon HERRA
Israelin Jumala ijancaicki-
sest ijancaickisen! Amen!
Amen!!

Seitsemän

Euningas Dawidin
Satumus = Psalmia.

I.

Psalm. 6.

1. Dawidin Psalmi edelläweisattapa,
kahdeksalla kielessä.

S HERRA älä rangaise minua
wihassas, ja älä minua julmudesas
curita.

3. HERRA ole minulle armollinen: Sillä
minä olen heikko, paranna HERRA minua:
Sillä minun luuni ovat peljästyneet.

4. Ja minun sielun on sangen hämmästynyt,
voi HERRA, cuinga cauman?

5. Käännä sinuas HERRA, ja pelasta
minun sielun, auta minua sinun hywydes
tähden.

6. Sillä ei cuolemas kengän muista sinua,
eikä kiittä sinua helwetic?

7. Minä olen niin wäsynyt huocauksista,
minä uitan minun wuoteni yll yöttä, ja ca-
stan minun leposiant tyhneillänt.

8. Minun wuoton on muuttunut murhe-
sta, ja on wanbennut: Sillä minä ahdiste-
tan caikida puoltida.

9. Erikkät minusta caicki pahointekiät;
Sillä HERRA cuule minun iteuyt.

10. HERRA cuule minun ruocuyent, mi-
nun anoymseni HERRA otta wastan.

II. Cuseo

11. Taidi minun viholliseni saacon häpiän ja suurest peljätettäkön, läändykön taca-perin, ja noptast häväistäkön.

2.

Psalm. 32.

1. Dawidin Opetus.

Utuuas on jonga pahat tegot ovat an-netut anderi, ja jonga synnit peitetyt ovat.

2. Utuuas on se ihminen, jollen **HE**ra ei soima wäärystä, jonga hengesä ei wilplä ole.

3. Sillä cosca minä tahdotu sitä wailleta, muserruit minun luuni minun jocapäiwäise-llä itcuskant.

4. Sillä sinun lätes oli yöllä ja päiwäl-lä rascas minun päällänt, niin että mi-nun nesteni cuitwui, niincuin se lesällä cuit-wa, Sela.

5. Sentähden minä tunnustan syadint, ja en peitä minun pahoja tecojani. Minä saavin minä tunnustan **HE**ralle, minun pahatteconi, niin sinä annoit anderi minun syadint wäärystet, Sela.

6. Tämän tähden pitä caiceli pyhäät si-nua rucoileman oikiassa ajalla, sentähden cosca suuret wedenpaisumiset tulewat, ei he siihen ulotu.

7. Sinä olet minun warjeluxen, pätkke mi-nua murhesta, että minä pelastettuna sangen riemuisest kerscaisin, Sela.

8. Minä neuwon sinua, ja osotan sinulle tien jotas waellat, minä johdatan sinua mi-nun filmillänt.

9. Ällät olco niincuin orhit ja muulit, joilla eiymmärryst ole, joille pitä suiket ja ohjat suuhun pandaman, ellet he läbe-ke sinua.

10. Jumalattomalla on monda wihausta, mutta joca HERRaan totwo, hänen hymys ymbäri vihrittä.

11. Kiemulteat teitän HERRasa, ja oleat iloiset te wanburscat, ja kerscateat tzen cateki te hyiwacaiset.

3.

Psalm. 38.

1. Dawidin Psalmi muistoksi.

HERRa älä rangaise minua wihasas, ja älä curita minua hirmuisudesas.

3. Sillä sinun nuolet owat minun siun nitent, ja sinun kätet palaa minua.

4. Ei ole terweys minun ruumisani, sinun uhcaurestas, ja ei ole rauha minun luisani, minun syndeini tähden.

5. Sillä minun sydeini käywät yläni ylitte, nijneuin rascas cuorma owat he minulle ylöni rascaxi tullet.

6. Minun haawani haifewat ja mätänevät, minun huuludeni tähden.

7. Minä kahn kymäras ja cumarrusis, yli päiwä minä kahn murheisani.

8. Sillä minun cupent veräti cultwestuwat, ja ei ole miän terweyttä minun ruumisani.

9. Minä olen ylönpaljo runneldu ja looty rieki, minä myrisen minun sydämeni krousta.

10. HERRa sinun edesäs on caicki minun haluni, ja minun huocaxent ei ole sinulda selattu.

11. Minun sydännen wäriise, minun woi-man on minuusta luopunut, ja minun silman walkeus ei ole minun tykönäni.

12. Minun ystämäni ja lähimmäisenti owat eohdastens minua wassan, ja eahowat minun waiwani, ja minun omaisenti seisowat caucana.

13. Jotca minun sieluani wäjhvät, he wirittäwät paulat minun eteeni, ja jotca minulle

mille paha suovat, ne puhuvat aina pahutta,
ja petosta jocapäiwä ajattelewat.

14. Mutta minun tähty olla niineuin cuu-
roin, ja ei mitän cuuleman, ja niineuin mys-
tän, joca ei awa suutans:

15. Ja minun tähty olla niineuin se joca ei
mitän cuule, jonga suusa ei ole wastauستا.

16. Mutta minä odotan sinua HERRA,
sinä HERRA minun Jumalani cuuldelet
minua.

17. Sillä minä ajattelen, ettet he suin-
gan minusta iloişis, jos minun jalcan aino-
astans combastuis, niin he kerscaisit sanger
paljo minusta.

18. Sillä minä olen tehşy karsimän, ja
minun lipuni on alatti minun edesäni.

19. Sillä minä julistan pahatteconi, ja
murhedin minun syndini tähden.

20. Mutta minun wihollisen, eläwät ja
owat wäkewät, ne owat suuret jotca minua
syyttömäşt wihawat.

21. Ja ne jotca minulle marawat pahalla
hywän, ja asettawat heitäns minua wasta,
että minä hywä nouwatan.

22. Älä hyljä minua HERRA minun Ju-
malan, älä ole caucana minusta.

23. Käännä sinuas minua auttaman,
HERRA minun apur.

4.

Psalm. 51.

1. Dawidin Psalmi edellä welsattapa.

2. Cosca Propbeta Nathan tuli hänen ty-
göns, sitte cain hän Bathseban
tygö käynyt oli.

Jumala ole minulle armollinen, sinun hy-
wödes tähden, ja pyhi pois minun syn-
dini, sinun suuren laupiudes tähden:

4. Pese minua hywin minun wäärystänti, ja puhdisti minua synnistäni.

5. Sillä minä tunnen pahattecont, ja minun syndini ovat aina minuun edesänti.

6. Sinua, sinua ainsata vastaan minä syndiä tein, ja pahasti tein sinun edesäs. Että olisit pikta sanoisas, ja puhdas duomitesas.

7. Eako, minä olen synnisa syndynyt, ja minun äitin on synnisa minun siittänyt.

8. Eako, sinä halajat totutta, joca salaudes on, ja ilmoittit salatuun wiisauden minulle.

9. Puhdisti minua Isopilla, että minä puhdistuisin, pese minua, että minä lumiwalkiari tulisin.

10. Anna minun cuulla ilo ja riemu, että ne luut ihastuisit jocas särkenyt olet.

11. Peitä casmos minun synnistäni, ja pyhi pois caikki pahatteconi.

12. Jumala luo minuun puhdas sydän, ja anna minulle uusi wahwa hengi.

13. Älä heitä minua pois casmois edesstä, ja älä maulda ota pois sinun Wyhä Henges.

14. Anna minulle taas sinun autudes ilo, ja sillä hywällä Hengellä tue minua.

15. Minä tahdon wäärille opetta sinun ties, että syndiset tygös palajassit.

16. Päästä minua weren wigoitsta Jumala, minun autubeni Jumala, että minun kieleni ylistäis sinun wanburiscauttas.

17. Uwa HERro minun huuleni, että minun suuni ilmoitais sinun kiitores.

18. Sillä ei sinulle kelpa uhri, että minä sen annaisin, ja ei polto uhri sinulle ensingän kelpa.

19. Ne uhrit jotea Jumalalle kelpawat, ovat murbellinen hengi abdistettua ja särjettyä sydämbä et sinä Jumala hyljä.

20. Tee Zionille hyvästit sinun armos jäl-
ken, rakenna Jerusalemin muurit.

21. Silloin sinulle kelpavat wanhurscauden
uhrit, poltonhrit ja muut uhrit, silloin sinun
Altarilles härkiä uhrahan.

5.

Psaln. 102.

I. Raabollisen Rucous, cosca hän murheisans
on, ja walituxens HERRan eteen
muodatta.

HERRa cuule minun rucourenti, ja anna
minun huutoini tygös tulla.

3. Mä caswoas minulda peittä häbäsä,
callista corwas minun puoleni, cosca mi-
nä sinua rucollen, niin cuule pian minun
rucourenti.

4. Sillä minun päiwänt owat culunet
nijneuin satou, ja minun luuat owat polde-
tut nijneuin kekäle.

5. Minun sydämen on lyöty ja cuiwet-
tunut nijneuin heinä, niin että minä myös
unhodaan minun leipäni syödä.

6. Minun luuni tartuwat minun lihani,
minun hucauxistant.

7. Minä olen nijneuin ruogon päristäjä
corwesa, minä olen nijneuin Hyyptä häwite-
tyisä Caupungeisa.

8. Minä walwon, ja olen nijneuin yri-
nen lindu caton päällä.

9. Joca päiwä häwäisewät minun wi-
hol-
sent minua, ja joca minua syljeskelewät,
wannowat minun cauttani.

10. Sillä minä syön tuhca uijneuin leipä,
ja secotian minun juomani itculla.

11. Sinun uhcaures ja wihas tähden,
ettäs minun ylös nostanut olet, ja paisca-
nut maahan.

12. Minun päiväni ovat kuluneet niistä
 kuin warjo, ja minä kuinvetun niincuin
 ruoho.

13. Mutta sinä HERRA pysyt ianveale-
 kifest, ja sinun muistos suvecunnast suve-
 cundaan.

14. Nouse siis ja armahda Zionita, sillä
 aica on händä armahda, ja aica on tullut.

15. Sillä sinun palvelijas halajawat sitä
 raketta, ja näkösit mielelläns, että hänen li-
 wens ja Calcins walmit olisit.

16. Että pacanat HERRan Nimee pelkät-
 sit, ja catki Cuningat maan päällä sinun
 cunniaas.

17. Että HERRa rakenda Zionin, niin
 hän nähdän cunniasans.

18. Hän käändä igens hyljättöiden ru-
 couren puolea, ja ei catso heidän rucou-
 stans ylö.

19. Se pitä kirjotettaman tulewaisille su-
 vecunnille, ja se Cansa kuin luodan, pitä
 kirjotaman HERRa.

20. Sillä hän cattele pyhästä corkeudes-
 stans, ja HERRA näke taitwasta maan
 päälle.

21. Että hän cuule fangein huocauxet ja
 kirkotta cuoleman lapset.

22. Että he saarnawat HERRan Nime
 Zionis, ja hänen kirjotstans Jerusalemis.

23. Cosca cansat yänä cocondurwat, ja
 waldacunnat HERRa palweleman.

24. Hän nöyryttä tiesä minun woimani,
 hän lyhendä minun päiväni.

25. Minä sanoin: minun Jumalan älä
 minua ota pois minun kessi ijsäni. Sinun
 ajastatcas pysywat sugusta suveun.

26. Sinä olet maan perustanut ja taitwat
 ovat sinun käsialas.

27. Ne catowat, mutta sinä pysyt, ne catki
 wanhenewat niincuin waate: ne muutturwat
 niincuin waate, cosca sinä heitä muuttelet.

28. Mutta sinä pysyt niucuin's olet, ja sinun vuotes ei loppa.

29. Sinun palveliais lapset pysyvät, ja heidän sikiäns sinun edesäs menestyvät.

6.

Psalm. 130.

Weisu korkeimmas Tuoris.

Suuydesä minä huudan sinua HERRA.
2. HERRA cuule minun ääneni, waurin ottacan sinun corwas minun rucouyeni äänestä.

3. Jos sinä HERRA soimat syndiä, HERRA cuca siis pysy?

4. Sillä sinun tyköäs on anderi andamus, että sinua peljää isin.

5. Minä odotan HERRA, minun sielun, odotta, ja minä toiwon hänen sanans päälle.

6. Minun sielun wartioike HERRA, huomen wartasta toiseen huomen warttan asti.

7. Israel toiwocan HERRAN päälle, sillä HERRalla on armo, ja runsas lunastus hänellä.

8. Ja hän lunasta Israelin cailista hänen synneistäns.

7.

Psalm. 143.

Dawidin Psalmi.

HERRA cuule minun rucouyeni, ota minun anomisen corwijs, sinun totudes tähden; cuule minna sinun wanhurscaudes tähden.

2. Ja älä län duomiole palvelias cansa, sillä ei yrikän elämä ole waca sinun edesäs.

3. Silo

3. Sillä vihollinen waino minun sielua-
ni, ja lyö minun elämäni rikki maahan
asti, hän pane minun pimeyteen, nijacuin
cuollet mailmasa.

4. Ja minun Hengen on minusa abdi-
stettu, minun sydämmen on minusa cu-
lutettu.

5. Minä muistelen endisiä aicoja, minä
ajattelen caikia sinun töitä, ja tutkistelen
sinun kättes töitä.

6. Minä lewitän kätenti sinun puolees,
minun sielun jano sinua, nijacuin caikia
maa, Sela.

7. HERRa cuule minua ropiaast, minun
Hengen cato: älä castos minulda kätke,
etten minä nijden caltaisext tulis, jotea hau-
taan menewät.

8. Sus minun warahin cuulla sinun ar-
mojas, sillä sinuun minä toiwon, ilmoita
minulle tie, jota minä lähän: Sillä minä
ylönnän sieluni sinua tygös.

9. Pelasta minua HERRa minun vihollis-
sistant, sinun tygös minä palenen.

10. Opeta minua tekemän sinun suosios
jälken; Sillä sinä olet minun Jumalan,
sinun hyvä Henges wietön minua tasat-
sta tletä.

11. HERRa wirwota minua sinun Nimes
tähden, wie minun sielun hävästä ulos, si-
nun wanhurscaudes tähden.

12. Ja teloita minun vihollisen sinun lau-
piudes tähden, ja cadota caieki jotea minun
sielua ni abdistawat: sillä minä olen
sinun palweljas.

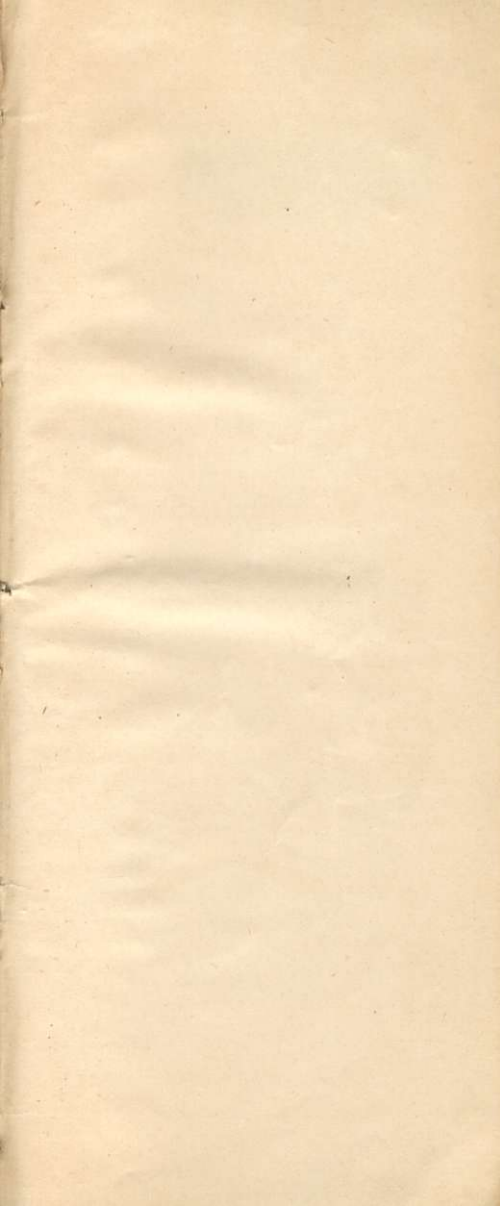

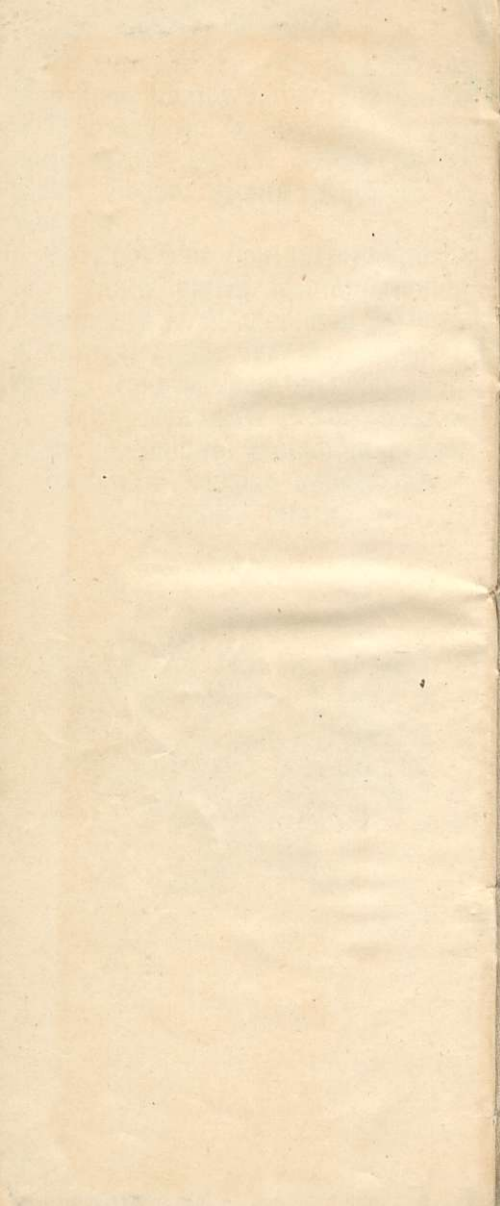
Sinä waiwainen syndinen Ihmi-
 nen, joca synnis, sekä sijnnyt,
 että syadynyt olen, ja wielä sitteckin
 caickena elin aicanani syndistä elämästä
 pitänyt olen, tunnustan caikesta sy-
 dämmestän sinun edesäs, O Caicki-
 waldias ijancaickinen Jumala, minun
 racas Tairwallinen Isän, etten mi-
 nää ole sinua racastanut ylikin caickia
 cappaleita, engä minun Lähimmäis-
 stäni niincuin iheni. Minä olen (sen
 pahempi) minun Isäni cansa, mo-
 nella muodolla rickonut sinua, ja si-
 nun pyhiä Käskyanojas vastaan, sekä
 ajatuksilla, sanoilla ja töillä. Ja ties-
 dän iheni sentähden ansainnen helwe-
 tin ja ijancaickisen cadotuksen, jos si-
 nun pitäis minua niin duomiheman,
 kuin sinun cowa oikeudes watti, ja
 minun Syndini ansaimet ovat. Mut-
 ta nyt sinä racas Tairwallinen Isä
 ulos luvannut olet, että tahdot Ar-
 mon ja Laupiuden tehdä, caickein
 waiwaisten syndisten cansa, jotka
 heitäns parata tahtewat, ja wih-
 walla uicolla paeta sinun käsittämät-
 tömän Laupiudes, ja Wapahajan
 Jesuksen Christuksen ansion tygö, niil-
 le sinä tahdot armollinen olla, ehkä
 cuinga he ovat sinua vastaan rickonet,
 ja et ikänäns enä heidän Syndesäns
 soimata: Siihen minä myös wai-
 wainen syndinen iheni luotan, jo ru-
 coi.

voiten turvallisest, että sinä sen sa-
 man sinun lupauks jälken, olisit mi-
 nulle armollinen ja laupias, ja an-
 naisit eaccki minun syndini anderi-
 sinun Pyhän Nimes Kijtoyxi ja
 Cunnioxi.

Eacckiwaldias ijancaickinen Zuma-
 la, hänen suuren käsittämättömän
 Laupiudens ja Wapahujan Jesuxen
 Christuxen ansion tähden, andacon
 meille, eaccki meidän Syndim ande-
 xi, ja andacon meille Armojans para-
 ta meidän syndistä Elämätäm ja saa-
 da hänen cansans ijancaickisen
 Elämän, Amen.

Ro. Katekismi I.

KANSALLISKIRJASTO-KANSALLISKOKOELMA

120 101 9061

MF KB

+

